



2015. AUGUSZTUS 20/4

# SZÍN KÖZÖSSÉGI MŰVELŐDÉS

A NEMZETI MŰVELŐDÉSI INTÉZET FOLYÓIRATA

20 ÉVES A FOLYÓIRAT



AZ ERNYŐ VONZÁSÁBAN. Közösségi munkások és koordinátorok Tatabányán a Száz Játék Élménypedagógiai programon, 2015. május 13. Fotó: Hornyák-Pálmai Éva



A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP  
TÁMOGATÁSÁVAL JELENIK MEG



# Értékörzés játékosan

Ahogy a környezetvédelem, úgy az értékörzés is egy olyan folyamat, melyre már kisebb korban fel kell hívni a figyelmet, s tudatosítani kell az értékszemléletet, s hogy ki, mit tehet helyben ennek érdekében. A Magyar Értékek Vándortérképe az elmúlt évben méreténél fogva mindenhol felkeltette az érdeklődők figyelmét, melyet 2015-ben egy új, gyermekközönségre szabott elemmel gazdagított a Nemzeti Művelődési Intézet. A Magyar Értékek és Hungarikumok interaktív játszóháza nagyméretű, hungarikumokat ábrázoló óriás logikai játékokon ismerteti meg a fiatalabb korosztályt Magyarország büszkeségeivel. Az értékörző rendezvényeken a kulturális közfoglalkoztatottak, koordinátorok is segítettek a játszóházi programok sikeres megvalósítását. Fotóválogatásunk ebből nyújt ízelítőt. A képek a kiscsőszi Pajtafesztiválon és a Nádasi falunapon készültek



Színezd ki Magyarország kincseit!



Óriás puzzle-val ismerkednek Kiscsősön



Alakul a kép – Nádasi



Hungarikum totó – nem olyan egyszerű



A bagolytúra résztvevői önfeledten színeznek Nádason



Küzdelem az óriás kockákkal



Tornyot is építhettek belőle

## II. Magyar Értékek Napja

2015. szeptember 12. 10–20 óráig



### Magyarország értékei egy helyen!

#### Szent István tér

10.00 Ünnepélyes megnyitó

10–18 óráig

Bemutatkoznak a megyei és a külhoni nemzetréz értéktárai  
Magyar értékek kiállítása  
Színpadi produkciók  
Kézműves bemutatók  
Magyar Értékek és Hungarikumok játszóháza

12.00 Ökumenikus terményáldás

A megyék jellegzetes terményeinek, termékeinek ökumenikus megáldása

#### Szent István Bazilika

18.00 Szentmise

19.00 **Sebestyén Márta** Kossuth-díjas és **Liszt Ferenc**-díjas magyar népdalénekes, előadóművész és a **Hunyadi Véndiák Kórus** közös hangversenye

Helyszín: Budapest, V. kerület  
Szent István tér és Szent István Bazilika

#### Fővédnökök:

Dr. Kövér László, a Magyar Országgyűlés elnöke  
Lezsák Sándor, a Magyar Országgyűlés alelnöke  
Domokos László, az Állami Számvevőszék elnöke  
Dr. Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter  
Dr. Pesti Imre országgyűlési képviselő, a Magyar Nemzeti Értékek és Hungarikumok Szövetségének elnöke

#### Védnökök:

Dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter  
Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter  
Dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár  
Tarlós István Budapest főpolgármestere  
Halász János országgyűlési képviselő, a Magyar Művészeti Akadémia felügyelő bizottságának elnöke

Szervezők: Nemzeti Művelődési Intézet • Magyar Nemzeti Értékek és Hungarikumok Szövetsége

Együttműködő partnerek: Magyarország megyei önkormányzatai • Magyar Turizmus Zrt. • Szent István Bazilika

Információ és koordináció: Nemzeti Művelődési Intézet [www.nmi.hu](http://www.nmi.hu) [info@nmi.hu](mailto:info@nmi.hu)

A belépés ingyenes. Szeretettel várunk mindenkit!





Nemzeti Művelődési Intézet

# TARTALOM

*Szín – Közösségi Művelődés*

2015. augusztus – 20/4.



36



58



6



69



40

Érzékelhető változások 3

## KULTURÁLIS KÖZFOGLALKOZTATÁS

„A kulturális esélyteremtés egyfajta szellemi akadálymentesítés”  
Interjú Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkárral 4  
Réthy Pál: Összefogással a helyi kulturális élet fejlesztéséért 8  
A kulturális közfoglalkoztatásról. Számok, adatok, összefüggések 10

## KÉPZÉS – KULTURÁLIS KÖZFOGLALKOZTATÁS

Szakmai ismeretek megszerzése és kompetenciafejlesztés a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban 18  
*Képzők és kulturális közfoglalkoztatottak a képzésről*  
Probléma- és célfa. Egy tanfolyam margójára 26  
Ki tanul a végén? 28  
Kulturális közfoglalkoztatottak képzése Baján 29  
Önismerettől az élő közösségig 31

## SZÍN SZÓKINGSTÁR

B. Gelencsér Katalin: Tan, tanács, tanár, tanítás, tanul 32

## PARTNERSZERVEZETEK

*Települési önkormányzatok*  
Nagyszékely, a megújulásra képes falu 34  
„Magyarul vagy cigányul mondjam?” Beszélgetés a nagybajomi Roma Kisebbségi Önkormányzat elnökével 39  
*Civil szervezetek*  
„Új látásmód, fiatalos szemlélet”. Beszélgetés a Matyó Népművészeti Egyesület elnökségi tagjával 42  
„Új ötleteket, más szemszögből érkező észrevételeket kaphatunk”. Beszélgetés a KÖSZI elnökével 45  
Semmit rólunk, nélkülnk! – Közösségi munkásokkal a fogyatékkal élőkért 48  
*Egyházi intézmények*  
A II. Vatikáni Zsinat szellemében a közösségeikért.  
Interjú Jávoroka Lajos atyával 50  
Beszélgetés Máté Csaba atyával, a Szabolcs-Veresmarti Görögkatolikus Egyházközség vezetőjével 53  
*Művelődési intézmények*  
Egy nagy lépés előre. A Nemes János Művelődési Központ Hosszúhetényben 56  
„A kapcsolati tőke kamatozni fog”. Interjú Joós Tamással 59  
Kecskemét új multifunkcionális közösségi központja: a Hírös Agóra 62  
Ezerarcú könyvtár 64

## A PROGRAM A KÖZFOGLALKOZTATOTTAK SZEMÉVEL

„Élő hálózat alakult ki”. Család – közösség – érték 67  
Értéktörző gyermekközösség Kabán 70  
A néptáncról a népművelésig 72  
Egy kulturális közfoglalkoztatott underground zenei célkitűzései Nyírbátorban 74  
Új lehetőségek Kallósdon 77  
Reménysugarak Velemérben 79  
Főállású anyából ismét dolgozó nő lesz 82  
Kunszentmárton közösségi rádiója: a Szent Márton Rádió 84  
Tatabánya múltját kutatva, lengyel szívvel 86  
„...ezt a Börzsöny lábánál fekvő kisvárost nem cserélném el semmiért – nem csak élni, dolgozni is itt szeretnék...” 87

# MOZAIK – SZAKMAI HÍREK

## Díjátadó

Állami kitüntetések és szakmai díjakat adott át Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere augusztus 19-én az államalapítás ünnepe alkalmából a Pesti Vigadóban. Büszkén adhatjuk hírül, hogy magas színvonalú munkájáért Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült IMRE KÁROLY, a Nemzeti Művelődési Intézet Bács-Kiskun Megyei Irodájának nyugalmazott területi koordinátora, s Bessenyei György-díjat kapott BABICSNÉ HEGEDŰS KATALIN, a Nemzeti Művelődési Intézet Kommunikációs Osztályának vezetője. Az emberi erőforrások minisztere hosszabb időn át végzett kiemelkedő közművelődési tevékenysége, a korszerű művelődés és a művészi ízlés fejlesztése érdekében végzett tevékenysége elismeréseként Bessenyei György-díjat adományozott továbbá BAK LAJOS, a Kecskeméti Kulturális és Konferencia Központ ügyvezető igazgatója, GROSKÁNÉ PIRÁNSZKI IRÉN, közösségfejlesztő, a Kelet-Magyarországi Közösségszolgálat Alapítvány kuratóriumának elnöke, HEGEDŰS LÁSZLÓNÉ, Kunbaracs Község Önkormányzata Faluházának művelődésszervezője, valamint JOÓS TAMÁS, a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ igazgatója részére.



## Elhunyt dr. Füzes Endre



Életének 84. évében 2015. augusztus 26-án elhunyt dr. Füzes Endre néprajzkutató, muzeológus, a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum egykori főigazgatója. Munkássága felbecsülhetetlen értékű a magyar népi építészet és népi kultúra megőrzése szempontjából. Dr. Füzes Endrét a Szabadtéri Néprajzi Múzeum saját halottjának tekinti.

## Eltávozott közülünk Kovácsné Lapu Mária

Életének 62. évében, 2015. július 21-én elhunyt Kovácsné Lapu Mária Inárcs község díszpolgára, Csokonai Vitéz Mihály-, Radnóti- és Gyermekszínház-színház patrónusa-díjas tanár, rendező.



## Kultivál

2015. augusztus 14-16. között rendezte meg Kolozsvárott a Kárpát-medencei Magyar Kulturális Napok folytatásának szánt KULTIVÁL – Kárpát-medencei Kulturális Ifjúsági Fesztivált a főszervező Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal, valamint a fesztivál idejének lebonyolítója, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület. A Nemzeti Művelődési Intézet képviseletében két ifjúsági közösség jelent meg a programon, s a fesztivál keretében adták át az „Értékfeltárás a helyi közösségekben” című képzés tanúsítványait – a képzést az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület és a Nemzeti Művelődési Intézet Országos Felhőképzési Szakmai Központja közösen rendezte határon túli magyarok részére.



## Europa Cantat – Pécssett

Negyvennyolc ország 4200 aktív résztvevőjének közreműködésével zajlott le a XIX. Europa Cantat nemzetközi kórusfesztivál Pécssett 2015. július 24. és augusztus 2. között. A szervezőknek – az Európai Kóruszövetségnek, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségének (KÓTA), valamint Pécs városának – a Parlamentben mondott köszönetet a rangos esemény lebonyolításáért Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere és Dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár.



## Országos Színházi Évadnyitó

A 2015/16-os évadban 150 éves debreceni Csokonai Színházban rendezték augusztus 29-én az országos színházi évadnyitót „Szép estéket, Magyarországot!” címmel. A gálaesttel kezdetét veszi az ünnepi évad. Az eseményt dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár nyitotta meg. A program zárásaként adták át a Kaszás Attila-díjat, melyet Mészáros Tibor, a Csokonai Színház színésze kapott. A 2008-ban a Magyar Kultúra Napja alkalmából alapított díjat olyan színészek kapják, akik nemcsak kiemelkedő mesterségbeli tudással rendelkeznek és színvonalas művészi munkát végeznek, hanem a társulatukat közösség-építő magatartással is támogatják.







## ÉRZÉKELHETŐ VÁLTOZÁSOK

A 2013-ban elkezdett és jelenleg is folyó, immár harmadik Kulturális Közfoglalkoztatási Program kulturális ágazatra vonatkozó eredményei nagyobb részben dokumentáltak, hatásainak mérése viszont a következő időszak feladata lesz. Azt viszont a résztvevői, partneri és az általuk nyújtott szolgáltatások igénybevevői megnyilatkozásokból, alkalmi pillanatfelvételekből már érzékeljük, mennyi hasznot, kedvező változást jelent ez a közfoglalkoztatási program egy-egy ember, közösség életében, és a kulturális javak elérhetőségének javulásában.

2015. augusztus végéig több mint 10 000 ember kapcsolódott be a Belügyminisztérium által finanszírozott és a Nemzeti Művelődési Intézet országos hálózatán keresztül megvalósított fejlesztő programba. A közösségi munkások révén közel 2 000 településen – tehát a magyarországi önkormányzatok kétharmadában: a városok 91%-ában, nagyobb községek négyötödében jelen vagyunk.

Segítjük a középfokú végzettségű, diplomás pályakezdő fiatalok munkához jutását, közösségi kapcsolataik kialakulását. Életpályájuk e szakaszában különös fontossággal bír, hogy ez irányú tapasztalataikat közreműködésünkkel szerzik meg. Fontos hangsúlyozni, hogy egy jelentős számú csoport, a kisebb településeken élő fiatal, gyermekeket nevelő, bölcsész- vagy agrárvégzettségekkel rendelkezők számára e program ad lehetőséget értelmes és hasznos tevékenységek végzésére. Több mint tízezer fő, s legalább ugyanennyi családi, baráti, ismerősi kör ismerkedik meg közvetlenül és közvetve a kulturális, közösségi munkával és annak eredményeivel.

A visszajelzések kedvezők: egy civil szervezet elnöke köszönő levelet küldött, leírva benne, milyen biztonságot ad közösségüknek, hogy tudják, egy évre tervezhetnek programokat, mert van foglalkoztatottjuk, aki ezeket koordinálja. Polgármester ismerősöm örömmel újságolta, mennyire más volt a település az elmúlt év decemberében, advent idején, mint annak előtte. Meglátása szerint az emberek a korábbi években idegesen, sietősen intézték ünnep előtti dolgaikat, s most mintha békesség, nyugalom szállta volna meg lelküket. Ő arra gondolt, ez azért történhetett így, mert az egyesület közfoglalkoztatottja nagy gondossággal törődött a gyermekekkel és felnőttekkel: közös programokat, együttes dalolásokat, s vasárnapokon gyertyagyújtásos áhítatokat szervezett. Ő maga, aki több évtizede irányítja a település ügyeit, őszintén rácsodálkozott erre a változásra.

A programnak természetesen vannak fejlesztésre váró területei. Szándékunk például jobban bevonni azokat a kistelepüléseket a folyamatba, ahol a környéket jól ismerők szerint „nincsen semmi” – de talán éppen ez a lehetőség kezdeményezheti a helyi adottságok, erőforrások feltárását és a szunnyadó aktivitások moccanását.

Hisszük – és felméréseink alapján bizonyítani is szándékozunk –, hogy a Kulturális Közfoglalkoztatási Program hosszabb távon a helyi társadalmak aktivitásában, szervezettségében, és ezáltal az életminőség javulásában kimutatható fejlődéseket eredményez.

Szakmai folyóiratunk különszámában a program eredményeit, az emberek, közösségek, szervezetek életében általa előidézett változásokat, s azok hátterét mutatjuk be.



## „A kulturális esélyteremtés egyfajta szellemi akadálymentesítés”

### Interjú Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkárral

Hegedűs Katalin: *Hogyan vázolná a közösségi művelődés, s vele a kulturális esélyteremtés jelenlegi állapotát Magyarországon?*

Hoppál Péter: Hazánk társadalmi-gazdasági helyzetét egy érdekes kettősség jellemzi. Egyrészt nap mint nap tapasztaljuk – a magánéletünkben a barátaink, ismerőseink körében és szakemberként is, magam korábban tanárként, karvezetőként, majd képviselőként és most, államtitkárként is –, hogy milyen sok tehetséges tagja van nemzetünknek. Hiszem, sőt tudom, hogy mindenki tehetséges valamiben, mindenkinek van egy talentuma, amelyre építve kiteljesítheti önmagát, építő tagja lehet szűkebb vagy tágabb közösségeinek. És itt nem csupán a kultúrára, a művészetekre gondolok – természetesen arra is. Hiszen van, aki a matematika világában érzi otthon magát, van, aki házak építésében – kőműves, asztalos szakemberként – teljesítheti ki tehetségét, vagy például az emberi kapcsolatokhoz értve segítőként vagy sokak által szervezett rendezvények szervezőjeként találja, találhatja meg hivatását. Látom, hogy sokaknak ez sikerül, és látom azt is, mennyi emberben szunnyad a tehetség, vannak jó, innovatív gondolataik, ötleteik. Másrészt azonban azt láthatjuk, hogy például

az étellel való elégedettséget bemutató, 2013-ban megjelent World Happiness Report 2010 és 2012 közötti adatok alapján hazánkat 156 vizsgált ország közül a 110-ik helyre rangsorolja, amely adat kapcsán figyelemre méltó, hogy a hazánkéval összehasonlítható adottságokkal és történelmi múlttal rendelkező országokban (pl. Szlovákia és Csehország) jobb eredményeket mértek.

Van tehát egy kettősség, amelynek egyik oldalán a tehetség, a kiaknázható lehetőség áll, a másikon pedig az, hogy az emberek mennyire hisznek önmagukban, mennyire érzik

úgy, hogy sorsuk alakítói, talentumuk kiteljesítői lehetnek. Szilárd meggyőződése, hogy a kulturális intézmény- és szervezetrendszer az, amely a leghatékonyabban tud tenni e kettősség, ezen ellentmondás feloldása érdekében.

H. K.: *Milyen eszközökkel ösztönözheti a Kormány az egyéni ambíciók ilyesfajta kiteljesítését a kulturális területen?*

H. P.: A Kormány számos eszközzel segíti az embereket abban, hogy meg tudják valósítani terveiket, gondoljunk csak a Nemzeti Tehetség



Programra vagy a mikro-vállalkozásokat segítő támogatásokra. Ezek sikeréhez a kulturális intézmény- és szervezetrendszer azzal tud hozzájárulni, hogy fejleszti az emberek attitűdjeit, kompetenciáit, hogy megerősíti hitüket önmagukban, aktivizálja őket, hozzájárul ahhoz, hogy igényük legyen és képesek is legyenek arra, hogy hozzájáruljanak szűkebb vagy tágabb közösségük, környezetük, településük fejlesztéséhez, fejlődéséhez. Az esélyteremtés ebben az esetben két elemből áll: biztosítani az emberek számára mindazon eszközöket, amelyekkel kiteljesíthetik életüket, és hozzájárulni ahhoz, hogy e lehetőségeket ki tudják aknázni. A kulturális esélyteremtés egyfajta szellemi akadálymentesítés: azon dolgozunk, hogy felvértezzük az embereket a saját boldogulásukhoz szükséges nyitottsággal, tapasztalattal és tudással.

H. K.: *Milyen különbségek mutatkoznak a kulturális hozzájárás terén az egyes települések között?*

H. P.: A kulturális közszolgáltatások elérhetőek minden településen. Látjuk azonban, hogy ez sok esetben csak heti pár órát jelent. Ha azt nézzük, hogy egy átlagos magyar mennyi időt fordít kulturális tevékenységekre, akkor a kép ennél sokkal borúsabb: átlagban napi egy-két percnél nem többet. Azt tudjuk, hogy bár sok helyen megvan, de még mindig túl sok helyről hiányzik a fentiekben említett „megerősítő” folyamatokat generálni képes szakember, és sok helyütt e munka nem megfelelő infrastruktúrális körülmények között zajlik. A legfőbb feladatunk épp ezzel függ össze: ebben a kormányzati ciklusban el kell érniünk, hogy a szolgáltatások terén első körben mérsékeljük, majd felszámoljuk azokat a területi egyenlőtlenségeket, amelyek akadályozzák, hogy helyi szinten érvényesüljenek a kultúra jóléti, társadalomfejlesztő és gazdasági teljesítményt fokozó hatásai. Mikor a kulturális alapellátásról beszélünk, akkor erről, a területi egyenlőtlenségeket felszámoló munkánkról is szólnunk. Ez vezet majd el minket oda, hogy mindenkinek legyen lehetősége kulturális értékekkel találkozni és megélni a kulturális értékteremtés élményét, amelyek révén fejlődnek,



megerősödnek azok a személyes és közösségi attitűdök és kompetenciák, amely hozzásegítik az embereket és közösségeiket a bennük rejlő tehetség – másként fogalmazva esélyek – kiteljesítéséhez.

Ennek érdekében már sokat léptünk előre, hiszen idéntől minden település legalább 1,2 millió forint normatív támogatást kap a közösségi művelődési és könyvtári feladatainak ellátására. Azaz amellet, hogy minden település lakosonkénti 1140 Ft normatív támogatásban részesül, bevezettük, hogy ennek minimumösszege legalább 1,2 millió Ft legyen, amely az aprófalvak sokasága számára jelentett forrásnövekedést. Ez azonban csak az első lépés volt, ezt a munkát kell folytatnunk az elkövetkező években.

H. K.: *Miben látja a közösségi művelődés küldetését és szerepét Államtitkár Úr a szakpolitika rendszerében?*

H. P.: A közösségi művelődés a kulturális szakterületek közül az, amelynek tevékenységei a legnagyobb aktivitást, cselekvő részvételt igényli. Ez tükröződik vissza a Nemzeti Művelődési Intézetnek a közösségi művelődési intézmények, szervezetek 2014. évi tevékenységét bemutató rövid statisztikai jelentéséből is. Csak néhány adat: a közösségi művelődés intézmény- és szervezetrendszer keretében több mint 9 ezer művészeti csoport és 5600 népművészeti

csoport működik, a különböző szakörökkel, egyéb közösségépítő csoportokkal sok százezer embert aktívizálnak. Tevékenységük nagy részének helyszínét, keretét minden bizonnyal a közösségi művelődési intézmények biztosítják. Az mondhatjuk tehát, hogy a művelődési házak, közösségi szinterek, közösségi házak, faluházak – és sorolhatnánk az adott településen élők számára megszokott és szeretett elnevezését ezen intézményeknek – Magyarország közösségi erőforrásközpontjai. Ezért gondolom, hogy a közösségi művelődés intézményrendszerének elsődleges feladata, hogy – a kultúra, a művelődés eszközeivel – a közösségek megalakulását, megerősödését szolgálja. Hiszen a közösségépítés az egyik leghatékonyabb eszköze annak, hogy minél többek alkotó helyet, szerepet leljenek lakóhelyük közösségében. A szélesedő középosztály tagjainak pedig megerősödjön a lakóhelyéért, annak közösségéért és ezen keresztül a társadalom egészéért érzett felelőssége, azaz, hogy lakosok helyett polgárok legyenek. Nagy lehetőség ez, és nagy felelősség, hogy megvalósuljon.

Van azonban a közösségi művelődési szakterületnek egy másik fontos szerepe is, amit úgy tehetnénk képszerűvé, hogy: a közösségi művelődés az előadó- és képzőművészeti terület nyirokrendszere. Az az intézményrendszer, amely a nagyobb városokban, kulturális központokban megszű-

lető értékeket – együttműködésben a könyvtári hálózattal vagy a tájházak hálózatával – el tudja juttatni azokhoz, akik földrajzilag távol élnek e helyektől. Az a tény, hogy a közösségi művelődési intézmények által szervezett kiállítások, kulturális, társadalmi, művészeti műsorok és rendezvények száma 2014-ben megközelítette 176 ezret és ezeknek több mint 34 millió látogatója volt, jól mutatja, hogy e téren is helytállnak az intézmények. Ezt a potenciált kívánjuk kihasználni akkor, amikor – a kulturális alapellátás kiterjesztését szolgáló munkánk keretében – arra ösztönözzük a művészeti intézményeinket, hogy előadásukat juttassák el minél több településre, minél több emberhez. Nagy öröm számomra, hogy ebben kiváló partnereink a művészeti intézmények és ezért köszönettel kell szólnom róluk. Ezzel az összefogással hozzá tudunk járulni ahhoz is, hogy például egy-egy település ünnepén, búcsúján, falunapján ne a bővli, a talmi jelenjen meg – amely bár szerencsére visszaszorulóban van, de látjuk, hogy létező jelenség –, hanem valódi értékek.

E két szerep mellett pedig ott van harmadikként, amit összefoglalóan úgy nevezhetünk meg, mint az EMMI-n belüli ágazatok közötti együttműködés helyi, települési szintű megvalósítása. A közösségi művelődési intézményekben, közösségi színterekben dolgozó szakemberek ugyanis nap mint nap találkozhatnak szociális problémákkal, továbbtanulási, munkahely-keresési dilemmákkal, párkapcsolati kérdésekkel – egyszerűen azért, mert a különböző körökben, szakkörökben, közösségekben idejüket ott töltik mindezen kérdéseket megosztják velük. Mindezek mellett tereikben elérhetővé tehető számos információ, helyiségekben tanácsadások, konzultációk, képzések tarthatóak. Ott tehát, ahol megvan a megfelelő infrastruktúra és van szakember, illetve egy közösség, amely működteti a közösségi teret, akkor számos ágazat közszolgáltatása hozzáférhető közelebb az emberekhez. Kiváló példái ennek a – többnyire művelődési házak és könyvtárak bázisán kialakított – integrált közösségi és szolgáltató terek és az évtizedek óta azokhoz hasonlóan működő, a helyi igények,



szükségletek alapján fontosnak tartott közszolgáltatásokat befogadó közösségi művelődési intézmények, faluházak.

H. K.: *Miben látja a Kulturális Közfoglalkoztatási Program szerepét a kulturális alapellátás megteremtésében?*

H. P.: A kulturális alapellátás feltételezi, hogy minden településen van olyan ember, aki a kulturális alapellátás szervezésében, feltételeinek megteremtésében aktívan közreműködik. Ideális esetben ez egy főfoglalkozású, megfelelő tudással és alapos helyismerettel rendelkező szakember. Az aprófalvak esetében például oly módon, hogy a szakember 3-4 településen dolgozik és munkájába bevonja a helyi közösségeket is annak érdekében, hogy amikor ő nincs jelen, akkor is élő, színes tevékenységek legyenek a művelődési házban. Ez azonban csak hosszútávon teremthető meg. A közfoglalkoztatás jelenleg ezen a problémán segít. Ezért is tartom kulcsfontosságúnak, hogy a közfoglalkoztatási program keretében a közfoglalkoztatottak felkészítést, képzést és mentori segítséget kapnak ahhoz, hogy ezt a munkát jó színvonalon legyenek képesek végezni.

H. K.: *Miben látja a Kulturális Közfoglalkoztatási Program valódi értékét, mit emelne ki belőle az eddigiek alapján?*

H. P.: A kulturális közfoglalkoztatás nem csupán értelmes munkát kínál munkanélküli, iskolázott embereknek, hanem a település kulturális szakember-hiányát is enyhíti. Ez az eset az, amikor tehát mindenki jól jár: a közfoglalkoztatott is, a település is. Jó esetben arra ébreszti rá, arra ösztönzi a településeket, hogy érdemes nagyobb energiát, forrást fordítani a település kulturális értékeinek, hagyományainak megőrzésére, újrateremtésére. Igényeket kelt, felráz.

Hasonló okok miatt tartottam kiváló kezdeményezésnek a Nemzeti Művelődési Intézet Kapunyitogató Programját, amelynek hatásaként – látva, hogy milyen eredményeket hoz a felélénkített közösségi és kulturális élet – több település döntött úgy, hogy nem csupán pár napra nyit ki, hanem folyamatosan működtetve újrainyítja egykori közösségi, művelődési házát. Nem egy esetben oly módon, hogy pont egy kulturális közfoglalkoztatásban részt vevő helyi lakos lett az újrainyított tér munkatársa.

H. K.: *Minek köszönhető Ön szerint az, hogy más közfoglalkoztatási programokhoz viszonyítva igen magas, 22%-os a közfoglalkoztatottak elsődleges munkaerőpiacra való visszajutása?*

H. P.: Mindenekelőtt ki kell emelnem, hogy ez egy óriási eredmény. Nincs még egy közfoglalkoztatási program, amely ilyen számokat tu-



dott volna elérni. Ennek kulcsát én abban látom, hogy az elvégzendő feladatok kreativitást, sokszor önálló problémamegoldást igényelnek, ezzel a szunnyadó kompetenciákat újraélesztik, fejlesztik, javul, visszaszerezhető az önbizalom. Alapvető fontosságú továbbá az Intézet és a megyei irodái gondos mentorálása, amelynek keretében mindenki egyéni figyelmet kap, továbbá a fogadóhelyekkel való szoros kapcsolattartás.

H. K.: *Hogyan járul hozzá a Kulturális Közfoglalkoztatási Program az ágazatok és a szakterületek közötti együttműködésekhez?*

H. P.: A program kiváló példája a szakterületi, ágazatközi együttműködésnek. Hiszen egyrészt nem csupán a közösségi művelődési intézmények, szervezetek keretében dolgozhatnak a kulturális közfoglalkoztatottak, hanem a könyvtárakban, muzeális és művészeti intézményekben is. Másrészt a most futó programban kiemelt figyelmet fordítottunk arra – és külön köszönöm, hogy e célunk megvalósításában is kiváló partner volt a Nemzeti Művelődési Intézet –, hogy minél több civil és egyházi szervezet is bekapcsolódhasson a programba. Ezekkel az együttműködésekkel egy, az EMMI számos ágazatát, társadalompolitikai célját szolgáló komplex kezdeményezéssé vált a Kulturális Közfoglalkoztatási Program.

H. K.: *Milyen konkrét eredményeket remél a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programtól?*

H. P.: Nem tudom, hogy lehet-e még fokozni a 22%-os, kiváló elhelyezkedési rátát... Ha csak megtartjuk, akkor is óriási eredményeket értünk el. Ha azonban még növelni is tudnánk, akkor az még erősebb bizonyítéka lenne mindannak az attitűd és kompetenciafejlesztő hatásnak, amelyről beszélgetésünk elején szóltam. Konkrét eredményként várom el azonban azt, hogy a közfoglalkoztatottak tevékenységének maradandó hatása legyen a települések kulturális-művelődési életére. Hiszem, hogy erre minden feltétel adott.

Fontos eredmény továbbá, hogy a közösségi művelődés országos fejlesztéséért felelős NMI – és rajta keresz-

tül a kulturális kormányzat – még alaposabb, mélyebb ismeretekhez jut a magyar társadalom művelődési-műveltségi állapotáról, szükségleteiről. A program ezzel hatékonyan járul hozzá a tárcánk, az államtitkárságunk stratégiaalkotó munkájához.

H. K.: *Tervezik-e a Kulturális Közfoglalkoztatási Program folytatását, erre milyen esélyt lát?*

H. P.: Mindenképpen tervezem, hiszen a program bizonyította eredményességét, hatékonyságát mind a társadalom-, mind a gazdaságfejlesztés terén. A folytatásról való döntést azonban a Belügyminisztériummal közösen kell meghoznunk, majd erről a Kormány dönt. A folytatás érdekében még a mostani program ideje alatt meg kell kezdenünk az egyeztetést a Belügyminisztériummal.

H. K.: *Milyen hasonló nagyszabású társadalmi, gazdaságélénkítő és közösségépítő programokat terveznek kulturális területen a minisztériumban a jövőre nézve?*

H. P.: Az Emberi Erőforrás Operatív Program keretében, még az idén elindítandó Cselekvő közösségek programot kell említenem. E program célja, hogy szakmai-módszertani

támogatással, azaz folyamatos helyszíni tanácsadással, mentorálással, képzésekkel, módszertani útmutató kiadványokkal és honlapokkal – és még számos egyéb módon – nyújtson segítséget a helyi, települési közösségfejlesztési folyamatokhoz. A kiemelt célja továbbá a programnak: a kulturális intézmények felkészítése működésük társadalmisítására, a közösségfejlesztési folyamatok és önkéntes programok eredményeinek fenntartására és további, a közösségek fejlesztését célzó tevékenységek megvalósítására.

A Cselekvő közösségek programunk szorosan kapcsolódik a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz – és ez újabb bizonyítéka a szakterületi-ágazati együttműködések fontosságának –, amely pályázati úton jelentős forrásokat biztosít majd a helyi, települési közösségfejlesztési folyamatokhoz. A két program – azaz a TOP közösségfejlesztési pályázati programja és az EFOP-ból finanszírozandó „Cselekvő közösségek” – együttesen tudnak majd hozzájárulni a közösségek és ezeken keresztül az egyének önálló cselekvési szándékának és képességének erősítéséhez, attitűdjeinek és kompetenciáinak fejlesztéséhez.

DR. HOPPÁL PÉTER első diplomáját a Janus Pannonius Tudományegyetem Művészeti Karán szerezte karvezetés-középfiskolai ének-zenetanár szakon. DLA doktori értekezését a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem (Zeneakadémia) Doktoriskolájában védte meg, majd a PTE Közgazdaságtudományi Karán MBA diplomát szerzett. 1995 és 2010 között gimnáziumi tanár, 2002 és 2010 között a Pécsi Református Kollégium Gimnáziuma, Általános Iskolája és Óvodája főigazgatója volt. 2004 óta a Fidesz Kulturális Tagozatának tagja, 2006-tól 2014-ig pécsi egyéni önkormányzati képviselő, 2010 és 2014 között a Fidesz-KDNP Frakció vezetője és az Oktatási és Kulturális Bizottság elnöke. 2009 óta országgyűlési képviselő. 2013 áprilisától a Fidesz országos szóvivője, 2014 júniusától az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkára. Államtitkárként fő célja a kulturális alapellátás kiépítése és a kulturális közösségfejlesztés, amely azon az alkotmányos jogon alapszik, hogy mindenkinek joga van a kultúrához való hozzáféréshez.

HEGEDŰS KATALIN népművelő, tanár, kulturális menedzser. Közel huszonöt éve dolgozik közművelődési területen. Pályáját az Almássy Téri Szabadidőközpontban kezdte, 2000-tól a Nemzeti Művelődési Intézet (jogelőd intézményének) információs, kommunikációs szakmai munkatársa, jelenleg Kommunikációs Osztályának vezetője, a Budapesti Népművelők Egyesülete elnökségének tagja. 2009-ben Wlassics Gyula, 2015-ben Besenyei György-díjban részesült.





## Összefogással a helyi kulturális élet fejlesztéséért

*„A kultúra minden alkotótevékenység összegző ereje; az emberi értelem társadalmi hasznosítása.”*

Gabriel García Márquez

Az 1990-es évek robbanásszerű gazdasági, társadalmi átalakulása minden település életében jelentős változásokat hozott, a kistelepülések esetében az átlagosnál jóval mélyebb lenyomatot hagyott a helyi társadalomban, a helyi közösségekben és a helyi intézményi infrastruktúrában is. E folyamatok természetesen a helyi kultúrát és a közművelődési intézményeket sem hagyták érintetlenül.

A gazdasági, társadalmi és infrastrukturális szempontból elmaradott településeken – főképpen a kistelepüléseken – megszűntek a kulturális szolgáltatások, háttérbe szorult a helyi értékek feltárása, a hagyományok őrzése, ápolása, a helyi, kulturális rendezvények szervezése, egyes településeken teljesen megszűnt a közösségfejlesztés, a közösséggondozás, romlott a települési kohézió és a helyi életminőség.

Magyarországon az elmúlt években számos közművelődési intézmény felújítására került sor, szakmai-módszertani fejlesztési folyamatok indultak el annak érdekében, hogy a munka megújult környezetben és keretek között folytatódhasson tovább, vagy éppen indulhasson el újra. A helyi kulturális élet működése, újraindítása területén kedvező folyamatok azonban csak abban az esetben indulhatnak el, ha a településen erre

igény, helyi összefogás, intézményi háttér és olyan, a feladatot felvállaló szakember van, aki megfelelő szakmai irányítás és módszertan alapján végzi munkáját.

A Nemzeti Művelődési Intézet 4 000 fő közfoglalkoztatásával megvalósuló országos közfoglalkoztatási kulturális mintaprogram megvalósítására kapott lehetőséget a 2013. évben a Belügyminisztérium támogatásával. A program indítása előtt a kultúra területét érintő ilyen típusú és volumenű közfoglalkoztatási program még nem indult. A Nemzeti Művelődési Intézet programjának célja *kulturális hálózat kialakítása*, közösségi és társadalomfejlesztési program megvalósítása.

A program az olyan településeket, településrészeket kívánja segíte-

ni, ahol a társadalmi szövet gyenge, szétesett vagy megszűnt, amelynek következtében szükséges a helyi közösségek újraszervezése, a közösségi kohézió erősítése, a helyi emberek társadalmi aktivitásának növelése. A program kiemelten kezeli az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokat, különösen a kulturális szegénység elleni küzdelmet, a hátrányos helyzetű térségek és társadalmi csoportok, a munkanélküliek esélyhátrányának a mérséklését, a nemzeti és etnikai kisebbségek, a történelmi egyházak művelődési tevékenységének, kultúrájának támogatását.

A helyi kezdeményezések megerősítése természetesen nem valósítható meg úgy, hogy a kulturális életet érintő szervezési, közösségfejlesztési munkát nem támogatják meg a korábbi prog-



Partner szervezetek találkozója Borsod-Abaúj-Zemplén megyében





**Terepmunkán Noszvajon, az IKSZT-ben. A képen a helyi körzeti orvos beszél a településről a részt vevő közfoglalkoztatottaknak. (Fotó: Muliter Mariann)**

ramok tapasztalataival, egységes módszertannal és természetesen megfelelően képzett munkatársakkal.

A program mind célkitűzéseiben, mind szakmai jelentőségében és hasznosságában eltér az általános közfoglalkoztatási programoktól és a közösségi fejlesztés területén egy olyan hiánypótló hálózatot alakít ki, amelyre nem volt bevett gyakorlat, így a közfoglalkoztatottak számára elengedhetetlen volt a megfelelő szakmai képzés biztosítása. A programban résztvevők közül 3 866 fő képzése valósult meg, amely a program résztvevőinek 96,6%-át jelenti. *A kulturális közösségszervezés alapjai* című képzést a Nemzetgazdasági Minisztériummal közösen, a TÁMOP 2.6.1. „Újra tanulok” kiemelt projekt keretében valósítottuk meg.

A programba bevont közfoglalkoztatottak a közösségfejlesztéshez képzettséget, gyakorlatot szereznek, alapképzettségük fejlődnek, közösségi kapcsolatokat alakítanak ki, ezáltal kapcsolati hálójuk is kiszélesedik.

A Belügyminisztérium az országos kulturális közfoglalkoztatási mintaprogramot a 2013. évben közel 2,5 milliárd, 2014. évben 4 522 fő bevonásával közel 3,3 milliárd forinttal támogatta, a 2015. évben pedig 6 100 fő foglalkoztatásához mintegy 8,8 milliárd forint támogatást biztosít.

A Belügyminisztérium a programba bevont közfoglalkoztatottak bérjellegű és a munkába járás költségén kívül az informatikai eszközök és szoftverek, irodai bútorok, valamint a feladatellátáshoz szükséges egyéb eszközök beszerzését is támogatta.

A korábban mintaprogramként és jelenleg országos közfoglalkoztatási programként megvalósuló kulturális közfoglalkoztatási programban a Nemzeti Művelődési Intézet a megvalósítás helyszíneinek biztosítására partnerszervezetekkel kötött megállapodást. A partnerszervezetek

települési önkormányzatok, civil szervezetek, egyházi és művelődési intézmények, amelyeket előzetes igényfelmérés alapján választottak ki. A programban partnerként történő részvételre – a Művelődési Intézet tájékoztatása szerint – 3500 szervezet nyújtott be szándéknyilatkozatot országszerte, ebből mintegy 1650 települési önkormányzat.

A fejlődő települési kulturális élet a településpolitika egyik fontos szelete. A lakosság közérzetformáló hatásán kívül a program jelentős mértékben segítheti a helyi közösségek megerősítését, a területi adottságoknak köszönhető kulturális hátrányok mérséklését, az élhetőbb települési modell kialakítását. A közfoglalkoztatási programban megvalósított tevékenységek támogatják a helyi emberek társadalmi aktivitását, a közösségi kezdeményezéseket, továbbá a programban érintett településeken élő népesség kulturális szolgáltatásokhoz való, a korábbiaknál szélesebb körű hozzáférését.

A program eredményei rávilágítanak arra, hogy a helyi problémák komplex megközelítése, az egyes minisztériumok, szervezetek – a Belügyminisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium, Budapest Főváros Kormányhivatala, a Megyei Kormányhivatalok és a Nemzeti Művelődési Intézet – együttműködése és a tevékenységeikben rejlő szinergikus hatások e folyamatok elindításához és megerősítéséhez eredményesen járulhatnak hozzá.

RÉTHY PÁL foglalkoztatási, munkaerő-piaci szakember. Főiskolai tanulmányai keretében műszaki területen rádiólokátor üzemmérnöki, majd később humán területen munkavállalási tanácsadói képesítést szerzett. 1987-1990. között üzemmérnök, 1991-1995. között a felnőttképzésben, 1995-2012. között – két év versenyszférában töltött év kivételével – a munkaerő-piaci szervezet helyi és központi szervezetében tevékenykedett munkatársként, később vezetőként. Fő területe a munkaerő-piaci szolgáltatások tervezése, megvalósítása, foglalkoztatási programok szakmai és pénzügyi tervezése, menedzselése. 2013-tól a Belügyminisztérium munkatársa. Jelenleg a Belügyminisztérium Közfoglalkoztatás Stratégiai és Koordinációs Főosztályának főosztályvezetője.





# A kulturális közfoglalkoztatásról

## Számok, adatok, összefüggések a harmadik program félidején

### Bevezetés

A Nemzeti Művelődési Intézet harmadik alkalommal valósítja meg a kulturális közfoglalkoztatási programját. Jelen sorokat a harmadik program felénél írjuk, amikor már látjuk, hogy kik vesznek részt a programban, milyen szervezetek, milyen munkavállalók. Elemzésünk az első két program, illetve a harmadik program indulásának adatain alapul.

Első alkalommal 2013. november 1 – 2014. április 30. között, második alkalommal pedig 2014. szeptember 1 – 2015. február 28. között valósult meg a kulturális közfoglalkoztatás.

A második Programhoz az ország több mint 1200 településéről 2163 partnerszervezet csatlakozott. A közfoglalkoztatottak számában az I. Kulturális Közfoglalkoztatási Programhoz (2013. november 1. – 2014. április 30.) képest 13%-os növekedés volt tapasztalható. A programban 5084 fő vett részt összesen (a Program közbeni kilépőkkel együtt). A közfoglalkoztatottak és a partnerszervezetek száma megynként eltérő volt, időben ingadozást mutatott a programból kilépők, és azok helyeinek feltöltése miatt. A kilépők azonban nagy arányban elhelyezkedés miatt hagyták el a programot, mindössze 1%-uk lépett

ki egyéb ok miatt (elköltözés, egyetemi felvétel, munkáltató elégedetlensége vagy más ok miatt).

A Program időszaka alatt 655 fő helyezkedett el (a teljes közfoglalkoztatotti létszám 13%-a). Megyénként jelentős eltérések tapasztalhatók az elhelyezkedők arányában. Az ország demográfiai adataihoz illeszkedően Szabolcs megyében helyezkedtek el legtöbben, majd ezt követte Pest megye és Budapest.

A közfoglalkoztatottak négy munkakörben (közösségi munkás, közösségi koordinátor, asszisztens, technikai munkatárs) segítették a partnerszervezetek és a Nemzeti Művelődési Intézet megyei irodáinak munkáját.

A közfoglalkoztatotti kutatások során megismerhettük a munkatársak demográfiai jellemzőit, korábbi pályájukat, a közfoglalkoztatásról és a közművelődésről alkotott nézeteiket. Ezek alapján készítettük el a jelenlegi összegzést.

A Program során számos további kutatás zajlott (partnerszervezeti, lakossági, szakembereket felmérő, a magyar kultúra eseményeit rögzítő adatfelvétel), amelyekhez a közfoglalkoztatottak aktívan hozzájárultak kérdőbiztosai, adatrögzítői tevékenységükkel. Az így kapott adatbázisok által képet kaphatunk a part-

nerszervezetek munkájáról, a magyar lakosság kultúrafogyasztási szokásairól, a közművelődési szakemberek kultúrafelfogásáról, jövedelmi, munkaerő-piaci helyzetéről.

2015. március 1-jén a Nemzeti Művelődési Intézet elindította a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programot, amely 2016. február 29-ig tart. A Program idejének felénél járva a legfontosabb adatokat vetjük össze a korábbi programok jellemzőivel.

### A közfoglalkoztatottak néhány jellemzője

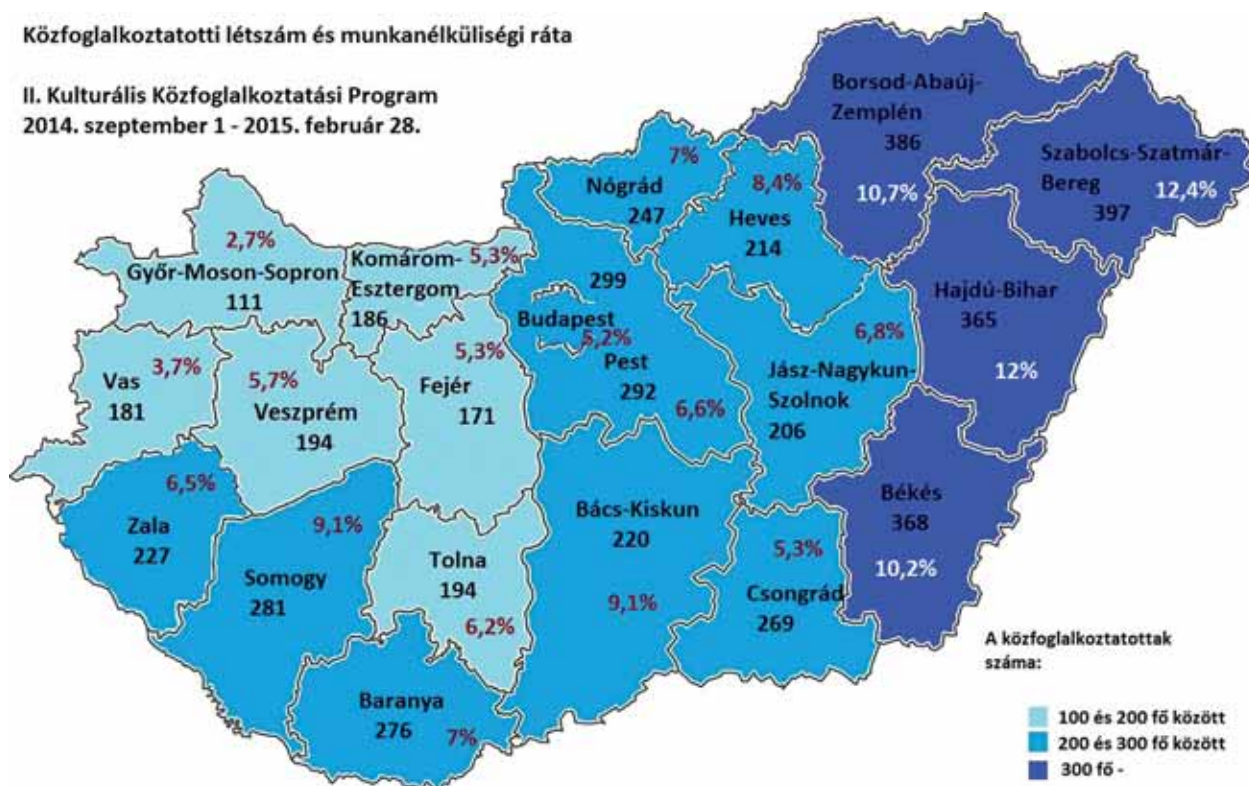
#### Demográfiai jellemzők

A közfoglalkoztatottak száma megynként és időszakonként ingadozó volt. Az első Program teljes létszámához (4423 fő) képest a második Program esetében 13%-os növekedést tapasztalunk a Programhoz nyújtott Kormányzati támogatás növekedése miatt.

Borsod-Abaúj-Zemplén, Békés, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében haladta meg a közfoglalkoztatottak száma a 300 főt. A legkevesebben most is Győr-Moson-Sopron, Fejér és Vas megyéből csatlakoztak a Programhoz (1. ábra).

## Közfoglalkoztatotti létszám és munkanélküliségi ráta

II. Kulturális Közfoglalkoztatási Program  
2014. szeptember 1 - 2015. február 28.



1. ábra: A közfoglalkoztatottak megyei létszámai (fő) a program teljes időszaka alatt, valamint a megyei munkanélküliségi ráta (%) (forrás: KSH, 2014. IV. negyedévi adatok)

Az alábbi táblázat (1. táblázat) az eddigi Kulturális Közfoglalkoztatási Programok megyei létszámadatait mutatja be.

A közfoglalkoztatottak több mint háromnegyed része (76%) nő volt a II. Programban, hasonlóan a korábbi és a már elindult Programhoz. Ez az arány hasonló a kulturális statisztika adataihoz.

Az átlagéletkor az eddigi programokban 32-33 év. A programba való bekerülés iskolai végzettség szerinti alapfeltétele az érettségi volt, illetve a felsőfokú végzettség, amellyel a II. Programban résztvevők 24%-a rendelkezett. Ha a nyelvvizsga hiánya miatt felsőfokú végzettséget még nem szerzőket közéjük soroljuk, akkor a III. Program diplomás – érettségizett aránya az első programéhoz hasonlóan: 29% – 71%.

A II. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban a közfoglalkoztatottak 21%-a rendelkezik közművelődéshez kapcsolódó végzettséggel. Akár fiatalabb korukból adódóan is a közfoglalkoztatottak 84%-a szeretne a jövőben tanulmányokat folytatni, többségében felsőfokon vagy OKJ-s képzésekben.

1. táblázat: Munkába állt kulturális közfoglalkoztatottak létszáma megyénként

	I. Program	II. Program	III. Program (2015. 08. 10-ig belépett)
Bács-Kiskun	200 fő	220 fő	303 fő
Baranya	291 fő	276 fő	454 fő
Békés	362 fő	368 fő	470 fő
Borsod-Abaúj-Zemplén	347 fő	386 fő	483 fő
Budapest	176 fő	299 fő	181 fő
Csongrád	243 fő	269 fő	246 fő
Fejér	134 fő	171 fő	154 fő
Győr-Moson-Sopron	105 fő	111 fő	147 fő
Hajdú-Bihar	322 fő	365 fő	427 fő
Heves	169 fő	214 fő	244 fő
Jász-Nagykun-Szolnok	205 fő	206 fő	255 fő
Komárom-Esztergom	164 fő	186 fő	193 fő
Nógrád	208 fő	247 fő	375 fő
Pest	222 fő	292 fő	345 fő
Somogy	246 fő	281 fő	496 fő
Szabolcs-Szatmár-Bereg	335 fő	397 fő	458 fő
Tolna	162 fő	194 fő	252 fő
Vas	157 fő	181 fő	248 fő
Veszprém	182 fő	194 fő	328 fő
Zala	193 fő	227 fő	341 fő
<b>Összesen:</b>	<b>4423 fő</b>	<b>5084 fő</b>	<b>6400 fő</b>



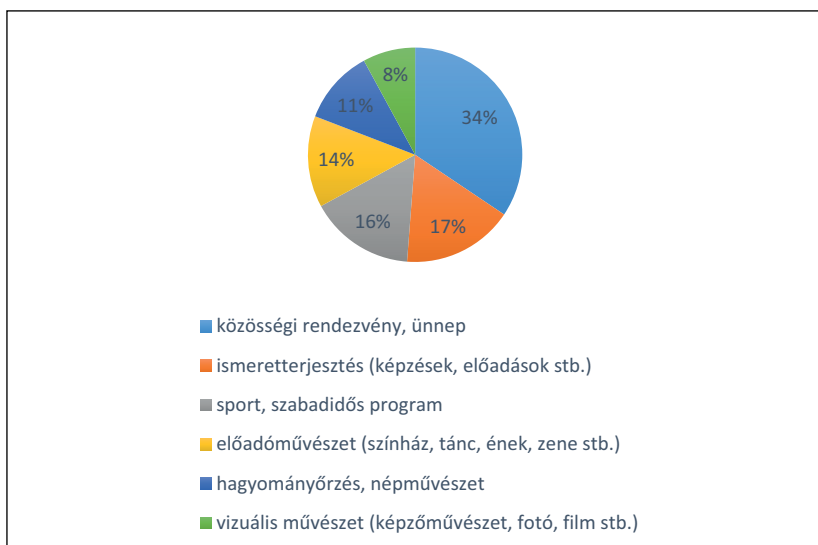
## Feladatkörök, tevékenységek a II. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban

A közfoglalkoztatottak heti tevékenységeiket online heti beszámolóikban rögzítették. A közfoglalkoztatottak a II. Program során négy munkakörben dolgoztak, míg az I. Programban háromban.

A *közösségi munkások* a Nemzeti Művelődési Intézet partnerszervezeteinél végezték munkájukat, ők adták a közfoglalkoztatottak legnagyobb hányadát. Számos esemény szervezésében, lebonyolításában részt vettek az elmúlt hat hónap során. Az események több, mint harmada közösségi rendezvény, ünnep volt. Hasonló arányban jelentek meg ismeretterjesztő előadások, sport és szabadidős programok. A vizuális művészetekhez kapcsolódó események az elmúlt időszakban kisebb szerepet kaptak, ami az ilyen jellegű tevékenységet végző partnerszervezetek alacsonyabb számából következhet. (2. ábra)

A közösségi munkások feladatvégzését a *közösségi koordinátorok* irányították, segítették. Feladatuk elsősorban a megyei irodák és a közösségi munkások közötti közvetítés, egyeztetés, a pénzügyi, munkaügyi dokumentumok, kérdőívek eljuttatása stb. volt.

Az *asszisztensek* a megyei irodák, az Országos Szakmai Központok és a Corvin téri központ munkáját segítették, mivel a Program során három további munkakörben dolgoztak: pénzügyi, közösségi munkát segítő és az Országos Szakmai Központok munkáját segítő munkakörben. Munkaidejük nagy részét munkaügyi, személynügyi feladatok végzése jelentette. Az előző Program során is számottevő tevékenységnek számított körükben a kérdőívekkel kapcsolatos feladatok végzése, most ez kiegészült adatrögzítéssel, adatbázis-kezeléssel is, és így immáron feladataik több mint 20%-át jelentették ezek a tevékenységek. Az asszisztensek közül a közösségi munkát végző asszisztensek összes tevékenységük szinte negyed részét adatrögzítéssel, adattisztítással, adatbázis-kezeléssel töltötték, de hasonló



2. ábra: Az események típusainak megoszlása, amelyekben a közfoglalkoztatottak részt vettek (%) (II. Kulturális Közfoglalkoztatási Program)



3. ábra: Milyen konkrét álláslehetősége van? (%) (II. Kulturális Közfoglalkoztatási Program)

arányban jelent meg feladataik között a közösségi munka végzése is.

A *technikai munkatárs* új munkakört jelent. Feladtuk elsősorban az irodák külső, belső tisztaságának megőrzése, fenntartása, a szállítási, karbantartói tevékenységek ellátása volt. Lehetőség nyílt olyan közfoglalkoztatottak technikai munkatárs munkakörben való alkalmazására is, akik informatikai segítséget tudtak nyújtani az irodák dolgozóinak.

### Életpálya, munkaerőpiac

A II. Programban a közfoglalkoztatottak 85%-a rendelkezik munkatapasztalattal, de *több mint tized részük számára a Kulturális Közfog-*

*lalkoztatási Program jelenti az első munkatapasztalat megszerzésének lehetőségét.* Így a Program munkaszocializációs funkciókat is betölt. A községekben a legmagasabb azok aránya (18%), akik korábban nem dolgoztak, valamint akik még pályakezdőnek minősülnek. Az összes válaszadó körében 27% a pályakezdők aránya. 43%-uk dolgozott már közművelődéssel, közösségi művelődéssel kapcsolatos területen, 25%-uk pedig közgyűjteményi területen.

A közfoglalkoztatottak több, mint harmada (37%) az első programban (2013. november 1. – 2014. április 30.) is részt vett, 86%-uk jelenleg ugyanannál a partnernél dolgozik, ahol korábban is. Ekkor elvégezték a „Kulturális közösségszervezés alapjai”

elnevezésű képzést, a képzésen tanulatokat pedig igen nagy arányban (88%) tudták hasznosítani.

A II. Program zárását követő időszakra vonatkozóan a közfoglalkoztatottak 13%-a rendelkezett valamilyen konkrét álláslehetőséggel.

A válaszadók harmada közfoglalkoztatási programban folytatja a zárást követő időszakot. 27% a közszférában, 20% a vállalkozói szférában, 9% valamilyen egyesületnél, alapítványnál kapott álláslehetőséget. Külföldi munkavállalóként való elhelyezkedés a közfoglalkoztatottak mindössze 5, vállalkozóként pedig 4%-át érintette. Szociális szövetkezetekben egyelőre csak néhányan kaptak álláslehetőséget, amely annak is köszönhető, hogy még kevésbé terjedt el ez a szervezeti forma. (3. ábra)

A későbbi, nyílt munkaerőpiacon való alkalmazásra kisebb arányban látnak lehetőséget, viszont a közfoglalkoztatás sokuk szerint növelte az elhelyezkedési esélyüket: közel 50%-uk szerint nagyobb valószínűséggel tudnak elhelyezkedni a Program után, mint azt megelőzően. Ez többek között annak köszönhető, hogy a válaszadók fele nyilatkozott úgy, hogy a Program ideje alatt kapott olyan iránymutatást, amely későbbi foglalkoztatásához járulhat hozzá, és szintén nagy arányban számoltak be a kapcsolati hálójuk növekedéséről, amely segítséget nyújthat a potenciális álláslehetőségek eléréséhez számukra.

## Közösségi, civil aktivitás a II. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban

Belépésükkor a válaszadók 28%-a volt tagja valamilyen civil közösségnek. (Ezen közösségek 68%-a kultúrával kapcsolatos alaptevékenységű volt.) *A kulturális közfoglalkoztatottak 41%-a végzett önkéntes munkát a Programhoz való csatlakozás előtti fél évben, 24%-uk pedig a belépéskor is önkénteskedett.* Így megállapítható, hogy a nagyobb közösségi aktivitással rendelkező személyek szívesen vállalnak munkát a kulturális területen, még akkor is, ha az egyelőre csak a közfoglalkoztatás keretében adatik meg számukra.

A záró kutatásban arra kérdeztünk rá, hogy az elmúlt hat hónapban kulturális területen végeztek-e a közfoglalkoztatottak önkéntes tevékenységet, amelyre a válaszadók 46%-a válaszolt igennel. Habár az első kérdőívben ez a kérdés nem korlátozódott a kulturális területre, maga az önkéntesség a közfoglalkoztatottak nagyobb arányánál jelenik meg a Program zárásakor. Fontos továbbá, hogy *57%-uk tervezi, hogy kulturális területen önkéntes tevékenységet fog végezni a Program zárását követően.*

Azt kérdeztük a korábban is kulturális közfoglalkoztatottként dolgozóktól, hogy milyen változások történtek az életükben a Program zárását követően. Nagy valószínűséggel a Program hatásának tudhatjuk be, hogy számos volt dolgozó önkéntesként csatlakozott a fogadó szervezethez, még többben nyilatkoztak úgy, hogy aktívabb közösségi életet élnek.

Megállapítható, hogy azok, akik az első Programban is kulturális közfoglalkoztatottak voltak, valamint egy újabb Programban is részt vennének, nagyobb arányban érdeklődnek a közművelődés iránt, szívesen foglalkoznának ezzel a területtel a jövőben is. Kialakul tehát körükben egy szakmai elkötelezettség, elhivatottság, szakmai lojalitás.

Civil szervezet munkájához leginkább azok csatlakoznának, akik egy újabb Programban is részt vennének. Ők az alapításhoz nem érzik magukat kellően tapasztaltaknak, de meglévő, vagy mások által alapított civil szervezetben szívesen tevékenykednének. Összességében a civil szervezetben alapító, vagy résztvevői szerepet vállalók a válaszadók több mint 40%-át teszik ki, amiből arra következtethetünk, hogy a Program hozzájárul a civil aktivitás erősödéséhez.

A motiváció egyik fontos indikátora lehet a szakmai továbbképzéseken való részvételi szándék is. A válaszadók 45%-a tervezi, hogy a közeljövőben bekapcsolódik valamilyen szakmai továbbképzésbe. A legnagyobb arányban rendezvényszervezés, képzés-szervezés tematikájú képzésen vennének részt (42%), tehát a szakmai ismereteket erősítenék a kulturális, közművelődési területre kapcsolódóan.

## Kapcsolat a partnerszervezettel

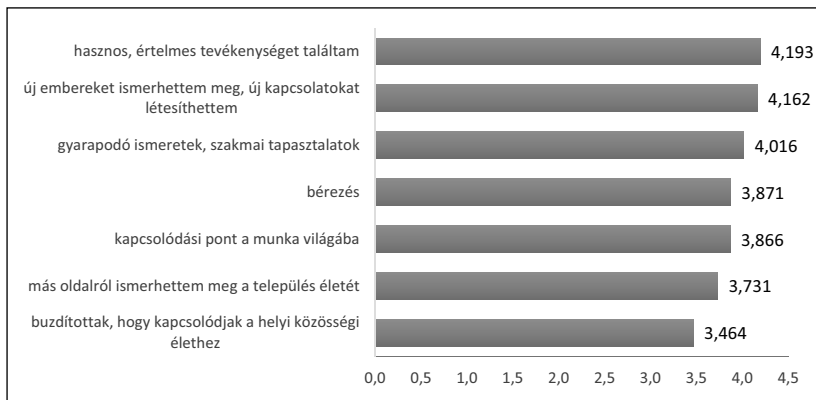
A II. Programban partnerszervezettel való viszony az esetek nagy részében kiemelkedően jó vagy korrekt volt. Hogy rendkívül alacsony (3%) a problémás eseteket említők aránya, az vélhetően annak is köszönhető, hogy a Nemzeti Művelődési Intézet megyei irodái és a közfoglalkoztatás közösségi koordinátorai folyamatosan monitorozták a partnerszervezeteket és a közfoglalkoztatottakat, és minden észrevételre igyekeztek gyors megoldást találni.

A kulturális közfoglalkoztatásban a döntő többség (többnyire) olyan feladatokat kapott, amelyet korábban elképzelt, és ezek a munkák jelentős része a közfoglalkoztatottak szerint megfelelt a „kulturális közfoglalkoztatás” elnevezésnek. A partnerszervezeti tevékenységeket ötfokú skálán pontozva a legjelentősebb részben szakmai feladatok, ezt követően aszisztenszi, és csak végezetül technikai feladatok adták ki.

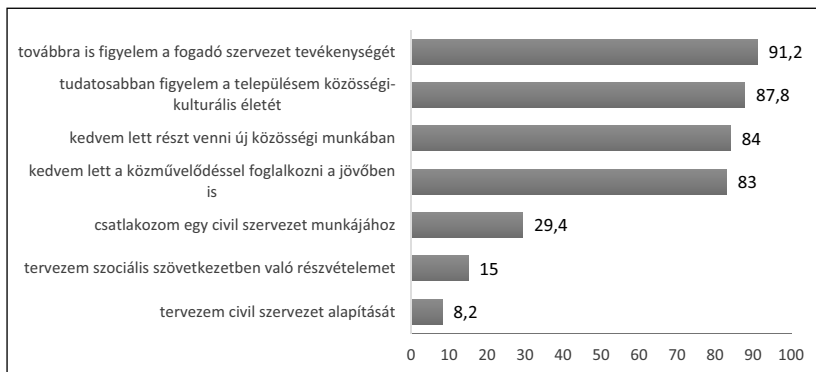
A foglalkoztatás motivációi között felsorolt állítások rendszerint magas pontszámot értek el az ötös skálán. Nem meglepő, hogy a közfoglalkoztatásban is a jövedelemszerzés fontossága emelkedik ki, mint elsődleges motiváció, de ez az egész munkaerőpiacot jellemzi. Emellett azonban a többi motiváció (társadalmi szerep, fejlődés lehetősége) is mind fontosnak tekinthető, hiszen az ötös skálán négyes érték feletti értékekkel rendelkeznek. A válaszadók szerint a Program egyik fontos érdeme, hogy általa számos, értelmes tevékenységet találtak. Ugyancsak nagy jelentősége van az interperszonális kapcsolatok kiépítésének is. Ezek az értékek véleményünk szerint segítik a közfoglalkoztatottak munkaerő-piaci elhelyezkedését a nyílt munkaerőpiacon is (4. ábra).

*A válaszadók 93%-a egy újabb Kulturális Közfoglalkoztatási Programban is részt venne,* és amíg ez nem történik meg, addig is tervezi a partnerszervezettel való kapcsolattartást, valamint a közösségi aktivitását több oldalról is erősíteni kívánja (települési közösségi életben, civil szervezetekben) (5. ábra).





4. ábra: Mi az, ami sokat jelentett az Ön számára a Program alatt? (öt fokú skála) (II. Kulturális Közfoglalkoztatási Program)



5. ábra: Igazak Önre az alábbi állítások? (%) (II. Kulturális Közfoglalkoztatási Program)

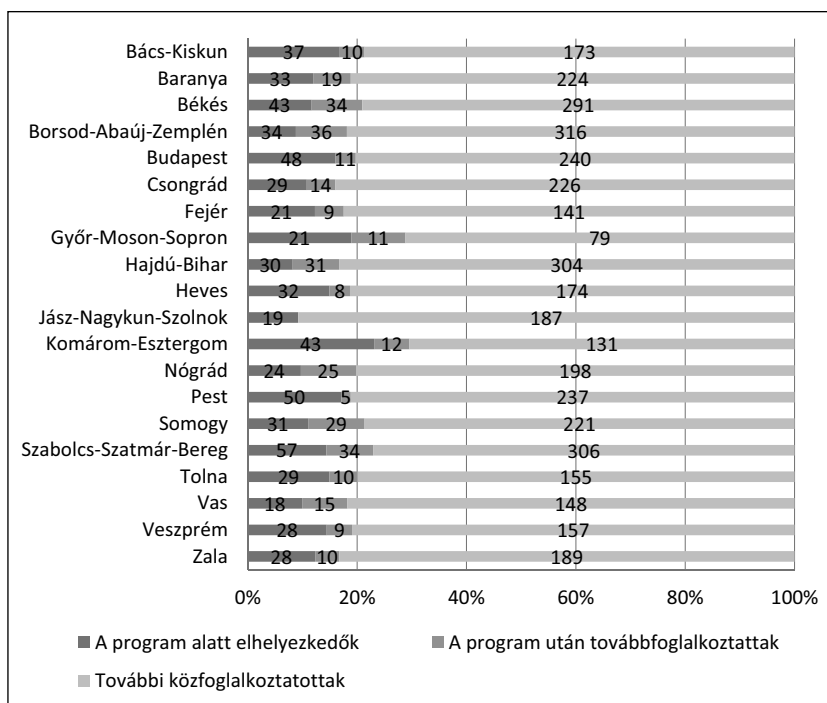
## Munkahelyi mobilitás

A Program egyik legfontosabb mutatója a munkahelyi mobilitásra vonatkozik, azaz hány közfoglalkoztatott lépett ki a Program időszaka alatt, valamint hány százalékuk tudott elhelyezkedni.

Az elhelyezkedők arányában jelentős területi különbségek jelentkeznek, amelyek az adott térség munkaerő-piaci helyzetére vezethetők vissza. A II. Programba összesen 5084 közfoglalkoztatott lépett be. A Program időszaka alatt 655 fő helyezkedett el, ami a teljes közfoglalkoztatotti létszám 13%-a. (Az első Programban a kilépők aránya 11% volt.)

A II. Program elégedettségi felmérés alapján az önkormányzatok, civil szervezetek, intézmények 21%-a nyilatkozott úgy, hogy volt olyan közfoglalkoztatott, akit továbbfoglalkoztatott a Program zárását követően. Egy főt 216 partner, több főt pedig 116 partner foglalkoztatott tovább. Az összes továbbfoglalkoztatott száma így 332 fő. Az így kapott létszámot, a megyék által regisztrált létszámmal öss-

szedva megkapjuk, hogy a Program során belépett 5084 főből minimum 987 fő helyezkedett el a Program ideje alatt, vagy pedig azt követően, ez



6. ábra: Megyei létszámadatok a Program alatt elhelyezkedők, valamint a továbbfoglalkoztatottak száma és aránya szerint (%) (II. Kulturális Közfoglalkoztatási Program)

2. táblázat Munkahelyi mobilitás a Közfoglalkoztatási Programok során (a programok ideje alatt elhelyezkedők)

	I. program		II. program		III. program (2015.08.10.)	
	elhelyezkedők száma	%	elhelyezkedők száma	%	elhelyezkedők száma	%
Bács-Kiskun	25	13	37	17	42	14
Baranya	39	13	33	12	50	11
Békés	37	10	43	12	59	13
Borsod-Abaúj-Zemplén	32	9	34	9	43	9
Budapest	24	14	48	16	25	14
Csongrád	39	16	29	11	27	11
Fejér	20	15	21	12	14	9
Győr-Moson-Sopron	15	14	21	19	21	14
Hajdú-Bihar	22	7	30	8	37	9
Heves	17	10	32	15	33	14
Jász-Nagykun-Szolnok	18	9	19	9	27	11
Komárom-Esztergom	21	13	43	23	23	12
Nógrád	15	7	24	10	37	10
Pest	26	12	50	17	29	8
Somogy	19	8	31	11	57	11
Szabolcs-Szatmár-Bereg	34	10	57	14	34	7
Tolna	14	9	29	15	33	13
Vas	27	17	18	10	40	16
Veszprém	17	9	28	14	42	13
Zala	19	10	28	12	29	9
<b>Összesen:</b>	<b>480</b>	<b>11</b>	<b>655</b>	<b>13</b>	<b>702</b>	<b>11</b>

turális közfoglalkoztatásban dolgozókat szívesen fogadják a munkaerőpiacon.

### A közfoglalkoztatásban résztvevő települések és partnerszervezetek

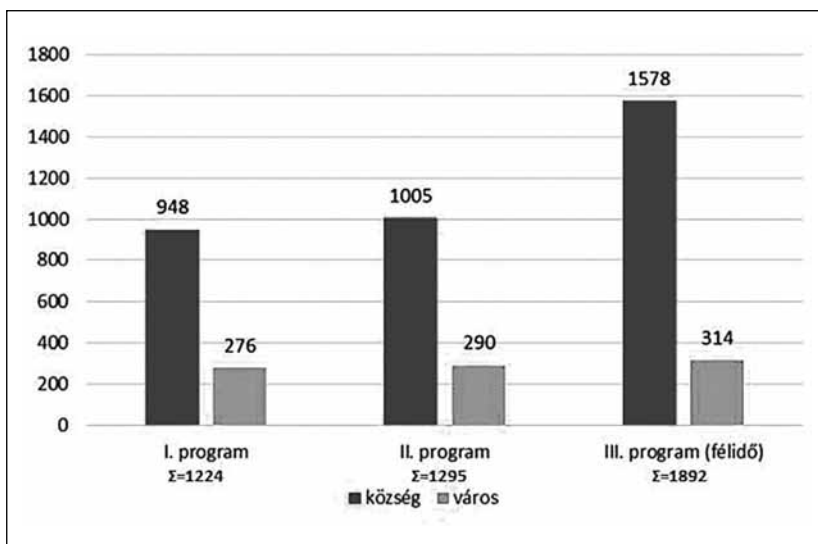
#### Települések

A megyék által nyilvántartott adatok szerint 1295 településen (a hazai települések 41%-ában) működött olyan szervezet, amely a Nemzeti Művelődési Intézet partnere volt a II. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban. Az I. programban a települések 39%-át, a II. programban 41%-át, a III. programban pedig a települések 60%-át sikerült bevonni. A II. programban az összes hazai község 36%-a vett részt, az előző programhoz képest 4%-os növekedéssel pedig a városok 84%-a került bevonásra (7. ábra) A III. Program félidei alapján közel kétezer település (1892) vesz

részt a Kulturális Közfoglalkoztatásban: a községek több, mint fele (56%) vesz részt a programban, a városoknál pedig 100%-hoz közelít a lefedettség.

(Budapest átlagszámát jelentősen növelik a Művelődési Intézet székhelyén dolgozók.)

A Programban a települések jogállásának megoszlása az országos arányokhoz hasonló. A mintában is domináns a községek aránya a partnerszervezetek vonatkozásában az országos viszonylathoz hasonlóan (országos viszonylatban az összes település csupán 11%-a város, 89%-a község).

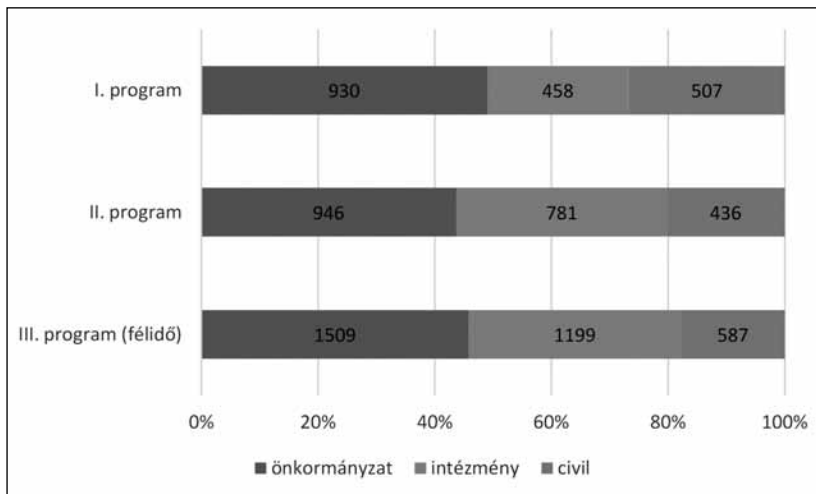


7. ábra: A települések számának alakulása az eddigi programok során (II. Kulturális Közfoglalkoztatási Program) (I., II., III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program)



3. táblázat: A III. Program egy partnerszervezetre jutó közfoglalkoztatottainak száma megyénként (fő, db, átlaglétszám)

	közfoglalkoztatotti létszám	partnerszervezetek száma	az egy szervezetre jutó átlaglétszám
Bács-Kiskun	220	99	2,2
Baranya	276	144	1,9
Békés	368	176	2,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	386	161	2,4
Budapest	299	76	4,0
Csongrád	269	86	3,1
Fejér	171	77	2,2
Győr-Moson-Sopron	111	73	1,5
Hajdú-Bihar	365	111	3,3
Heves	214	89	2,4
Jász-Nagykun-Szolnok	206	72	2,9
Komárom-Esztergom	186	68	2,7
Nógrád	247	117	2,1
Pest	292	148	2,0
Somogy	281	138	2,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	397	176	2,3
Tolna	194	92	2,1
Vas	181	84	2,2
Veszprém	194	76	2,6
Zala	227	100	2,3
<b>Összesen:</b>	<b>5084</b>	<b>2163</b>	<b>2,4</b>



8. ábra: A partnerszervezetek típusainak megoszlása (db; %) (I., II., III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program)

### Szervezetek

A III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program indulása előtt a Nemzeti Művelődési Intézet minden önkormányzatot közvetlenül megkeresett, valamint nyilvános felhívást tett közre a kulturális tevékenységet végző szervezetek részére a kulturális közfoglalkoztatási programhoz való csatlakozás lehetőségével.

Három feltétel teljesülésével csatlakozhatnak szervezetek a kulturális közfoglalkoztatáshoz, melyek szerint

egy szervezet maximum három fő közfoglalkoztatottat fogadhat, eleget kell tennie az éves közművelődési statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségének, valamint a szervezet alapító dokumentumában szerepelnie kell kulturális tevékenységnek.

A partnerszervezetek és a Programban résztvevő települések további vizsgálata előtt meg kell jegyezni, hogy az imént felsorolt pontok hatással voltak mind a települési, mind a (regisztráló, illetve ténylegesen csatlakozó) partneri számra.

### Partnerszervezetek véleménye

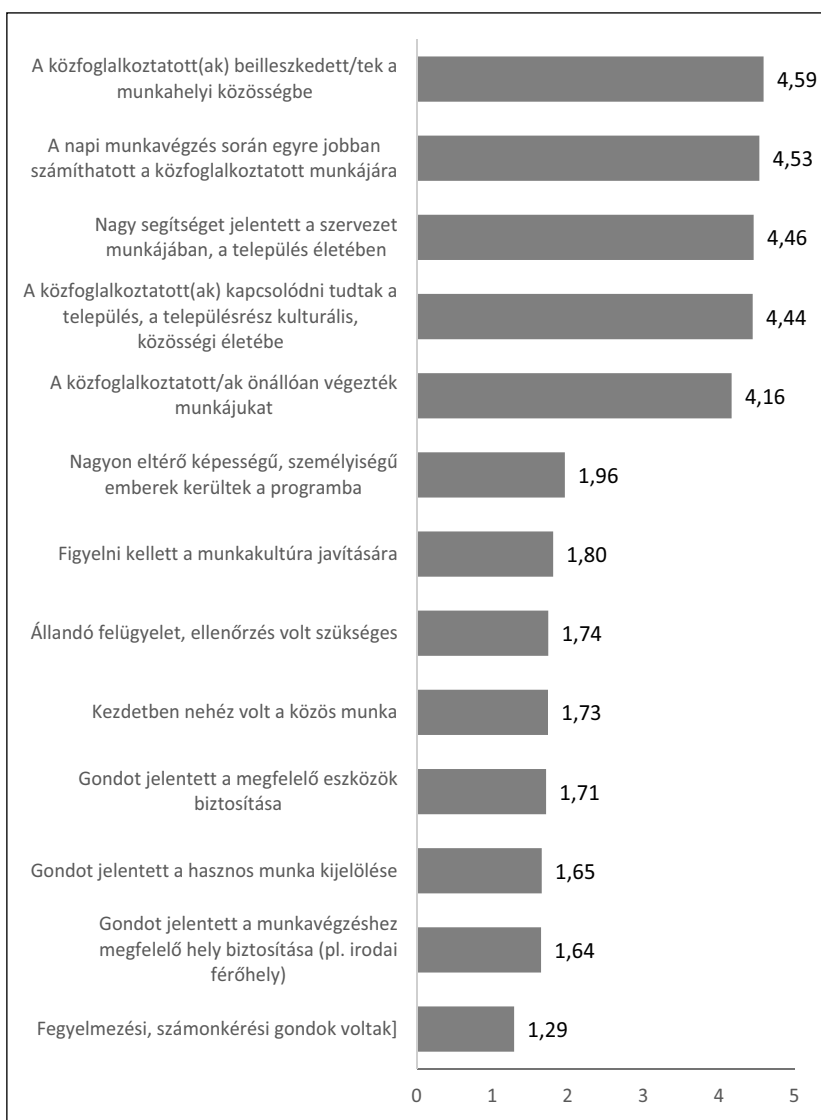
A második Program zárását követően az alábbiakban a partnerszervezetek körében történő kutatás főbb eredményei láthatóak. A fogadó szervezetek képviselői egy online elégedettségi kérdőív kitöltésével számoltak be a programmal való elégedettségükről. 1263 szervezet töltötte ki a kérdőívet.

A pozitív tartalmú állításokra a fogadó szervezetektől rendszerint magas pontszám érkezett. Ezek alapján a közfoglalkoztatottak munkahelyi beilleszkedésével ritkán adódtak csak problémák, egyre inkább hozzájárultak a szervezet mindennapi munkájához, a szervezet munkájához, tevékenységéhez nagymértékben hozzájárultak, a település kulturális, közösségi életéhez kapcsolódni tudtak, és további nem elhanyagolható tényező, hogy munkájukat önállóan végzik (9. ábra).

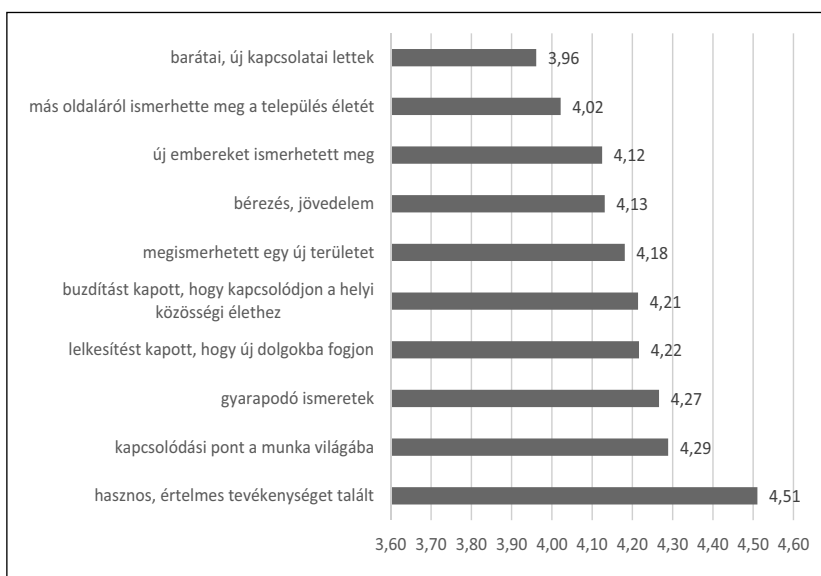
A partnerszervezetek megítélése szerint a közfoglalkoztatottnak az egyik legjelentősebb szempont a Program során a társadalom számára hasznos munkavégzés, majd a munka világába való kapcsolódás volt, harmadrészt pedig a gyarapodó ismereteket emelték ki. (10. ábra)

A kulturális közfoglalkoztatás eredeti céljainak megvalósulása a partnerszervezetek véleménye szerint 4,48-as átlagos értékkel igen jó arányú (öt fokú skálán jelölhették egyetértésük mértékét, ahol az 1, egyáltalán nem értett egyet, az 5 pedig a teljes mértékben egyetért értéket vette fel). Ugyanezen a skálán értékelve 4,14-es pontszámot kapott a közfoglalkoztatás céljainak megvalósulása. A programmal való elégedettség (a partnerszervezet szempontjából) érte el a legkedvezőbb pontszámot (4,53). Megjegyezzük, hogy az I. Kulturális Közfoglalkoztatási Program végi partneri felmérésben ez az érték valamivel alacsonyabb, 4,41 volt, tehát növekedett az ismertsége, elismertsége a Programnak.

A válaszadók megítélése szerint a fogadó partnernek volt a leghasznosabb a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban való részvétel. Ugyanakkor



9. ábra: Mennyire voltak jellemzőek az alábbi állítások a Kulturális Közfoglalkoztatási Programra? (ötfokú skálán) (II. Kulturális Közfoglalkoztatási Program)



10. ábra: Az Ön véleménye szerint mennyire voltak a közfoglalkoztatottak számára az egyes szempontok fontosak? (ötfokú skálán) (II. Kulturális Közfoglalkoztatási Program)

kora arányban nyilatkozták ezt, mint az első Program végén zajló kutatásban. Most azonban némiképp többen voltak azok, akik úgy gondolták, hogy esetenként egy harmadik félnek kedvezett inkább a programban való részvétel (12-ről 15%-ra nőtt az arányuk).

Ami a folytatást illeti, a válaszoló szervezetek mindössze 7%-a nem jelezte igényét a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban való részvételre. A szervezetek több, mint fele ugyanannyi fővel, harmada pedig több fővel venne részt egy újabb programban.

Dr. JUHÁSZ ERIKA a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Andragógia Tanszékének tanszékvezető docense, a Kulturális Szemle főszerkesztője. 2015 februárjától a Nemzeti Művelődési Intézet Országos Tudományos és Felsőoktatási Szakmai Központjának a szakmai vezetője, fősztályvezetője. Tudományos doktori (Ph.D.) fokozatát a nevelés- és művelődéstudomány területén szerezte 2005-ben a hazai felnőttoktatás intézményrendszerének vizsgálata a művelődéspolitikai tendenciák tükrében témájában. A közművelődés és a felnőttképzés területén országos és nemzetközi tudományos konferenciák elnöke, több mint száz publikáció és közel százötven konferencia előadás szerzője, előadója. Fő kutatási témái: a nonformális és informális tanulás megjelenési formái és szinterei, a közművelődési és andragógiai szakma átalakulása.

NOVÁK ERZSÉBET a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett mesterszintű szociológus diplomát 2013-ban. 2014 márciusától a Nemzeti Művelődési Intézet Kiemelt Programok Fősztályán dolgozott, ahol a Kulturális Közfoglalkoztatási Program adatainak elemzésével foglalkozott. 2015. február eleje óta az Országos Tudományos és Felsőoktatási Szakmai Központ munkatársa, ahol a Nemzeti Művelődési Intézet kutatásaiban vállal szerepet.





# *Szakmai ismeretek megszerzése és kompetenciafejlesztés a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban*

A Nemzeti Művelődési Intézet 2013. novemberében indította mintaprogramként a kulturális közfoglalkoztatást. Ezzel együtt került kidolgozásra a program eredményességét is biztosító szakmai képzés, amely a Művelődési Intézetre vonatkozóan minden eddiginél nagyobb felnőttképzési tevékenységet jelentett.

Magyarországon eddig az időpontig nem volt példa arra, hogy a közösségi művelődés területe több ezer embert vonjon be szakmai munkavégzésre, ennek hatékonyabb ellátásához szakmai képzésekbe és kompetenciafejlesztési tevékenységekbe. A program megvalósításával a Művelődési Intézet olyan társadalmi kihívásokra próbál megoldást találni, mint a kulturális szegénység, a munkaerő kiáramlása és a közösségek atomizálódása. A program egyedülálló módon biztosítja, hogy a közfoglalkoztatottak mind helyben, mind pedig hálózatban erős közösségeket hozzanak létre. A létrejövő társadalmi „háló” elősegítheti, hogy képesek legyenek a munkába állásra.

## **A képzések finanszírozása**

A képzések a TÁMOP-2.1.6-12/1-2012-0001 azonosítószámú „Újra tanulok!” című kiemelt projekt keretében valósultak és valósulnak meg.

Ez gyakorlatilag egy külön pályázati projekt, vagyis nem a közfoglalkoztatási program támogatásából valósult meg. Ezen nagyrészt Európai Unió forrást jelenleg a Nemzetgazdasági Minisztérium kezeli, de megyei szintre vannak allokálva a források, így a támogatást biztosító országos keretmegállapodást követően a megyei Kormányhivatalok munkaügyi szerveivel kell szerződést kötni a támogatások felhasználására.

## **Összhangban a Kulturális Közfoglalkoztatási Program és a képzések céljai**

- A foglalkoztatás növelése: munkanélküliek bevonása kulturális-köz-művelődési feladatellátásba,
- a helyi közösségek és kultúra megerősítése,
- értékteremtés,
- a települések kulturális feladatait ellátó szervezetek által végzett köz-művelődési tevékenységek megerősítése,
- a közfoglalkoztatottak bevonásával a civil közösségi munkát támogató hálózat kiépítése.

A program során a résztvevők megismerkednek és bekapcsolódnak közösségszervező- és közművelődési folyamatokba, szerepet vállalnak a

helyi rendezvények megszervezésében, részt vesznek civil szervezetek életében. A program fontos eleme a helyi kulturális és közösségi értékek megismerése, összegyűjtése.

A feladatok hatékonyabb ellátásához különböző típusú felnőttképzési programokat nyújtunk a résztvevőknek. A munkájuk és a képzés során megszerzett ismeretekkel, tapasztalatokkal képessé válhatnak a szervezeteknél megüresedő munkahelyek betöltésére, a munkában és az önkéntes foglalkoztatásban való részvételre is.

## **A képzések indítása, szervezési feladatai, jelenlegi számszerű eredményei**

A képzések megszervezésének feladatai már tavaly év végén elkezdődtek az Országos Felnőttképzési Szakmai Központ számára. Elkészítettük és engedélyeztettük a képzési programokat a jogszabályok szerinti előírások alapján. Megszerveztük a tananyagok kidolgozását, és ami a legnagyobb munkát jelentette, az országos hatókörű képzések koordináló feladatait is meg kellett hajtároznunk. Így a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program képzései



a Felnőttképzési Szakmai Központ munkatársainak koordinálásával, a megyei irodák területi koordinátorainak irányításával és a kulturális közfoglalkoztatásban résztvevő képzési asszisztensek hatékony segítségével valósulhatnak meg. Az összetett képzési feladat a Művelődési Intézet valamennyi szervezeti egység összehangolt együttműködését igényelte. Ezzel komoly tapasztalatot is szerezhetünk ilyen nagyságrendű szakmai képzés megvalósításában.

Fontosnak tartottuk, hogy a képzések beindítása előtt tájékoztató napot szervezzünk. A tájékoztató nap fő célja volt hogy a megyei módszertani irodákban a képzések koordinálását ellátó kollégák a személyes találkozás révén lehetőséget kapjanak esetleges felmerülő problémáik, kérdéseik közös megbeszélésére és egyeztetésére. A napon nemcsak a megyei munkatársak, hanem a leendő képzők is informálódhattak a képzési időszak folyamatáról, ezenkívül szakmai segítséget kaphattak a képzés „Közösségi fejlesztés gyakorlata”, valamint a „Terepmunka és feldolgozása” gyakorlati tanegységeinek kidolgozóitól. Az országos találkozó egyaránt megmozgatta a megyei módszertani irodák területi koordinátorait, a képzés megszervezésében segédkező megyei képzésért felelős asszisztenseket, valamint a tanfolyam közösségfejlesztési- és a terepmunkát feldolgozó tanegységét oktató képzőket is. A támo-

gató elnyerésére vonatkozó eljárás és a szerződések megkötése elhúzódott, így a tervezetthez képest később tudtuk elindítani a képzéseket.

A támogatási rendszer komplexitása és a megyék eltérő támogatási és ütemterve miatt megyénként más-más eljárás alapján tudtuk megszervezni a képzéseket. Sok esetben nem csupán a megyei, hanem a járási kormányhivatalok eljárásai is különböznek egymástól. Így egy-egy képzési csoport beindítása többszörös energiát igényel. Az indítást számos egyeztetés, szerződéskötés, szervezési- és dokumentációs folyamat előzi meg.

A megyei kormányhivatalok egy része június végén, mások júliusban, és akadnak olyanok is, akik augusztusban tervezték a projekt lezárását. A támogatási keretmegállapodás módosítása után végül eldőlt, hogy a képzéseinket finanszírozó TÁMOP-2.1.6-12/1-2012-0001 azonosítószámú „Újra tanulok!” című kiemelt projekt lezárásának időpontja október végére esik, így nekünk is ezen határidőt kell figyelembe vennünk.

Eltérő a kormányhivatalok gyakorlata a megyék közötti utaztatás finanszírozása tekintetében. Elmondható, hogy a projekt nehezen viseli a nagyméretű, országos szinten zajló és a szokásostól eltérő szervezést kívánó képzéseket.

A tavaszi hónapokban már gőzerővel folyt a képzési helyszínek felkutatása, a képzők megkeresése, a résztvevők

kiválasztási szempontjainak meghatározása. Fontos szempont a résztvevőkre vonatkozóan, hogy aki egyszer már részesült az „Újra tanulok!” projekt képzési támogatásában, az még egyszer nem támogatható. Természetesen a képzések megszervezése mellett egyéb szakmai feladatainkat is folyamatosan végeznünk kell.

Augusztus közepéig a mérleg összesen 84 településen megvalósuló képzés, 120 képzési csoport, 2 554 fő képzésben résztvevő kulturális közösségi munkás. És még nincs megállás! Győr-Moson-Sopron-, Somogy-, Tolna- és Veszprém megye szeptemberben kezdi el a képzések megvalósítását. Ennek oka az, hogy az érintett megyei kormányhivatalok ez idáig nem jutottak hozzá tervezett képzéseink pályázati forrásához. Terveink szerint közel 4 000 fő képzése valósul meg október végéig.

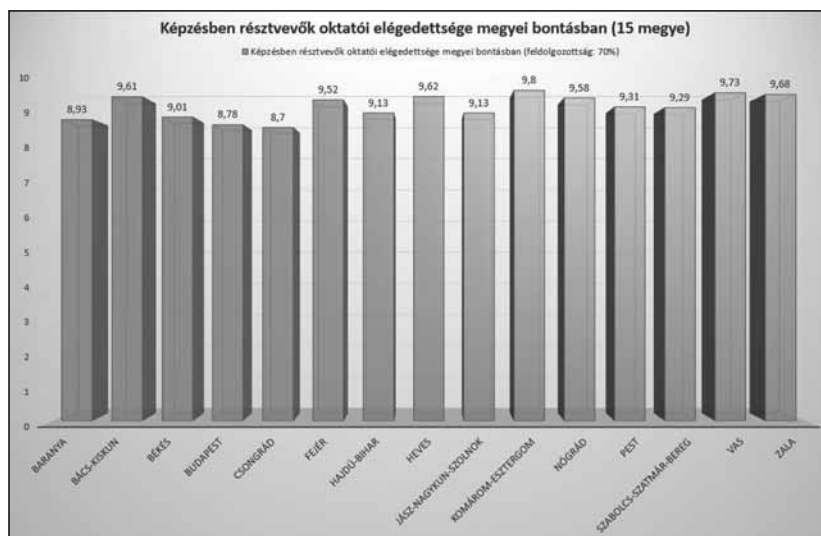
*Az fenti térkép a képzésekben résztvevő közösségi munkások és képzők megyei eloszlását mutatja.*

## A felnőttképzésben a siker kulcsa a képző személye és a képzés tartalma

Szakmai tevékenységünk alapvetően felnőttképzés, melynek ismérve, hogy a résztvevők előzetes tudásának, tapasztalatainak figyelembe vétele, erőforrásként való használata a kiindulópont. A mindennapokban, a képzések, tréningek szervezésekor munkatársaimmal különös figyelmet fordítunk oktatóink kiválasztására. Lehet bármilyen jó a képzési program, a tartalmat a képzők szakmai felkészültsége, emberi mivolta és a résztvevők bevonásának hatékonysága, előzetes ismereteinek, tapasztalatainak felhasználása adja. Az eddig megvalósított képzések résztvevői elégedettségmérései adatai azt mutatják, hogy jól gondolkodunk erről.

A közfoglalkoztatás képzőinek online felületen nyílt lehetősége jelentkezni. A jelentkezés feltétele a feladat ellátására való alkalmasság és a képesítési-, gyakorlati követelményeknek való megfelelés volt. Alapvetően a





belső munkatársi hálózatunkra támaszkodunk, de a kivételesen magas számú képzési csoport oktatásához igénybe vesszük a szakmai hálózatunkhoz tartozó szakembereket is.

Az alábbi diagram a lezajlott képzésekről szemlélteti a képzők véleményét az eddig beérkezett adatok alapján (11 megyében):

Érdemes áttekintenünk a programban szereplő képzések típusait, tartalmát.

### Kulturális közösségi munkás 120 órás szakmai továbbképzés

A Kulturális közösségi munkás szakmai továbbképzésről prognosztizálható, hogy a legnagyobb befolyással lesz a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program időszakában megvalósított szakmai feladatokra és remélhetően azon túl is. Ez a képzés az etalon, olyan alapképzésnek tekinthető, amelyet egy kulturális közfoglalkoztatási programban résztvevő közösségi munkásnak el kell végeznie. Olyan elemi tudnivalókat, kompetenciafejlesztési gyakorlatokat tartalmaz, melyek elsajátításával és használatával a résztvevők a közösségi művelődés aktív működtetőivé válhatnak. A képzés a kultúráért felelős miniszter által akkreditált, tanfolyam jellegű szakmai továbbképzés kategóriába tartozik, az 1/2000. (I. 14.) NKÖM rendelet az irányadó a létrehozásában, megszervezésében.

A képzési program célja, hogy a képzésben résztvevőkben kialakuljon az önismeret elmélyítésének igénye, megalapozott tudással forduljanak a környezetükben közösségi művelődésre kész személyekhez, csoportokhoz, képesek legyenek azok önművelődésének segítésére, gyakorlatot szerezzenek településük feltárásában és készség szintjén sajátítsák el azokat az aktivizáló módszereket, melyekkel a tervszerű közösségi beavatkozás folyamatait generálni, segíteni tudják. A képzés elvégzésével a kulturális közfoglalkoztatottak a megértés szintjén ismereteket szerezhetnek a művelődés- és szakmatörténet saját településükhöz kapcsolódó adatairól, megtanulhatják a települési értéktár és problématerkép elkészítésével kapcsolatos lépéseket, valamint a feltárt problémacsoportok közösségi feldolgozásának módját. Készség szinten képessé válhatnak közösségi beavatkozások előkészítésére, a problémák megoldását segítő projektek tervének kidolgozására. Alapvető cél az is, hogy képessé váljanak a közösségfejlesztés és projekttervezés legalapvetőbb módszereinek használatára is. A szakmai képzés tanegységei: Önismeret, kommunikáció, személyes hatékonyság; Művelődéstörténet; Kulturális rendezvénytervezés és rendezvényszervezés; Közösségi fejlesztés a gyakorlatban; Terepmunka és feldolgozása; Környezeti fenntarthatósági ismeretek; Projekttervezés.

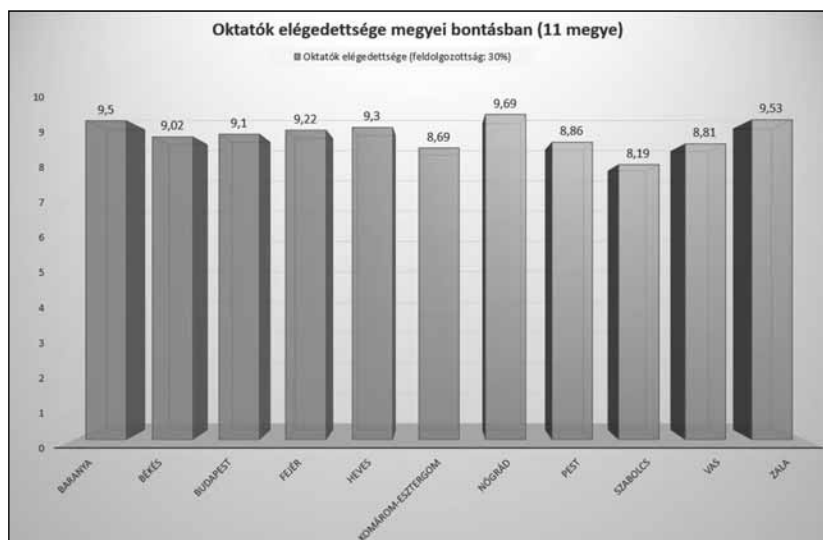
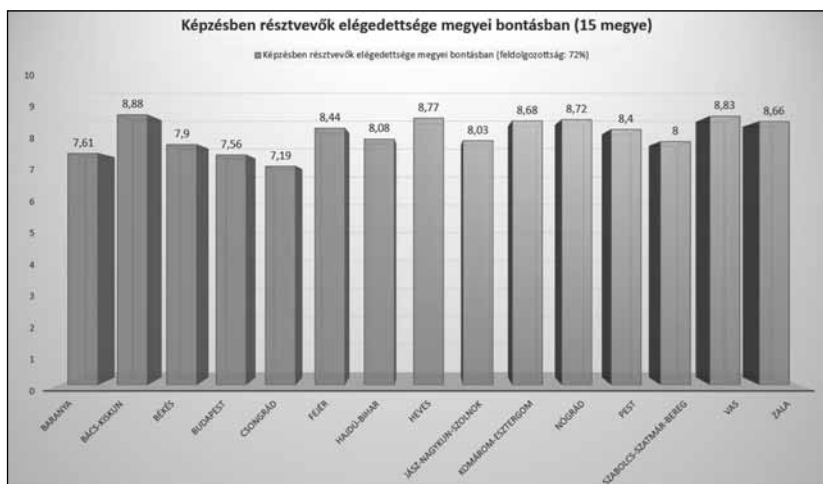
A képzés két leghangsúlyosabb része a Közösségi fejlesztés a gyakorlat-

ban és a Terepmunka és feldolgozása tanegységek. A gyakorlatias feladatok megoldásával a résztvevők a tanterem zárt és védett környezetében készülhetnek fel a településen végzett terepmunka éles és valós helyzeteire. A három napos külső terepmunka alatt a közösségi munkások betekintést szerezhetnek egy lakóközösség szociális szerkezetébe, a helyi kultúra működésének folyamatába, az adott lokalitás komplex életterébe. A terepen eltöltött idő a közösségi munkások napi tevékenységéhez adhat hasznos tudnivalókat és szemléletformálást eredményezhet.

### Mindent a Kulturális Közfoglalkoztatási Programról – kompetenciafejlesztés a közfoglalkoztatásban résztvevők munkaerő-piaci helyzetének javításáért

A képzés elnevezése önmagáért beszél. A felnőttképzési engedéllyel rendelkező, a felnőttképzési törvény alapján D) képzési körbe tartozó egyéb képzés a kulcskompetenciák fejlesztést célozza meg. A képzés célja, hogy a képzésben résztvevőknek a közművelődés szervezetrendszerének megismerése, valamint önmaguk helyzetének és a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban betöltött szerepük megértése mellett, olyan kulcsfontosságú kompetenciáik fejlődjenek, melyek hozzájárulnak munkaerő-piaci integrációjukhoz, valamint a mindennapi életben való hatékonyabb eligazodásukhoz.

A képzésben résztvevő a képzés elvégzésével képes lesz realitásabb önértékelésre, ezzel együtt jelenlegi helyzetének, rövid és hosszú távú céljainak, valamint mindezek eléréséhez szükséges lépések meghatározására, képességeinek hatékonyabb kihasználására, gondolatainak, érzéseinek hatékonyabb szóbeli illetve írásbeli kifejezésére. Alkalmassá válik reális pályacél megfogalmazására és a kitűzött cél eléréséhez vezető tevékenységek tervszerű, aktív megvalósítására, különböző álláskereső módszerek és technikák hatékonyabb alkalmazásá-



ra, valamint az álláskeresés eszközeinek (pl. önéletrajz, motivációs levél) megfelelő elkészítésére. A képzés során elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek segítségével hatékonyabb módon tud részt venni a társadalmi, a magán, valamint a közéletben, képes lesz az új tudás elsajátításának, feldolgozásának, értékelésének, beépítésének, valamint alkalmazásának egy magasabb szintű képességével a hatékonyabb időbeosztásra, valamint problémamegoldásra.

### Közművelődési szakember I. és Közművelődési szakember II. szakképesítések lebonyolítása

A közösségi művelődés területén napjainkban is széleskörű összefogással dolgozunk azért, hogy a szakmai utánpótláshoz szükséges szakképzett-

ség megszerzése a felsőoktatásban is biztosítva legyen. Ugyanakkor szakirányú szakképzettségea felnőttképzésben is lehet szerep. Képzési kínálatunk az Országos Képzési Jegyzékben szereplő közművelődési szakember szakképesítésekkel is rendelkezik, melyek szakvizsgának minősülnek. A program során két képzés elindítását a vállaltuk. A képzések befejezése után a szakmai vizsga megszervezése és lebonyolítása is a feladatunk lesz.

### Közművelődési szakember I.

A felsőfokú végzettséghez kötött szakképesítés 246 óra időtartamú, mely 102 óra elméletből és 144 óra gyakorlatból áll. A tananyag tartalma alapján naprakész, gyakorlatias ismereteket adunk a közművelődési intézmények és szervezetek szolgáltatásairól, tevékenységük rendszeréről;

vezetési, jogi, gazdasági és marketing ismeretekről; kulturális vidékfejlesztésről, stratégiai tervezésmódszertanról; az egész életen át tartó tanulásról; kulturális menedzsment témakörből; kulturális turizmusról és fesztiválszervezési módszerekből. A kiemelt program előírja, hogy környezeti, fenntarthatósági ismeretek témakörből is legyenek tájékoztatva a résztvevők.

A képzés célja, hogy a résztvevők a képzés elvégzésével képesek legyenek a szabadidőben a művelődési-nevelési folyamatokhoz, alkalmakhoz, közösségi kapcsolatokhoz, a megértés együttes élményeihez tevékenységi formákat kínálni, az egyetemes, nemzeti, kisebbségi és a helyi kultúra értékeinek közismertté tétele érdekében kulturális programokat, kiállításokat tervezni, szervezni, azok marketingjét lebonyolítani. A képzés elvégzésével a képzésben résztvevők alkalmassá válnak helyi, kistérségi és tágabb vonzáskörzeti kapcsolatok építésére, a közösségi művelődés területére jellemző ismeretterjesztő előadásokat, vetélkedőket, játszóműhelyeket, vásárokat, fesztiválokat, szünidei táborokat tervezni, ünnepi műsort és népnépszerűket szervezni, azok marketingjét kialakítani, lebonyolítani. A leendő közművelődési szakemberek olyan ismereteket is kapnak, amelyek révén képesek lesznek felnőttképzési alkalmakat, képzési programokat szervezni és lebonyolítani. A képzés fontos eleme, hogy a résztvevők tudjanak programokat, csoportfoglalkozásokat felmérni, közönségszervezést végezni, programinformációt és egyéb kulturális információkat gyűjteni és szolgáltatni. Szakmai munkavégzésük során alkalmasságuk legyenek hagyományörző és művészeti csoportok szervezésére és vezetésére, marketingjének lebonyolítására. Tudják, hogyan kell tervezni a kulturális stratégiát, hogyan kell elkészíteni az éves terveket, elemzéseket, beszámolókat, forgatókönyveket, program-költségvetési terveket, statisztikai jelentéseket. Képesé válnak mindezen tevékenységek érdekében forrásteremtési tevékenységet is végezni.

A képzés indítását szeptemberre tervezzük, a helyszíne Budapesten lesz.



## Közművelődési szakember II.

Az augusztus elején indított szakmai képzésre a résztvevők Hajdú-Bihar, Békés és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből érkeznek. Az intenzív, napi nyolc órás tanfolyamot munkatársaim koordinálásával a KultúrÁsz Közhasznú Egyesület valamint a Hajdú-Bihar Megyei Iroda együttműködésével valósítjuk meg. A heti öt napon át zajló 302 órás tanfolyam során a képzés résztvevői a Helyi társadalom- és kultúraismeret; Kulturális rendezvények szervezése; Kulturális szervezetek és intézmények működése, közművelődési tevékenysége tanegységek ismereteit sajátíthatják el. A képzés elvégzésével a résztvevők képesek lesznek az önkormányzati közművelődési intézmények, művelődési civil szervezetek, kulturális vállalkozások munkatársaként a szervezet szakszerű és színvonalas működtetésében való részvételre, a kulturális szervezőmunka ellátására, művelődési szolgáltatások, rendezvények, kiállítások, vásárok, táborok szervezésére. Az elsősorban gyakorlati oktatáson alapuló képzés során az elméleti tudás mellett kompetenciákat szerezhetnek amatőr művészeti és szabadidős körök, klubok, valamint tanfolyamok működtetésére, a település vagy az adott társadalmi réteg művelődési, közösségi életének élénkítésének elősegítésére.

A Nemzeti Művelődési Intézet számára hatalmas erőforrás a kulturális közfoglalkoztatás. A kulturális közfoglalkoztatottaknak és a partner-szervezeteknek jó lehetőség. A képzések hozzáadott értéket jelentenek mindehhez.

*Megkérdeztem munkatársaimat, hogy a képzések szervezőjeként hogyan él meg a szervezés folyamatát, milyen tapasztalatokkal gazdagodtak eddig a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program képzéseinek tervezése, szervezése és lebonyolítása során.*

## Barnucz Anita felnőtt-képzési referens:

„Szerencsésnek mondhatom magam, hiszen a program elejétől minden egyes feladatból kivehettem a részem. Az ajánlattételi felhívásra beadott anyagok elkészítésétől a képzési csoportok alakulásának nyomon követésére kialakított rendszerünk felállításától, a teljes oktatói feladatellátás koordinálására létrehozott folyamat megalkotásán át, a képzések sikeres elvégzését igazoló tanúsítványok kiadásáig, és még sorolhatnám azt a számtalan kisebb-nagyobb feladatot, amivel a program során meg kellett birkóznunk. A képzések szervezése és lebonyolítása alatt a legnagyobb nehézséget jelentette a kommunikáció. Mind a minősége, tartalma, „gyorsasága”. Itt elsősorban nem a Nemzeti Művelődési Intézet belső kommunikációs rendszerére gondolok, hanem a programban még részt vevő különböző szervezetek közötti folyamatos kapcsolattartásra. A program során a jó csapatmunka előnyeit tapasztaltam meg. Többször volt már alkalmam csapatban dolgozni, de ilyen nagy lélegzetvételű projektben egy jó csapat tagjaként most először vettem részt.”

## Filep Anita képzési asszisztens:

„A III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program kulturális közfoglalkoztatottjaként a képzések lebonyolításának adminisztratív háttérmunkáját segítem, melyhez számos részfeladat kapcsolódik. Így például részt vettem a megyei munkatársak számára szervezett tájékoztató nap szervezésében és megvalósításában. Az oktatói adatszolgáltatást végeztem a megyei irodáknak. Ezen kívül a tanúsítványok elkészítését jelenleg is koordinálom. Aktuális feladataim közé tartozik például az oktatói szerződések részletes ellenőrzése, aláírási protokoll alapján történő koordinálása. Úgy gondolom, hogy a nagy egészhez legjobb tudásom szerint igyekeztem hozzátenni mindent, ami tőlem telt: a munkatársakkal való összehangolt munka,

a kreatív ötletek, az adatkezelésben az informatikai tudás és tapasztalat. Személyesen pedig motivációt, rálátást adtam-vettem, a munkához elengedhetetlen alázatot tanúsítottam és tapasztaltam. A feladatok során többféle nehézséggel is szembesültem, például a konzorciumi partnerek felsővezetői szintű egyeztetésének elakadása, azaz hiányoztak a lebonyolítást megalapozó szerződések, illetőleg források némely régióban és ez közvetlenül befolyásolta a képzések szervezését; az intézetben belüli személyi változások miatt a szerződés-előkészítés folyamatában a bürokratikus rendszer magas kockázatú működtetésével; a központ és a megyei irodák közti információáramlás elakadásával. Úgy gondolom ezek a nehézségek kiküszöbölhetők a következő közfoglalkoztatási programban a jelenlegi tapasztalatok alapján történő előkészítéssel. A szervezés során sokat tanulhattam. Mint például, hogy a megyei kollégák munkájának összehangolásában a partneri együttműködés fenntartása fokozza a tempót és a munkakedvet. Megtanultam értékelni a szakmai vezető munkájában a diplomáciai érzéket és a kompetenciahatárok védelmét. Szeretném kiemelni azt is, amit kaptam: jó hangulatú munkahelyet és összehangolt csapatmunkát, ami értékessé teszi számomra a szakmai közösségi asszisztensi beosztást.”

## Kósáné Marton Krisztina képzési asszisztens:

„Szerencsésnek mondhatom magam, mert én a „tűz közelében” ülve az egyik fő szervező közalkalmazottal egy szobában, rálátást szereztem az egész képzési folyamatra – az előkészületektől a lezárásáig. Számomra fontos, hogy átlássam az egész folyamatot és így jobban bele tudjak kapcsolódni a munkába. A III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program már nem csak a Nemzeti Művelődési Intézetnek a harmadik ilyen projektje, hanem nekem is. Eddig mind a három közfoglalkoztatási programban részt vettem. A feladataim között volt a képzésekkel kapcsolatosan a dokumentáció előkészítése, az oktatói

szerződésekhez szükséges oktatói ellenőrzési táblázatok elkészítése. Emellett on-line kérdőívek szerkesztésében vettem részt, és egyik legfontosabb feladatokat az elégedettségi kérdőívek feldolgozása képezte. Bármilyen egyéb munkába is szívesen bekapcsolódtam. Most már elmondhatom magamról, hogy átlátom a folyamatot, hogyan kell egy felnőttképzést elindítani, engedélyeztetni, dokumentálni és lezárni. Eddigi munkatapasztalataim egyáltalán nem erre a területre terjedtek ki, de kijelenthetem, hogy szívesen dolgoznék ezek után is ilyen munkaterületen. Nagyon sok új tudást, tapasztalatot szereztem.”

### Magyar Tibor képzési asszisztens:

„A képzések szervezőjének nem tartom magam, leginkább háttér munkát végeztem, és legjobb tudásom szerint támogattam a képzésben részt vevő oktatókat. Napi szinten tartottam a kapcsolatot a megyei és a fővárosi csoportokkal, és segítettem egy átlátható, összefogó, statisztikai képet kialakítani a III. Kulturális Program lebonyolításáról. Főbb feladataim közé az alábbiak tartoztak: táblázatok ellenőrzése, hibák kiszűrése, megyei és országos listák készítése, átvizsgálása, ellenőrzése. A képzések megvalósulásához precizitással és alapossággal igyekeztem hozzájárulni. Munkám során elsősorban kommunikációs nehézségekkel találkoztam, amik sok esetben lassították a közös munkavégzést.”

### Richweisz Edina képzési asszisztens:

„Üdvözlendő az a kezdeményezés, amely a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program keretén belül ma Magyarországon elindulhatott. Az Országos Felnőttképzési Szakmai Központ feladata a program megszervezésére, koordinálására terjed ki, melynek keretén belül, mint szakmai asszisztens vettem részt. A munkafolyamat során a megyéktől beérkező oktatók, szerződések illetve helyszínek adatai kerültek ellenőrzésre,

melynek elvégzése igen nagy precizitást, körültekintést igényelt. A több lépcsőben elvégzett feladatot mindenki legjobb tudása szerint végezte el, így pozitívan megtapasztalhattuk a munkamegosztás, együttműködés előnyeit.”

### Szabics Enikő képzési asszisztens:

„A képzések szervezésének több szakaszában is részt vettem. Legkiemelkedőbb feladatomban a helyszínegyeztetést tartottam. Úgy gondolom, hogy az adatbázisok és táblázatok folyamatos ellenőrzésével és maximális odafigyeléssel járultam hozzá a végeredmény teljességéhez. Munkánk során rendkívüli fontosságú volt a pontosság és a precizitás. Olykor nehézségekkel is szembe kellett néznünk, ami sok esetben a kommunikáció hiányának volt betudható. Feladataim során megtanultam, hogy nagyon fontos a folyamatos ellenőrzés és az odafigyelés és főként az, hogy minden helyzetből a maximumot hozzuk ki.”

### Szabó Tünde felnőttképzési referens:

„Az Országos Felnőttképzési Szakmai Központ munkatársaként a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program képzéseit megelőzően a Nemzet-

gazdasági Minisztérium ajánlattételi felhívása alapján elsőként a benyújtott pályázat előkészületi munkáiban vettem részt, majd a képzések hatékony megszervezéséhez szükséges koordinációs feladatokban, az elengedhetetlen és hatékony kommunikáció megtervezésében, mely a megyék munkáját segítette a képzésszervezésben. Emellett a képzési dokumentáció és a szerződések előkészítésében, információszolgáltatásban, adatkezelési táblázatok tervezési folyamataiban, vettem részt. A későbbiekben a beérkező adatok ellenőrzésének illetve az adatok ellenőrzésének koordinálását végeztük. Nehézségeink elsősorban abból fakadtak, hogy a legapróbb részletekbe menően történő információkat kértek a képzés megyei szervezői. Nagyon sokrétű és aprólékos információk mentén tudtak a képzések bonyolódni. A táblázatok aktualizálásának hiánya olykor nehezítette a központban történő ellenőrzés folyamatát. A másik kardinális probléma az oktatói szerződéseknél a pontatlanság, a hibás adatok, óraszámok, amelyek jelentősen lassították a folyamatokat. Feladataim között jelenleg az oktatói szerződések formai ellenőrzése, valamint az OSAP- adat szolgáltatás folyamatának kontrollja szerepel. Egyik fontos feladat és kihívás volt a több szálon futó cselekvések összehangolásának segítése, ugyanakkor meglátni azt, hogy a legkörültekintőbb tervezés és kommunikáció ellenére is akadhatnak „fekete foltok”,





## Várad Annamária képzési asszisztens:

„Az Országos Felnőttképzési Szakmai Központ központi szakmai asszisztenseként a képzések előkészítése során első feladatomból volt a képzésben részt vevő oktatók e-mailben megküldött diplomáinak összegyűjtése, majd ellenőrzése. Ezt követően kerültek felosztásra az ország megyéi közöttünk, illetve jelölték ki azokat a szakmai asszisztenseket minden megyében, akikkel a szervezés során a kapcsolatot tartottuk. Az elmúlt hónapokban napi szinten nemcsak a megyei asszisztensekkel, hanem a központ munkatársaival is folyamatosan kapcsolatot tartottunk. Mivel a szervezésben való feladatomból főként adatfeldolgozás volt, így fontos volt, hogy a megyei asszisztensektől a lehető legkorábban megkapjunk minden információt, amelyeket több különféle táblázatban kellett egyidejűleg rögzíteni, illetve továbbítani. Ugyanígy fontos volt, hogy a központ munkatársai által megfogalmazott kéréseket minél hamarabb elküldjük számukra. Az adatok feldolgozása során kiemelkedő fontosságú volt a gyorsaság és a pontosság, illetve a hibák észrevétele, jelzése és kiküszöbölése is, hiszen mindig naprakésznek kellett lennünk. Összességében úgy érzem, hogy mindenki igyekezett a lehető legjobban elvégezni a feladatát, hiszen ez összetett és bonyolult csoportmunka volt, és mindenkinek megvolt az egyéni felelőssége benne.”

*Az ábrákat és diagramokat Takács Renáta felnőttképzési referens és Filep Anita képzési asszisztens készítette.*

amelyekre a gyors reakció a legmegfelelőbb válasz. Ezzel együtt az, hogy az elmúlt hónapok eredménye több ezer Tanúsítvány kiosztása, az oktatókat illetően nagyon biztató (9,0 fölötti átlag) elégedettségi eredmények a közel kétszáz csoportban, jó érzéssel tölt el.”

## Takács Renáta felnőttképzési referens:

„Az Országos Felnőttképzési Szakmai Központ munkatársaként a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program képzéseinek szervezésében a kezdetek óta aktívan tevékenykedem. Részt vettem a támogatás megpályázásának folyamatában, a képzések megtervezésében, a képzési dokumentáció és a szerződések előkészítésében, segítettam az országos szintű szervezési feladatok ellátását, a megyei kapcsolattartást, illetve az adatok feldolgozásának koordinálását. Mivel ebben az esetben egy egész ország képzéseinek megszervezéséről van szó, kulcskérdés a földrajzi távolságok áthidalása, ezzel pedig a képzések megvalósulásának gördülékennyé tétele. Eddigi nehézségeink is sokszor ebből adódtak. Központi elhelyezkedése okán, a képzési feladatok leginkább Országos Felnőttképzési Szakmai Központunk budapesti irodájára hárultak, Kecskeméten háttérmunkákkal, az internet lehetőségeit kihasználva igyekeztünk

segíteni pesti kolleganőink munkáját. Egyik legfontosabb dolgunk volt a folyamatos és mindenre kiterjedő információátadás, annak érdekében, hogy az egyes feladatok teljesítését a részfeladatok pontos elvégzésével a lehető leghatékonyabbá tegyük. A III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program képzéseinek szervezése már ez ideig is minden szempontból tanulságos volt számomra, a folyamatos és egyértelmű kommunikáció, a partnerség, a csapatmunka, a pontosság, a szabálykövetés, a maximális figyelem és a kitartás csak egy része annak a „kompetencia-csomagnak”, melyek e pár hónap alatt egy magasabb szintre fejlődhettek. Szerencsésnek mondhatom magam, hiszen Kecskeméten négy képzési asszisztens volt segítségemre az egyes szakmai, illetve adminisztrációs feladatok megoldásában.”

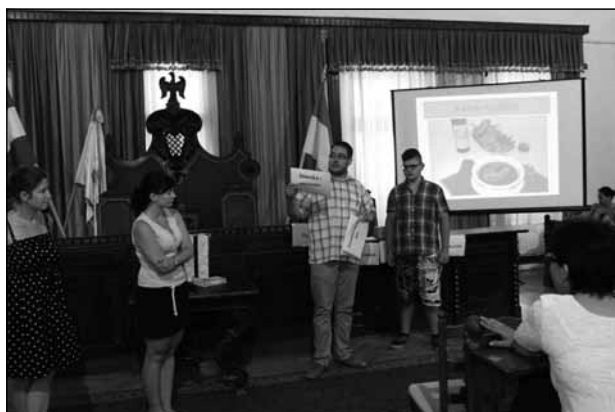
DR. TÓTHNÉ BODOR ANITA okleveles andragógus, művelődésszervező, kulturális menedzser, felnőttképzési szakértő.

2014. február 1-től az Országos Felnőttképzési Szakmai Központ vezetője. A Központ a Művelődési Intézet dolgozóinak és a közművelődés területén dolgozó szakembereknek képzését, továbbképzését, tudásszintjének fenntartását és fejlesztését látja el a jogszabályokban meghatározott módon. A kulturális szakma humán erőforrás fejlesztésével hozzájárul a közösségi művelődés területén tevékenykedő munkatársak szakmai aktivitásának fokozásához, a kulturális intézmények hatékonyabb működéséhez, az élethosszig tartó és az élet teljes körére kiterjedő, tanulást elősegítő tevékenységek és szolgáltatások hatékonyságának növeléséhez.

Korábban kulturális koordinátor a Nemzeti Művelődési Intézet „Többcélú közösségi terek fejlesztése” című, TÁMOP-3.2.3./B-12/1C-2013-0001 jelű projektjében. Feladata a Bács-Kiskun megye területén működő, TÁMOP-3.2.3.B-12/1-2013 konstrukciójú nyertes IKSZT-k szakmai mentorálása, illetve megyei módszertani referens a Nemzeti Művelődési Intézet Bács-Kiskun Megyei Irodájában. 2009-2013: Közművelődési szakember a Bács-Kiskun Megyei Közművelődési Intézetben.



# Kis képzési fotógyűjtemény



Vedelek Norbert alpolgármester, a Bajai Települési Értéktár Bizottság elnöke interaktív előadása



Probléma- és célfa:  
kreatív megoldással élt egy budapesti képzési csoport



Csoportmunkában dolgozták fel a település erősségeit és lehetőségeit Heves megyében



Gödöllőn is  
jó hangulatban telt a vizsga



Vizsgára készülünk (Salgótarján)



Feladatértelmezés egy salgótarjáni csoportban



Vizsga utáni csoportkép  
Komáromban is készült



Pest megye múltjával ismerkedtek  
a képzésben részt vevők a Városházán



## Probléma- és célfa

### Egy tanfolyam margójára

*„Ha sok cseresznyepaprikát madzagra fűzünk, abból lesz a paprikakoszorú. Ha viszont nem fűzzük fel őket, nem lesz belőlük koszorú. Pedig a paprika ugyanannyi, éppoly piros, éppoly erős. De mégse koszorú. Csak a madzag tenné? Nem a madzag teszi. Az a madzag, mint tudjuk, mellékes, harmadrangú valami. Hát akkor mi? Aki ezen elgondolkozik, s ügyel rá, hogy gondolatai ne kalandozzanak összevissza, hanem helyes irányban haladjanak, nagy igazságoknak jöhet a nyomára.” (Örkény István: Az élet értelme)*

Zsákfalva pár száz lelkes előregedő, elnéptelenedő zsákfalu, körbe hegyekkel, átszelve patakokkal, lepusztult templommal, várrommal, rengeteg értékes gyógynövennyel. A lelkes, fiatal polgármester kis csapatával utakat keres a megmaradáshoz, a fejlődéshez. Felsőretkes pár száz fős, zömmel kisgyerekes családokból álló falucska, amely nemrég lett városrészből önálló település, magasan iskolázott népessége most formálódik önálló közösséggé. Aktív helyi vezetői most mérik föl a helyi tudásokat, iskolát, közösségi tereket álmodnak. Zsákfalva és Felsőretkes testvérkapcsolatot épít egymással: igazít, kölcsönös segítesen alapulót, hosszú távra és tervezetten, a közösségek minden tagjának részvételével. És mindez történik vala 2015 júliusában, Magyarországon, a Kulturális közösségi

munkás képzés közösségfejlesztéssel foglalkozó moduljának keretében.

És akik megálmodták, a probléma- és célfa elkészítették hozzá: huszonéves útkeresők, pályakezdők, kisgyermekes anyukák, civil szervezetek, egyházi közösségek aktivistái, nyugdíj előtt munka nélkül maradt ötven feletti, összesen huszonnyolcan, Budapesten, a Megyeházán.

Körülbelül ugyanennyien vettek részt egy-egy csoportban Pest megye számos településén, illetve szerte az országban a Kulturális Közfoglalkoztatási Program keretében indított 120 órás Kulturális közösségi munkás képzésen.

Egy uniós pályázatnak köszönhetően a kulturális közfoglalkoztatottak hét modul keretében szerezhettek alapismereteket a közművelődés és a közösségfejlesztés területéről. A csoportos vizsgával záruló tanfolyam sokféle témát érintett. Természetesen a teljesség igénye nélkül, pusztán vázlatosan lehetett képet adni a szakma történetéről, a gyakorlati munka elméleti háttéréről, emellett néhány órában a közfoglalkoztatott kollégák kipróbálhattak egy-egy közösségfejlesztő módszert is. Magam három modul oktatásában vettem részt: Művelődéstörténet, Kulturális rendezvénytervezés és szervezés, valamint A közösségfejlesztés folyamata. Mindezek mellett a tananyagban szerepeltek még többek között projekt-

tervezési, környezeti fenntarthatósági ismeretek is.

A szakmai tudásanyag átadása előtt a néhány órás önismereti foglalkozások, a felszabadító játékok rendkívül jó szolgálatot tettek a csoport közösségé formálódásában, segítettek a tanfolyamra hangolódásban, önmaguk és egymás megismerésében. A sokféle korosztályból, különböző előismeretekkel és más-más élethelyzetből érkezett, ráadásul, közfoglalkoztatotti státuszban lévő hallgatóknak ugyanis mindössze néhány hét oktatás után a gyakorlatban kellett számot adniuk, miként tudnak együttműködni, közösen problémát feltárni és megoldani.

Az „én csapatomat” kiváló szakember, Hegedűs Katalin indította el az önismereti modullal, így már sok-sok mindent tudtak egymásról, kommunikációról, csapatmunkáról... A jó hangulat és az egymásra hangolódás érdekében igyekeztem magam is be-csempészni minden napba egy kis csapatépítő-önismereti játékot. Kiinduló pontként pedig a fenti Örkény idézet szolgált.

A megadott tematikák átbeszélése során pedig rendre kiderült, hogy a kollégák jó részének nem teljesen ismeretlenek a hallottak, a gyakorlatban már eddig is alkalmazták, csak az elméleti háttérismereteik hiányoztak, vagy a folyamatok szakszerű, pontos végiggondolása nem történt meg.



Szádváriné Kiss Mária projekttervezést tanít egy Pest megyei képzési csoportban (2015. július)

Most segítséget kaptak a hatékonyabb munkavégzéshez. Az adott témákhoz kapcsolódó beszélgetések, a feladatok páros vagy kis csoportos megoldása során az egymástól tanulás útja is megnyílt. Rendkívül sok jó gyakorlat került elő, számos helyi, értékes kezdeményezést ismerhettünk meg. A megosztott személyes tapasztalatok, hozott tudások pedig mind-mind kiegészítették a tanított ismeretanyagot, gazdagították a hallgatókat és nem mellesleg az oktatót is.

A tananyag felépítésében alapvetően kiegyensúlyozott volt az elmélet-gyakorlat aránya, maga a teljes ismeretanyag ölelt föl túl nagy területet, de jól lehetett alakítani a csoport előismereteihez igazodva, sok lehetőséget és nagy szabadságot adott a pedagógusnak. És napról napra egyre nagyobb szabadságot kaptak a hallgatók is: így született egy közösségfejlesztő módszer gyakorlati alkalmazása során Zsákfalva és Felsőretkes is. Az oktatót pedig – nagy meglepetésére – mindkét település díszpolgárának

választotta, s a közös ünnepségre is meghívta. Ezen megtiszteltetés után egyértelművé vált számomra, hogy a csapattal kell tartanom a „tűzvonásban” is, tehát ellátogattam a vizsgára. (Sajnos, a közös „falunapokra” már nem jutottam el, pedig a sikeres vizsgát is együtt ünnepelték.)

Örömmel tapasztaltam a számonkérésen, hogy a kollégák lelkesen mutatták be saját településük általuk érzékelt központi problémáját, az arra adott válaszukat. Három fős csoportokban készítették el a probléma- és

célfát, valamint vázoltak föl egy kiemelt projektet. Megint csak nagyot álmodtak, s ha nem is mindig abszolút szakszerűen, de annál nagyobb odaadással és elköteleződéssel. És ami nem álmom volt: az észrevétlen közösséggé formálódás, a némelyekben megmutatkozó önismereti felfedezések, és reményeim szerint, egy használható gondolkodásmód elsajátítása. Vagyis, megszületett a paprikakoszorú. No és mi másért érte volna meg?

Köszönet a lehetőségért, az élményért! „Ez jó multság, férfimunka volt!”

SZÁDVÁRINÉ KISS MÁRIA művelődésszervező, pedagógus, a biatorbágyi Faluház és Karikó János Könyvtár igazgatója, több Pest megyei adattár és szakmai kiadvány szerkesztője. A közösségépítés hobbija és hivatása, az újságírás kedvenc elfoglaltsága, a felnőttek oktatása különös kiváltság számára.





B. SZOLNOKI ILDIKÓ (1955. Salgótarján) közművelődési szakember, könyvtáros, közösségfejlesztő. 1991 óta dolgozik a megyei szintű közművelődési feladatellátásban. Felsőfokú tanulmányait a Debreceni Tanítóképző Főiskola népművelés-könyvtár, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán (népművelés szak) végezte. 2013-tól a Nemzeti Művelődési Intézet Nógrád Megyei Irodájában dolgozik mint megyei módszertani referens.

## Ki tanul a végén?

*„Mondd és elfelejtik,  
mutasd meg és emlékeznek,  
vond be őket és megtanulják.”  
(Konfucius)*

### Ki tanul a végén?

A legtöbbet mindig én.

A kulturális közfoglalkoztatottak számára indított Kulturális közösségi munkás képzést az „Újra tanulok” pályázati program támogatta – és ez nemcsak a hallgatókra igaz, hanem rám is. Hiába tanítottam már több alkalommal közösségfejlesztői kurzusokban, sőt a felsőoktatásban is, mégis minden képzés új kihívást jelent, és mindig új élményekkel, tapasztalatokkal, tudással gazdagodom. Remélem, a hallgatóim is.

Itt van 25 ember a huszonevéstől a majdnem hatvan évesig. Érettségizettek és diplomások. Nem ismerik egymást, nem ismerjük egymást. Azért vannak itt, mert kötelező, hogy részt vegyenek ezen a képzésen. A közösségfejlesztésről még nem hallottak.

Nem könnyű felnőttképzési szituáció. Olyan, mint egy közösségfejlesztési terepmunka. Ezért is kézenfekvő, hogy a képzés során nemcsak tanítom, hanem alkalmazom is a közösségfejlesztésben alkalmazott módszereket, „fogásokat”. Az évtizedek során már belém ivódott, hogy a tanítást is ugyanazzal a szemlélettel végzem, mint a közösségfejlesztői munkát. Tulajdonképpen nem tanítok, nem „átadom” az ismereteimet, hanem közösen tanulunk. Felhasználva a tapasztalataikat, véleményüket, kreativitásukat közösen tárjuk fel a közösségfejlesztés tartalmát. Ahogy az idézet szól: „vond be őket és megtanulják”. E tanulási folyamatban persze

nem csak a közösségfejlesztéshez kell utat találnunk, hanem egymáshoz is. Kapcsolatot kell építenünk egymással, együtt kell haladnunk.

Kezdetben mindenki óvatos, tartózkodó, van egyfajta feszült kíváncsiság, hogy mi fog itt történni.

Valami „mozgást” kell ösztönözni! Éppen úgy, mint a közösségfejlesztési folyamatban.

Beszélgettünk.

Sokat, és közben oldódott a feszültség, figyeltünk egymásra, épült a bizalom.

Ebben a „helyzetfeltárási” szakaszban ismerkedtünk egymással, mindenki elmondta magáról, amit fontosnak tartott. Megtudtuk, ki hol lakik, mit dolgozik, milyen a családi háttere stb. A „Tanulna-tanítana” módszert is kipróbáltuk, és ámulattal figyeltük, hogy mennyi tudás, képesség van ebben a kis csoportban, és mennyi új információt tudtunk meg egymásról.

Beszélgettünk arról, hogy ki milyen közösségekhez tartozik, milyen jó és rossz közösségi élményei voltak és vannak.

Beszélgettünk az élet dolgairól, a lakóhelyük gondjairól, problémáiról.

Az interjúzást is kipróbálták: beszélgettek egymással a településről, ahol élnek.

Kezdték megnyílni, érdeklődéssel fordulni egymáshoz, az órák közötti szünetekben is beszélgettek egymással. Mindenki sok-sok tapasztalatot, tudást hozott erre a képzésre és ezeket megoszthatták egymással.

A sok kicsoportos feladat és munka lehetőséget adott arra, hogy

még jobban megismerjék egymást. A félénkebbek is bátrabbak lettek, erősítették egymást. Megéreztek és értették, hogy felelősséggel tartoznak egymásnak és a csoportnak. Az együttgondolkodás során egymást motiválták.

Megtapasztalhatták a közösség erejét, hogy a közös gondolkodásban, együttműködésben micsoda erő van.

A csoportmunkák során mindig más-más emberek kerültek össze, éppen azért, hogy új, más megközelítési módokat, véleményeket is megismerjenek.

Minden feladat végén prezentáció következett. Mindenki sor került és megtapasztalhatta a közösség előtti szereplés sikerélményét. Jó volt látni, ahogy segítik, erősítik egymást, hiszen többségük még sosem volt ilyen szituációban. Aki egy-két napig csak a sarokban ült és alig akart megszólalni, a közös munka során aktívan dolgozni kezdett és beszédre fakadt.

Fokozta lelkesedésüket és aktivitásukat, hogy a tanteremben megismert és kipróbált módszereket a terepmunka során kipróbálhatták, hasznosíthatták. Értelmet adott az egész képzésnek és a befektetett munkájuknak, hogy valódi terepen végeztek helyzetfeltárást és valós problémákra készítettek projekterveket, megoldási javaslatokat.

E rövidke tanulási folyamatban nemcsak a közösségfejlesztés lényegét értették meg, hanem megtanultak együttműködni, közösen dolgozni, tolerálni a másik embert, kiállni a többiek elé.

Sokat és sok mindent tanultunk egymástól. A legtöbbet most is én.



## Kulturális közfoglalkoztatottak képzése Baján

*A tanítás módja akkor helyes, ha az értelemnek mindig új gyönyörűséget okoz.*

*A felnőttek tanulásának ideális ösztönzője, formája a társas lét.*

Comenius

Baján a Kultúrpalota oktatótermében 21 fő részvételével, rekkenő hőségben került sor a délvidéki kulturális közfoglalkoztatottak kötelező képzésére. Az előzetes tudásszint-mérés igazolta azt a feltételezésünket, hogy a csoport minden tekintetben abszolút heterogén: fiatal felnőttek, középkorúak, idősebbek, nagyrészt női – mindössze három férfi – résztvevők jelentek meg az első foglalkozáson. A hallgatók között voltak frissdiplomások, középiskolát éppen elvégzők, hosszabb idő óta munkanélküliek, sőt, egy főiskolát végzett szakmabeli kolléga is, aki több mint egy évtizedet töltött már a pályán, és ismeretei fölfrissítésére önszorgalomból hallgatta az előadásokat. Munkahelyüket illetően egészen apró falvaktól a közel negyvenzres középvárosig minden településtípus képviseltette magát, önkormányzatoktól, intézményektől, civil szervezetektől érkeztek a hallgatók.

Feladatom az önismereti, művelődéstörténeti, projekttervezés és közösségfejlesztés tananyag átadása volt. Oktatótársammal előzetesen egyeztetünk a tananyaggal kapcsolatosan, az oktatás szinergiájának biztosítására.

A fent említett okokból jelentős hangsúlyt fektettünk egyrészt a hallgatók érdeklődésének, ismereteinek, jártasságainak feltérképezésére, másrészt horizontális kapcsolataik erősítésére. A „bemelegítő”, többnyire könnyed és játékos foglalkozások keretében – azon túl, hogy mit tartanak fontosnak saját karrierjük vonatkozásában – konkrétan rákérdeztünk arra, mit tartanak eddigi életük legjelentősebb sikerének, milyen elvárásaik vannak saját magukkal szemben, milyen speciális ismereteik, tudásuk, hobbijuk van, mivel foglalkoznának legszívesebben, ha tehetnék. Emellett igyekeztünk figyelmet fordítani a képzéssel kapcsolatos érzelmi és értelmi motivációra, felhívni a figyelmet a képzésben elhangzó anyag gyakorlati hasznára, elmondtuk, hogy számítnak tudásukra, megszerzett tapasztalataikra.

Módszereinket – mint a fentiekből is látszik – úgy terveztük meg, hogy folyamatos figyelmet, interaktivitást biztosítsunk, hiszen a hallgatók legtöbbször szokatlan volt a képzés intenzitása. Igyekeztünk rengeteg gyakorlati példát, illusztrációt bemutatni, helyenként szórakoztató, élményszerű gyakorlatokat beépíteni a munkába. Sokat használtunk a képzéshez mellékelte segédanyagokból vett csoportos és egyéni feladatokat, megfigyelési szempontokat adva azok elemzéséhez. Kihívás volt a módszerek megfelelő, az optimális képzési ritmust szolgáló megtalálása, az adott helyzethez alkalmazkodó változtatása.

Ugyancsak állandó figyelmet fordítottunk a vizsgafeladatra, hiszen az általunk oktatott tananyag minden eleme alkalmat adott a képzés tartalmi magját képező vizsgafeladatra való visszacsatolásra. A hallgatók folyamatosan kaptak otthon megoldandó feladatokat, ezek zöme a vizsgafeladatokkal volt kapcsolatos. A módszerek közül népszerűnek bizonyult a vita, a megbeszélés, az elemzés és a témával kapcsolatos saját tapasztalatok megosztása a csoporton belül. Az elemzéshez felhasználtunk olyan videóanyagokat és prezentációkat, amelyek nem tartoztak a központilag rendelkezésünkre bocsájtott törzsanyaghoz, és amelyek a kisközösségi létformák társadalmi hasznát és fontosságát mutatták be. Ilyen volt Novák Ferenc Magyar Művészeti Akadémián tartott előadása a népművészet és elsősorban a néptánc társadalomformáló, közösségépítő erejéről, a Böjte Csabáról és munkásságáról szóló „A legkisebb sziget” című dokumentumfilm, valamint a „Generation Me – az éngeneráció és kultúrája” című, saját készítésű zenés-képes prezentáció, valamint néhány közösségépítő, gyakorlatban is megvalósított mintaprojekt.

Ezek a szórakoztatva tanító anyagok nagymértékben színesítették az esetenként túltengő száraz elméleti anyagot, képi megformálás, a változatos narrációs formák élményszerűbbé tették a tanulási folyamatot. A hallgatók visszajelzése – és a saját tapasztalat – alapján, a szünetekben és óra után folytatott beszélgetések segítet-



**A Bajai Települési Értéktár Bizottság elnöke, Vedelek Norbert alpolgármester tart interaktív előadást a közfoglalkoztatási képzés bajai résztvevőinek**

tek – nemcsak a megértésben, hanem a személyes kapcsolatok fejlesztésében is. A hallgatónak tetszett a gyakorlatorientált képzési forma, s ennek hangot is adtak: a kezdeti elfogódottság után egyre szívesebben szerepeltek, vállaltak feladatokat. Az otthoni feladatokat úgy terveztük, hogy lehetőleg a tanórán túl is találkozzanak egymással.

Erőfeszítéseink – legalábbis úgy láttuk – nem voltak hiábavalók. Különösen megnehezítette a képzés hatékonyságát mind az oktatók, mind a hallgatók számára a rekkenő hőség, s bár a helyiek mindent megtettek a megfelelő körülmények biztosítására, a folyamatos figyelemért mindig meg kellett küzdeni. A hatékonyságot mind a vizsga, mind pedig a tanfolyam utólagos következményei igazolták.

Egy apró, látszólag jelentéktelennek tűnő példa: a hallgatók a vizsganap közeledtével megkérdezték, hogy hogyan kell felöltözni a vizsgára. Azt válaszoltuk, hogy a forróságra tekintettel könnyű, hétköznapi ruhát vegyenek fel, nem kell különösebben kiöltözniük. Meglepetésünkre kivétel nélkül mindannyian öltözködésükkel is jelezték, hogy fontosnak, ünnepi alkalomnak tekintik számadásukat. A vizsgán méltósággal, komolysággal, nagy odafigyeléssel mutatták be ismereteiket.

Egyébként is szembetűnő volt a foglalkozásokon való részvétellel kapcsolatos pontosság és fegyelem!

Az oktató számára nem lehet nagyobb öröm, mint mikor a gyakorlatban is törekvést lát arra, hogy a képzésen elhangzottak cselekvési programban realizálódjanak. A hallgatók közül három településről öten még a tanfolyam ideje alatt konkrét segítséget kértek helyi értéktárak közösségfejlesztői szemlélettel való létrehozásához, működtetéséhez. Ezen túl a csoport egyik tagja a képzés hatására jelentkezett andragógia szakra.

Végezetül hadd idézzem az egyik fiatal tanfolyami hallgató levelét, aki több egyeztetés (feladatok, kommunikációs stratégia, szakmai felkészülés stb.) után sikeresen vágott neki egy olyan feladatnak, melynek megoldására tett korábbi kísérleteinél folyton falakba ütközött, s ettől kudarcélményei voltak, a helyzetet kilátástalannak vélte. A levél érzéletesen tanúsítja, hogyan növekedett meg az önbizalma, személyes méltósága, súlya a helyi közéletben, s az

eredménnyel kecsegtető önállóan végzett munka milyen sikerélményt jelent számára.

„Kedves Károly!

Elkezdtem a testületi tagokkal megismertetni a helyi értéktárak lényegét, eddig voltam 4 főnél. Mindannyian pozitívan fogadtak engem is, az ötletet is, azt mondták, hogy szerintük ennek semmi akadálya. De a legcsodálatosabb dolog ma történt, a kulcsszemélynél is voltam, amitől igazán tartottam, de rendes volt, támogatja az ügyet. Megkérdeztem, mikor lesz a következő testületi gyűlés, azt mondta hogy aug. 20-a után. És mondta, hogy nyugodtan menjek be a jegyzőnökhöz és beszéljem meg vele, hogy milyen papírokra van szükség. Nos, én az időzítéssel még várok, a lényegi személy igent mondott rá, majd aug. 20. után beszéllek a jegyzőnökkel. Úgyis, addig még van 2 testületi tag, akiket felkeresek.

A vártnál sokkal jobban alakult minden, a hozzáállásuk pozitív, és például a helyi háziorvos segítséget is ígért a D-i Gyógyvíz felterjesztésére, mivel ő is részt vett a gyógyvízzé nyilvánításban a 90-es évek elején.

Mivel, mint írtam is, már annyira sokat gondolkodtam az egészen, úgy döntöttem, hogy elkezdem bejárni a testületi tagokat, és amiket ott hallok, az is formálja majd a következő lépéseimet. És ez bejött, bejött, hogy hagytam magam sodródni az árral, csupán elindultam, és jöttek az ötletek, az emberek, a segítségék. Nagyon örülök annak, amit eddig elértem, de akkor leszek csak igazán „nyugodt”, amikor valóban ez a D-i Helyi Értéktár hivatalosan is létrejöhet.”

IMRE KÁROLY középiskolai tanár, népművelő. Felsőfokú közösségfejlesztői szakképesítéssel rendelkezik. Dolgozott Soltvadkerten, Kecelen, és több mint 20 évig a Bács-Kiskun Megyei Közművelődési Intézet igazgatójaként. 2013-tól a Nemzeti Művelődési Intézet területi koordinátora. Kitüntetései: Wlassics Gyula-díj (2001), Bessenyei György-díj (2011), Kecel Város Díszpolgára (2014), Magyar Érdemrend Lovagkeresztje, polgári tagozat (2015).



BARTOS ANDREA (Budapest, 1989) családja öt éves korában költözött Galgamácsára, ahol már óvodás korában bekerült a közösségi életbe, mint a Vankóné Dudás Juló hagyományait őrző gyermekcsoport tagja. Jelenleg végzős hallgató a Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Karán építészmérnök-kivitelező szakon. 2015. márciusától a Nemzeti Művelődési Intézet kulturális közösségi munkása, településén az összes rendezvény szervezőbizottságának tagja, a GalgaMÁCSAI MAGAZIN szerkesztője, az újonnan megalakult Galgamácsai Gyöngyvirág Hagyományörző Gyermekcsoport vezetője és az Önkormányzatnál elhelyezkedő iskolai közösségi szolgálatos diákok koordinátora.



## Önismerettől az élő közösségig

*Bartos Andrea fiatal közösségi munkás, aki településén, Galgamácsán gyermekkorától aktív részese a közösségi életnek. A „Kulturális közösségi munkás” képzés elmondása szerint számára kézzelfogható ismereteket adott, amit a gyakorlatban is alkalmazni fog – az alábbiakban az ő beszámolója olvasható az oktatásról.*

Június végén indult a csoportom számára a Kulturális közösségi munkás oktatás. Kíváncsian vártuk, hogy mit tudnak röpké egy hónap alatt tanítani, és milyen emberekkel fogunk a képzés alatt megismerkedni.

Szerencsére már az első napon nagyon pozitív élmények értek mindenkit. Igen hasznosnak bizonyult az önismereti tananyag, melyet Hege-dűs Katalin adott át nekünk játékos formában. Az ő segítségével nagyon gyorsan összerázódott a társaság, ami elengedhetetlen feltétele volt a további közös munkáinknak.

Hasznos információk hangzottak el a tanfolyam során, melyből a csoport fiatal és idősebb tagjai egyaránt sokat tanulhattak. A képzés által érintett kommunikációs témák egyike a közösségi médiáról és az online kommunikációról szólt. A közösségi oldalakat többen ismerjük és használjuk, így e téren nem sok újdonságot tanultunk, azonban a hivatalos levelezés tartalmi és formai jellemzőinek megismerése sokat fog segíteni a későbbi munkában. A sajtó fontosságát is kiemeltük, ami számomra azért volt különösen pozitív, mert településemen – Galgamácsán – magam szerkesztem a kéthavonta megjelenő települési magazint.

Érintettük a közösségek fejlődését a rokoni szálaktól kezdve egészen napjaink közművelődési intézményeinek működéséig. Tanultunk a közösségfejlesztés fontosságáról és módjáról, mely igencsak érdekelt minket, hisz mindnyájan olyan közösségekből, településekről jöttünk, ahol úgy érezzük, van még mit tenni az összetartásért és közösségi aktivitásért. Ezzel a tudással lelkesen lendülhettünk neki saját környezetünk kellemesebbé varázsolásának.

Legérdekesebb és legizgalmasabb óráink azonban akkor kezdődtek, amikor nemcsak hallgattuk oktatónk – Szádváriné Kiss Mária – szavait, hanem gyakorlatban is kipróbálhattuk a megszerzett tudást. Két kis képzeletbeli falut hoztunk létre: Zsákfalvát, az előregedő, de természeti értékekben igen gazdag kis zsáktelepülést; és testvértelepülését, Felsőretkest, mely egy nagyváros külterületéből vált le, és lett önálló település.

Ezeken a településeken mértük fel az adottságokat, lehetőségeket és hiányokat, alkottuk meg a problémafákat, melyeket később sikeresen céljává tudtunk átalakítani, és létrehozni ideális állapotokat. Bár mindez a fantázia műve volt, de igazi problémákat oldottunk meg gördülékeny, nyitott és ropant kreatívan működő csapatainkkal.

Azért a valóságot sem hagytuk figyelmen kívül: Aszódi Nándorral bejártuk Budapest egy apró részét, ahol bepillantást nyerhettünk a közösségi terek létébe vagy éppen hiányába. Másnap sikeresen elemeztük a problémákat, és megoldási javaslatokat gyűjtöttünk ezekre, tehát gyakorlatból nem volt hiány. Itt érintettük a környezeti fenntarthatóságot is.

Ezután Barnucz Anita vette át társaságunkat, akivel a projekttervezés és költségvetés rejtelmébe mélyedtünk bele. Számomra igencsak könnyű volt ez a tananyag, hiszen fiatal korom ellenére jó pár sikeres rendezvényt megszerveztem, lebonyolítottam már. Persze a titok nyitja, hogy építészmérnök-kivitelező hallgatóként alaposan és pontosan meg kellett tanulnom egy-egy projektet lebonyolítani, mert ha egy rendezvénytől hiányzik egy ember, akkor beugrom a helyére, de ha egy épületnél hiányzik egy gerenda, az bizony összedől. Ennek az volt az előnye, hogy segíthettem társaimnak az anyagrész nehezebb részeit megérteni, így akadálytalanul haladtunk a közelgő vizsgánk felé.

Utolsó napjaink lázas munkával teltek: kis létszámú csoportokban saját településünk valódi problémáit kezdtük elemezni, probléma- és célját készíteni. Egy kiválasztott projektet megterveztünk egészen az „Üljünk össze, lássuk mi is a gond” megbeszéléstől a „Szép volt fiúk!” értékelésig. Ehhez természetesen költségvetést is készítettünk, reális adatokkal.

Július 27-én reggel csinosan felöltözve vártuk, hogy végre számot adhassunk tudásunkról, melyet sikerrel meg is tettünk, így vizsgánk végén megkaphattuk bizonyítványainkat.

Ezután történt az igazi „csoda”: nem intettünk búcsút rögtön egymásnak, hanem közösen beültünk egy kávézóba, és még órákig beszélgettünk. Az vetett csak véget az együttlétnek, hogy indultak a járművek, és másnap már munkanap volt. De a közösség, amit ez az egy hónap összekovácsolt, a mai napig él!



B. GELENCSÉR KATALIN gödöllői művelődéstörténész, ny. docens, ELTE Pedagógiai Pszichológiai Kar Andragógiai Tanszék. Bessenyei György-díjas, a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetettje.

# Tan, tanács, tanár, tanítás, tanul

## Tan

A szótó ősi, uráli kori. Jelentése a nyelvrokonok hasonló tövű szavai alapján egykor a megismer, tanul, gyakorol, megért, megél lehetett.

Valamely emberi, természeti, társadalmi, műszaki tényről, összefüggésről, működési rendről, a tudósok, az intézmények, a közvélemény által alkotott ismeretekből, összefüggésekből tudományos, vallási, gyakorlati, személyes, életközösségi, szakmai, nemzeti, nemzetközi meggyőződés.

Rendszerbe illesztett tudományos, világnézeti, gyakorlati témakörre, valaki(k) által kidolgozott, fontos igazságra vonatkozó, tömör megfogalmazású publikált állítást, elméletet, illetve annak tanítását jelenti. Szűkebb értelemben jelent olyan ismereteket, melyek bizonyos szakterületekre vonatkoznak: bölcsészettan, erkölcsan, lélektan, természettan, géptan, gyógytan, nyelvtan, hittan stb. A fogalom alkalmazható az ismeretkör alárendelt szakaira is, pl. a nyelvtan részei: hangtan, ragozástan, mondatstan stb.

A tant „termelő” tudat az agynak az a működése, amellyel a külső és belső világot az egyén felfogja és visszatükrözi. A lét és a tudat összefügg. Minőségét a személyes tapasztalás révén szerzett képzetek, fogalmak, gondolati összefüggések, élmények és az élet lehetőségei határozzák meg. Minden embert jellemez öntudata, közösségi és társadalmi tudata, tudatalatti világa, amely az értelmi tevékenység közép-pontján kívül eső lelki jelenségként viselkedését, választásait folyamatosan befolyásolni akaró tényező.

## Elmélet

A tudományos tények, összefüggések igazoló magyarázata. Tapasztalati- szerzett ismeretek, szellemi alkotó munkában teremtett gondolatok, következtetések, felhasználási területek gyakorlatainak elvi általánosítása. Az egymást váltó történelmi korszakok embereinek szellemi életére, kutatási lehetőségeire jellemző teóriák, eszmék rendszere. Általában a társadalmi lét tudati tükröződése, de minden korban éltek olyan gondolkodók, akik karrierjük, életük kockáztatásával is kiálltak világképváltó gondolataik, elméleteik mellett. Csak méltányolni lehet az uralkodó egyházak dogmává tett geocentrikus világképe helyett a heliocentrikus világmindenséget hirdető Galilei szellemi bátorságát, emberi nagyságát. Einstein relativitás elméletének elfogadása sem volt könnyű.

## Tanács

A tanács egyrészt személyes javaslat ajánlása, másrészt eszmecserélő, ismereteket közlő kapcsolat, értekezés. Akik tanácskoznak, ismereteiket viszonyosan közlik, s egymáshoz képest fontolgatják; aki valamit tanácsol, az tudomását, ismeretét, belátását, mint célirányosat javasolja.

## Tanár

Foglalkozás a köz- a közép- és felsőoktatásban, a továbbképzések tanfolyamain és a magánoktatásban.

Feladata: minősítő vizsgára való felkészítés, tantárgyi ismeretek, összefüggések oktatása, tanrend, tankönyv, munkafüzet alapján. Ha nemcsak a tantárgy témaköreit „adja le” az órakon, hanem törekszik a (fiatal vagy felnőtt) tanuló képességeinek, személyiségének megismerésére, fejlesztésére is, akkor a tanári feladatát nem foglalkozásként, hanem hivatás-ként éli meg, ami mindenkinek öröm. A tanár fogalmat 1833-tól ismerjük.

## Tanítás

A tanítás korszerű tanterv, tananyag, tankönyv alapján tények, összefüggések ismertetése, igazoló magyarázata a (fiatal és felnőtt) tanulóknak az adott témakör elsajátításával. Célja: a tanulóknak a közös és a saját világkép formálódásának elősegítése, a személyiség testi képességeinek, szellemi értékeinek fejlesztése, gazdagítása. A modern államok ingyenesen biztosítják, 6-14-18 év között írják elő a tankötelezettség teljesítését. Hazánkban a tankötelezettségi korhatár jelenleg 16 év, növelésén munkálkodik a szakminisztérium. Aki tanít, az másokkal új ismereteket, eszméket közöl, aki tanul, ismereteket, jártasságokat, képességeket szerez.

## Tanul

Aki tanul, okul, felkészül valamilyen feladat elvégzésére, megoldására. Tanulhat spontán módon: után-

zással, gyakorlással, saját megfigyeléssel, tapasztalással, és tudatosan: az elődök megmaradt tárgyaiból, hagyatékából, tapasztalataiból, mások kárából, tankönyvekből, művészi és kézműves alkotásokból, ma már az internetről is.

A személyiség nyitottsága, az érdeklődés, a kíváncsiság megkönnyíti a tanulást. A szellemi adottságok (érzékelés, észlelés, megértés, gondolkodás, képzelet, alkotásigény, alkotókedv) pontossága, az emlékezet mélysége, a szókinccs gazdagsága, az egyén kapcsolat- és kommunikáció-igénye mind segíti az elsajátítást, az új ismeretek régiekhez kapcsolását, az aszociációs mező gyarodását. A zárt személyiség rosszul tűri az új információkat, az ebből adódó bizonytalanságot. A zárt személyiségű tanuló a kötelezően előírt ismereteket, jártasságokat, készségeket merev, változtathatatlan dogmaként sajátítja el, magol, sulykol, szereti a pontos követelményeket, külön-külön kezeli az új elemeket, nem kapcsolja össze a korábban elsajátított ismeretrendszerével. Rendkívüli feszültséggel készül a vizsgáira, önértékelését rontja, érzelmileg mélyen érinti, ha gyenge jegyet kap.

## Tanuló

Az a fiatal vagy felnőtt egyén, aki az ismeretszerzésre kialakított állami vagy attól független alsó- és középfokú intézményrendszerben, osztályközösségben vagy egyénileg, az állam által tantervben előírt szellemi, testi fejlődési követelmények teljesítése érdekében vagy magáncélból valamilyen természeti, társadalmi, technikai témakör ismereteit, jártasságait, képességeit fejleszti.

Aki tanulni akar vagy köteles, az szellemi értékekben gazdagodik, a világról szerzett információit sokoldalúan tudja felhasználni sikeres életvezetése, munkavégzése, boldogulása érdekében. Az eredményes tanulás segíti a reális énkép formálódását, növeli az egyén önbizalmát, közösségi kapcsolatait, kommunikációs kompetenciáit. A felsőoktatási intézményekben „tanulók” megnevezése: hallgató, doktorandusz, PhD jelölt.

## Tanulmány

Valamilyen természeti, társadalmi, technikai kérdéstről – anyaggyűjtés, vizsgálódás alapján – minősítő jellegű, rendszerezett, szakterminológiákban gazdag, terjedelmes értekezés, esszé. A képzőművészetben a teljes mű megalkotását elősegítő rajz, vázlat, makett stb.

## Tanult

Nemcsak a hazai, külföldi főiskolát, egyetemet végzett, tudományos fokozatot szerzett emberek jelzője. Tanult személyiségnek tekintjük azokat az egyéneket is, akik alap- vagy a középfokú iskolázottságuk mellett valamely témakörben, szakterületen – iskolai segítség nélkül – folyamatos önképzéssel egy-egy terület meghatározó tudóivá, szakértőivé, művészévé formáltak magukat. A közgondolkodás a tanult embertől elvárja a pozitív, szolidáris érzelmeket, a figyelmes, udvarias magatartást, a segítőkészséget, a folyamatos művelődés mintáját.

## Tanulatlan

Tanulatlanak minősíti a társadalom, a közösség, a baráti kör azt az egyént, aki a közvélekedés szerint szükséges iskolák tananyagait önhibájából nem, vagy csak hiányosan sajátította el, vagy már nem emlékszik azokra. A tanulatlan minősítést – függetlenül iskolai végzettségétől – hamar megkapja az az egyén, akinek kevés a szókinccse, kommunikációja nem felel meg a magyar nyelv szabályainak. A tanulatlanság nem egyenlő az iskolázottság, a lexikai ismeretek hiányával, a személy tájékozottságát, a bírt ismeretek, a társas kapcsolatok rossz alkalmazását is jelenti.

## Világnézet

A világnézet különböző érdekű és értékrendű vélemény, állásfoglalás, hit az életről, a természeti, társadalmi, technikai jelenségekről, a fejlődés lehetőségeiről, a múlttól, a jövőről, a keletkezésről, az elmúlásról. Létezik

vallásos, világi, személyes, közösségi, nemzetiségi, nemzeti, állami, hivatalos, ellenzéki, pártok szerinti, kötelezően előírt, liberális stb. Különbözhet egymástól koronként, rendszereként, régiókként, társadalmi rétegeként, párt- és érdekcsoportokként.

Az újkor gondolkodói hívták fel a figyelmet először arra, hogy az élet minőségi megvalósításához a folyamatos társas és önművelés szükséges. Véleményük szerint:

„Az ember három különleges jellemzője: az eszesség, az uralkodásra való képesség, a tökéletesedésre való alkalmasság. Az embert rá kell döbenteni arra, hogy miért van a világon. Az ember képes a világ dolgaival rendelkezni, az egyetemes törvények ismeretében képes arra, hogy okosan, rendeltetésének megfelelően tudja szabályozni saját és mások cselekedeteit. Az egész életén át tartó művelés útján kell elsajátítani mindenkivel azt, hogy miként lehet a világot úgy berendezni és formálni, hogy mindenki megtalálja boldogulását.

Az emberi lét és a világ megismerése egész életre szóló feladat. Az ember hatévenként más-más problémákat, feladatokat hozó életszakaszba kerül. Ezért mindenkit: gyermeket, felnőttet – bármilyen társadalmi rétegbe tartozik is – mindenre, amire az adott helyzetben szükség van, élete végéig tanítani, művelni kell. Minden életszakaszban azt kell megtanítani, ami az ember eszességének, uralkodásra való képességének és tökéletesedésre való alkalmasságának, különleges adottságainak érvényesülését elősegíti.

A tanítás módja akkor helyes, ha az értelemnek mindig új gyönyörűséget okoz. Ha az ember megismeri a világot és benne magát, akkor e szilárd ismeretrendszer felismert rendeltetésének megfelelően fog cselekedni élete minden adott helyzetében...”  
Comenius, Johannes Amos 1670



## Nagyszékely, a megújulásra képes falu

Ha napjainkban elhangzik a zsákfalú kifejezés, elsősorban az elzárt-ság, az elöregedő lakosság, a nehéz megközelíthetőség, a rohamosan fogyó népesség, a nehéz megélhetés jut eszünkbe. Mindezek közül van, ami igaz a Tolnai-hegyhát keleti végének egy eldugott völgyében fekvő kis falura, Nagyszékelyre is, de az ide érkezőnek elsősorban mégsem a zsáktelepülések hátrányai, annál inkább előnyei jutnak eszébe. A nyugalom, a csend, a jó levegő, a gazdag természeti környezet, az egyedülálló épített örökség az, ami megragadja és marasztalja az idelátogatót. Olyannyira, hogy az elmúlt években, évtizedekben inkább ideköltöztek, mint elvándoroltak innen az emberek. Ideális hely ez a gyermekes családoknak, hiszen az egészséges környezeten túl van óvodájuk, alsó tagozatos általános iskolájuk, ami figyelemre méltó egy 457 lakost számláló településen, és mivel évente 4-6 gyermek születik, így előreláthatólag nem kell számolni azzal, hogy nem lesz létjogosultsága ezeknek az intézményeknek. Számos városi értelmiségi család költözött az elmúlt húsz évben ide, hogy a városi lét után ebben a régi idők hangulatát idéző faluban éljék életüket, neveljék gyermekeiket. Pedig a megélhetés itt munkahelyek, foglalkoztatók híján nem könnyű. Ezért is kap kiemelt szerepet, nagy hangsúlyt az itt élő emberek körében az önellátásra, állattartásra, növénytermesztésre való berendezkedés. A település vezetése is nagy hangsúlyt fektet erre és mindent megtesz annak érdekében,

hogy minél élhetőbb feltételeket teremtsenek az itt élőknek.

– A rendőrök is a béke szigeteként emlegetik a falut, ahol az emberek még odafigyelnek egymásra. Nem jöhet be a településre idegen autó, hogy annak nagyon rövid időn belül ne menjen híre. Mondhatni riadólánban értesítik egymást az emberek. De ez nem terhes az itt élőknek. Megnyugtató és biztosságot adó az időseknek és a kisgyermekes családoknak – mondja Klubecz Istvánné polgármester asszony, aki tősgyökeres nagyszékelyi. Egészségügyben, szociális szférában, megválasztása előtt pedig hosszú évekig a helyi polgármesteri hivatalban dolgozott, a település minden rezdülését ismeri, a nagyszékelyiek élete nyitott könyv számára. Lokálpatriótaként büszke települése történelmére, értékeire.

– A mi kis falunk gazdag múlttal rendelkezik, hiszen fekvése, környezeti adottságai miatt már a bronzkorban is lakott volt. A honfoglalástól kezdve székely törzsek, törökök, svábok hagytak nyomot a település arculatán. Nagyszékely református templom együttese az országban egyedülálló, egy kisebb és egy nagyobb templom áll itt összeépítve, ez utóbbi Tolna megye legnagyobb református temploma. A falu jellegzetességét a környező dombvidéken, erdősegeken, azok vadállományán túl az épített környezet teremti meg, különleges hangulatot adnak a településnek a 20. század elején épült gazdag sváb



Klubecz Istvánné polgármester

porták, hosszú parasztházak, melyek közül az elmúlt évtizedekben 82 ház homlokzata került felújításra, visszaállítva azok eredeti állapotát. Bizonyára mindez hozzájárult, hogy nem az elöregedés, elnéptelenedés felé tartunk, mint sok hasonló nagyságrendű település. Nagy örömmre egyre fontosabbnak érzik az itt élők mind ezen értékek megőrzését, a közösség megerősítését, az egymás felé történő nyitást, az egymásra támaszkodást, a közös gondolkodást. Ehhez járul hozzá a kulturális közfoglalkoztatási program is, mely az elmúlt két évben sokat adott hozzá a helyi kulturális, közösségi élet felpezsdítéséhez.

Czink Judit: Az első kulturális közfoglalkoztatási programot még elődöddel, Várkonyi Zoltán polgármesterrel kezdtük el, nekem úgy tűnt,





**Templomtoronyok**

*hogy nem volt kérdéses az önkormányzatnál, hogy bekapcsolódjatok-e a programba, majd annak folytatásába. A Nemzeti Művelődési Intézet és a falu kapcsolata ugyanis nem új keletű, hosszú évekre visszanyúló, az elsők között voltak, ahol együttműködve Kapunyitogató programot rendeztünk vagy közösségfejlesztő folyamatot indítottunk.*

Klubecz Istvánné: Egyértelmű volt az együttműködés, hiszen lehetőséget láttunk arra, hogy új kezdeményezéseket tudjunk elindítani és mindazt a közösségfejlesztő munkát folytatni, aminek itt, mondhatni hagyománya van. Mindenképpen fontosnak tartom megemlíteni néhai Donáth Jordánka református lelkész asszony két évtizedes ez irányú munkáját, aki követendő példát állított elénk: Önzetlenül, az itt élők érdekeit szem előtt tartva dolgozni a közösségért. Az ő munkájának eredményeként Nagyszékelyben, az országban harmadikként nyílt teleház, inkubátorház, ahol mindennapos eszközzé vált a számítógép, az internet. Szakkört, kézműves házat szervezett és már korát és a mai törekvéseket megelőzve azzal

igyekezett megállítani a falu fogyását, leépülését, hogy pályázatokkal segítette a település infrastrukturális fejlesztését csakúgy, mint az itt élők önellátás irányába történő elmozdulását. Ezt kívánjuk mi is erősíteni az itt élőkben. Hogy a családok megélhetését nagyban segítheti, ha helyben, kertjeikben termelik meg a szükséges zöldséget, gyümölcsöt, ha állatokat tartanak, tejért, húsert. Fontosnak gondolom, hogy újra legyen becsülete a tisztességes kétkezi munkának, hogy az itt élők újra tudják azt, milyen érzés a munka szeretete. Ezt a szemléletváltást is segítik, itt helyben, a kulturális közfoglalkoztatási programban dolgozó munkatársak, akik a régi, már említett kezdeményezésekre építve, de új folyamatokat indítva erősítik az itt élő közösséget. Ebben a folyamatban ugyanolyan fontos szerepe van a Nemzeti Művelődési Intézet Tolna Megyei Irodájával közös programjainknak, mint az egyéni ötleteknek, kezdeményezéseknek. Az biztos, hogy a faluközösség szempontjából értékes munkát tudtunk elkezdni és olyan kulturális fejlesztő folyamatokat elindítani, melyek a program nélkül biztosan nem valósultak volna meg. Mindezen túl fontosnak tartom egy ekkora kistelepülésen egy fő számára is a munkahelyteremtést, pláne, ha az valóban értékteremtő tevékenyegre irányul. Nálunk az alacsony lélekszám ellenére, az ideköltözött városi értelmiségi családok miatt több a diplomás fiatal, mint az ország többi, hasonló nagyságú településén és sajnos helyben és a környező településeken számukra nincs munkalehetőség. Így a programban jelenleg mindegyik kolléga diplomás, mérnöki és tanári végzettségekkel, ami azért szerencsés, mert számos területre van rálátásuk, mindenki a saját területéről tud újdonásokat hozni, a saját tudását hozzáadni a közös munkához. Mindhármuk tevékenységének számos hozadéka van. Hogy csak néhányat említsek: munkájuk eredményeként minden hónapban helyi újság jelenik meg, folyamatosan frissül, aktuális hírekkel gazdagodik a honlapunk, számos rendezvényt, rendszeres közösségi programot szerveznek, mentálhigiénés tréninget, életvezetési tanácsadást tartanak, látogatják a

családokat, az időseket, értékfeltáró, megőrző munkát végeznek. Hosszasan sorolhatnám a tevékenységüket, de azt gondolom, hogy ezt inkább ők foglalják majd össze!

Cz. J.: Örömmel hallok, *hogyan elégedett vagy az eredményekkel, és a közös munka során folyamatosan tapasztalom is mindazt, amit elmondtál. Mi az, ami még segítheti ezt a pozitív folyamatot, milyen megvalósításra váró tervei, elképzelései vannak az önkormányzatnak?*

K. I-né: A legfontosabb, hogy az itt élők jól érezzék magukat a saját településükön, ne kívánkozzanak el máshová, és azok a fiatalok, akik elmennek, akár az ország más pontjaira is tanulni, vágyjanak és jöjjenek is haza. Ezért az önkormányzat is minden lehetőséget megragad a település fejlesztése érdekében. És bár a legfontosabbnak tartom, hogy a helyiek rendszeresen találkozzanak, együttműködjenek egymással – amihez nem feltétlenül szükséges a rendkívül fejlett infrastruktúra –, mégis nagy előrelépés lenne egy olyan közösségi tér, ahova örömmel mennének a különböző korosztályok. Ezért keressük a lehetőségét a művelődési ház felújításának, bővítésének, ami nagyon ráférne már az épületre. Az önkormányzat meg is vásárolt egy telket a művelődési ház mellett. Nagy álmunk, hogy ott egy szabadtéri közösségi teret, nyitott színpadot alakítsunk ki. Persze nem párhuzamot akarok vonni, kicsit viccesen mondom, hogy talán az is jól érzékelteti a közösségi helyszín hiányát, hogy nálunk nincs kocsmá sem, amire szokták mondani, hogy egy faluban a leggyakrabban használt, központi találkozási hely. Azt gondolom, hogy a kulturális közfoglalkoztatási programban dolgozó munkatársak tevékenységének eredményeként egyre bővülő, szélesedő tartalomhoz szükség van olyan művelődési házra, mely valamennyi programunknak méltó helyszíne lehet és megfelel a 21. század követelményeinek.

*Polgármester asszonnyal való találkozásomat követően azzal a munkatárssal ültem le beszélgetni, akivel már az első program indulása,*

azaz 2013 ősze óta együtt dolgozunk. A mérnök végzettségű Hargita Péterné Kati nem csak ekkor kezdett el dolgozni a településért, előtte már önkéntesként vett részt a falu közösségi eseményeinek szervezésében. Főállású anyja volt, 5 gyermeket nevelt és őstermelőként gazdálkodott. Családja is egyike azoknak a családoknak, akik Budapestről költöztek Nagyszékelybe, egy nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb, természetközelibb élet reményében. Ismeretségünk az első program keretében megvalósult képzéstől datálódik, egy rendkívül aktív, céltudatos, ötlettel, a közösségért tenni akaró embert ismertem meg benne, aki mindig nyitott mások problémáira és önzetlenül segít is, ha kell. Azóta levélben, telefonon és személyesen is tartjuk a kapcsolatot, több közös programot bonyolítottunk le és már tervezzük az elkövetkező hónapok, évek együttműködéseit. A beszélgetés során az eddigi eredményekről és tervekről is szó esett, de persze a családról is, hiszen találkozásunk előtt pár nappal lett nagymama, legnagyobb lánya kisfiú unokával ajándékozta meg.

CZ. J.: Egy Budapesten évtizedekig élénk társadalmi életet élő, ottani baráti körrel rendelkező mérnökfeleség és főiskolai ének-zenetanár férj, hogy került családostul egy Tolna megyei kis zsákfaluba? Volt esetleg már azt megelőzően valamilyen kötődés a településhez? Miért választottátok éppen Nagyszékelyt?

Hargita Péterné: Családi kötődésünk egyáltalán nem volt, soha nem is jártunk itt addig, míg egy alkalommal régi osztálytársam, barátom, Donáth Jordánka református lelkész meghívására el nem látogattunk hozzájuk



Nyári tábor

és már akkor, azokban a napokban megfogalmazódott bennünk, hogy mi itt és így szeretnénk élni. Ahogy mondani szokás, szerelem volt első látásra. A főváros nyüzsgése, zaja után valóságos újjászületés volt az itt töltött idő. Néhány nap után, hazatérve leültünk a gyerekekkel és közösen megbeszéljük, hogy előző életünket feladva, ideköltözünk. A legnagyobb lányom – aki már néhány napja maga is anya – akkor egyetemre járt Budapesten, ő maradt csak a fővárosban, a kisebbekkel pedig, mondhatni, az addighoz képest merőben más, teljesen új életet kezdtünk itt. Addig is nagyon élénken foglalkoztatott bennünket az ember és a természet összhangjának fontossága, a fenntartható fejlődés, az ökológiai gazdálkodás, itt minderre lehetőségünk nyílt. Elkezdtünk kertet művelni, gyógynövényeket termesztetni, állatokat tartani, ma már lovaink is vannak.

CZ. J.: Nem gondoltál-e arra, hogy vidéken is a szakmádban helyezkedj el?

H. P.-né: Ahhoz, hogy mélyépítő mérnökként dolgozzak, naponta be kellene járnom a megyeszékhelyre, ami tőlünk több mint 80 kilométerre van, ezt a gyerekek mellett nem is tudnám megoldani. És akkor megint csak hasonló lenne az életünk a régihez. Nekem nagyon fontos, hogy ahol

élek, annak a közösségnek aktív tagja legyek, magam is hozzájárulhassak a fejlődéshez, az együttműködéshez, tudjak én is adni azoknak, akiktől én is kapok.

CZ. J.: Bízom benne, hogy ebben segítséget jelent számodra a kulturális közfoglalkoztatási program, aminek keretében új közösségi kezdeményezéseket indítottál el, nyugodtan mondhatom, hogy számos ötlet és annak megvalósítása fűződik már a nevedhez.

H. P.-né: Én egyik legfontosabb feladatomban azt tartottam, hogy hozzájáruljak annak a képzeletbeli falnak a lebontásához, amit éreztem a régóta a faluban élők és a városból beköltözők között. Azt is tudtam, hogy ez nem megy másként, mint ha őszinte figyelemmel fordulunk egymás felé, ha nyitottak vagyunk egymás értékeire, ha kölcsönösen tudunk tanulni egymástól. Fontos eszköznek gondoltam ehhez a közösségi művelődést, annak széles eszköztárát. Rendkívül sokat kaptam ehhez az első program során megvalósult képzésen, aminek – a megszerzett szakmai tudás mellett – legnagyobb hozadéka számomra az volt, hogy megismerhettem a járás más településeiről érkezett munkatársakat és rendkívül sok segítséget kaptam a munkámhoz. Azóta is tartjuk a kapcsolatot, van, akivel telefonon beszéljük meg a kérdéseinket, tapasztal



Hargita Péterné Kati



Falunap – Huszár Péter és legényei



Pünkösdőlő

talatainkat, van, akivel fel is keressük egymást és olyan is, aki egy-egy programunk keretében speciális tudását hozza el hozzánk és mutatja meg az itt élőknek. Fontos lépcsőfokokat jelent a munkámban a Tolna megyei irodával közösen megvalósított programok sora. Külön kiemelésre méltónak gondolom a családháló-készítést, mely az itt élő családok közötti kötődés, vonzódás és együttműködési készség feltárására irányult. Ebből azóta is profitálok, hiszen a kérdőívvel, személyes interjúkkal, közösségi beszélgetésekkel tarkított találkozássok eredményeként számos együtt-

működési javaslat körvonalazódott, mely a jövőre nézve jelent nagy segítséget. Ebben a munkában egyébként a szomszéd településeken dolgozó munkatársak, közösségi munkások és koordinátorok is segítettek nekünk.

*Cz. J.: Olvastam a beszámolódat, mely az első program indulásától a mai napig terjedően az eddig megvalósított feladataid felsorolását tartalmazza, gazdag, színes kép rajzolódik ki előtttem. Ebből nyilván nem könnyű, de ha választanod kéne, mi az, ami a legfontosabbnak tartasz?*

H. P.-né: Rendkívül nehéz lenne kiragadni egyet, mert szerintem mindegyik a maga nemében fontos és bízom benne, hogy mindegyik a települési közösség megerősödését szolgálja. Fontosnak tartom az egész falut megmozgató rendezvényeket csakúgy, mint a kisebb létszámú közösségek, klubok összejövetelét, így a szüreti felvonulást, a baba-mama kört, a település jövőjéről szóló fórumot, beszélgetést helyi értékeinkről, a fonót, a bálkat, az egészséges életmódhoz, sporthoz kapcsolódó programokat. Azt, hogy méltóképpen tudtuk megünnepelni nemzeti és helyi ünnepeinket, ahogy a jeles napokhoz, ünnepköreinkhez kapcsolódó találkozási alkalmakat, összejöveteleket is. Mivel az is lényeges, hogy minden információ eljusson mindenkire, így havi rendszerességgel újságot adunk ki Nagyszékelyi Hírmondó címmel, ennek szerkesztésében is segíték és természetesen cikkeket is írok bele. A közérdekű információkon, a település életét érintő események, programok leírásán túl elindítottunk egy sorozatot, melyben egy-egy családot mutatunk be, hisz hiába kicsi egy település, sokszor mégsem ismerik az emberek egymás rejtett értékeit. Az újság egyébként minden hónapban felkerül a honlapra is, hogy a tőlünk távolabb élők is hírt kapjanak a nálunk történt eseményekről. A mostani programban elkezdtem egy olyan munkát, amit talán nem is neveznék munkának, hiszen folyamatosan gazdagodom általa. Idősekhez járok beszélgetni, melyekről videofelvétel is készül, ahol még a régi szokásokról, eseményekről mesélnek az itt élő idősök. Megelevenednek régi sváb esküvők, de sokszor szomorú történelmi események is, rögzítésre kerülnek régi gyerekdalok, mesék, történetek. Az idősök mellett kiemelt figyelem jut a gyerekeknek is, számos foglalkozás mellett kiemelném az idei nyáron rendezett nagyon jó hangulatú indiántábort. De büszke vagyok a legszebb nagyszékelyi kertek verseny megrendezésére és a környező településeket is megmozgató, az ország más pontjairól vendégeket vonzó Huszár Péter török kori bajvívó vitéz emlékére megrendezett falunapra is,





Amatőr művészet jelenet

melynek lebonyolításához sok helyi önkéntes is aktív segítséget nyújtott.

*Cz. J.: A mostani programban már rajtad kívül két másik munkatárs is dolgozik, mennyiben segíti ez a munkát, hogy tudjátok megosztani egymás között a feladatokat?*

H. P.-né: Sokkal szélesebb spektrumban tudunk gondolkodni, hiszen mindenki hozzáadja a munkához azt a készséget, képességét, tudását, amivel rendelkezik. Sárközi Szilvia kolléganőm többek közt mentálhigiénés tréninget tart az önkormányzatnál dolgozó közmunkások számára, heti rendszerességgel lovas-klub foglalkozást gyerekeknek és felnőtteknek, lélektánc kört szervez lányoknak, asszonyoknak. És mivel már esett szó az önfenntartás, háztáji gazdálkodás szerepéről, fontosságáról és az erre való nevelést nem lehet elég korán elkezdni, tevékenyen részt vesz abban, hogy a református parókia kertjében felajánlott területen, tavasztól ősziig a kertművelés alapjaival ismertessék meg a gyerekeket. Másik kollégánk Velki Júlia megkezdte a helytörténeti gyűjteményünk tárgyainak katalógizálását, fotókkal, leírásokkal, a tárgyakhoz kapcsolódó történetek leírásával segíti a gyűjtemény gondozóját. Az iskolás gyerekeknek kutatólapot készített, ami hozzájárul a helytörténeti gyűjtemény megismeréséhez és az ő keze alól kerültek ki azok a múzeumi tárgyak fotóival díszített könyvjelzők is, amik ajándékba is adhatók.

*Cz. J.: Tagja vagy egy helyi civil szervezetnek is, a permakultúra elveit*

*követő Közösségi Önellátásra Ráhangoló Tudatos Együttműködésnek, azaz a KÖRTE-nek. Lehet, hogy sokaknak ez ismeretlen fogalom, mit takar a permakultúra kifejezés?*

H. P.-né: A permakultúra természetben zajló ökológiai folyamatok minél teljesebb érvényesítését javasolja az ember élőhelyén és szükségletei megtermelése során. Mi is szeretnénk egyre jobban megvalósítani ezt a komplex szemléletet, 10 háztartásban élünk így a faluban és különböző tevékenységekben kapcsolódunk össze, kaszálás, befőzés, aktuális munkák. Negyedévenként közös találkozót tartunk, amikor megbeszéljük, ki vel mi történt és mit tervezünk együtt megvalósítani a következő időszakra, most a héten éppen kelmefestést végzünk természetes anyagokból az egyik családnál.

*Cz. J.: A 2014-ben lezajlott önkormányzati választásokon bekerültél a település képviselő testületébe, ez a bizalom azt mutatja, hogy értékelik az eddig végzett munkádat az itt élők. Így élted meg ezt te is?*

H. P.-né: Nagyon megtisztelőnek találok, hogy tagja lehetek a testületnek, ezt nagyon komoly felelősségnek

és egyben nagy lehetőségnek is tartom, mely talán azt is mutatja, hogy igazán befogadott minket a falu, ott-honra találtunk. Lehetőséget kaptam arra, hogy társaimmal együtt még többet tegyünk a település fejlődéséért, az itt élőkért.

*Cz. J.: A mi közös munkánk is folytatódik, hiszen Nagyszékely az egyike annak a 24 településnek az országban, ahol Pajtaszínház néven a Nemzeti Művelődési Intézet a Magyar Teátrum Társasággal együttműködésben, az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával, az amatőr színjátszás eszközrendszerével valósítja meg a helyi társadalom erősítésére irányuló mintaprogramot. Köszönöm szépen a beszélgetést és a munkádat!*



Életkapu

CZINK JUDIT a Nemzeti Művelődési Intézet Tolna Megyei Irodájának vezetője, több mint három évtizede dolgozik művelődésszervezőként. Alapdiplomáját a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskolán szerezte, később felsőfokú kulturális menedzser végzettséget, majd az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karán múzeumpedagógus szakdiplomát szerzett. Tolna megyében, Tamásiban él, szakmai pályafutását a helyi művelődési központban kezdte, majd a Magyar Művelődési Intézet Oktatási Osztályán dolgozott. Innét hazatérve, közel két évtizede végez közművelődési módszertani feladatellátást Tolna megyében. Szakmai munkájáért 2014-ben Bessenyei György-díjban részesült.





## „Magyarul vagy cigányul mondjam?”

### Beszélgetés Bogdán Lászlónéval, a nagybajomi Roma Kisebbségi Önkormányzat elnökével

Nagybajom Somogy megye közepén, Kaposvártól 25 km-re fekvő, 3300 lelkes kisváros. Lakói közül mintegy 7-800 fő roma nemzetiségű, közülük mintegy 50-55 család, 120-150 fő mondható halmozottan hátrányos helyzetűnek.

A roma lakosság közösségét érintő ügyekkel, kérdésekkel foglalkozik a kisebbségi önkormányzat, melynek feladatkörébe tartozik a közösség kultúrájának, anyanyelvének, hagyományának ápolása, megőrzése.

Bár a településen régóta működik kisebbségi önkormányzat, működésének aktivitása 2014 őszétől nőtt meg. Ekkor új elnök került a szervezet élére: Bogdán Lászlóné, Marika. A szervezet fő célkitűzése ekkortól hangsúlyozottan a hátrányos helyzetű roma családok segítése. Az elnök asszony elkötelezettsége, elhivatottsága az ügy mellett nem kérdőjelezhető meg. Szociális érzékenysége, közösségi ember mivolta nagymértékben meghatározza a szervezet tevékenységét. Hozzáállá-

sa, örökké tevékeny természete, elképzeléseit megvalósító magatartása példaértékű lehet – nemcsak a körülötte nyüzsgő gyereksereg számára. Foglalkozását tekintve ápolónő, azonban egészségi állapota miatt többé nem dolgozhat szakmájában. A másokért való tenni akarását, segítőkészségét – melyet már a családjából hozott magával – a szervezetben tudja kiteljesíteni. Az elnöki megbízást társadalmi munkában vállalta, tiszteletdíját nem veszi fel, képviselőtársaival együtt a rászorulókat megsegítésére ajánlja fel.



A Nemzeti Művelődési Intézet III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programjával a nagybajomi Városi Önkormányzat, ezen belül is Pirka Mátyás segítségével került kapcsolatba. A kisebbségi önkormányzat ügyeit a városi önkormányzaton, vagy annak kulturális intézményében intézte. Bár mindkét helyen nagyon kedvelik őt, de tevékenysége, aktivitása miatt egyre többen keresték fel, így egyre szűkösebbnek mutatkoztak a számára biztosított feltételek. Az önkormányzat próbált segíteni a helyzeten. Egyrészt, mert munkanélküli volt, keresték a helyét, másrészt a megnövekedett ügyfélforgalom számára is meg kellett találni a megfelelő megoldást. Miután Nagybajom városában több



segítséget jelentett több család számára is.

A szervezet megalakulása óta széleskörű együttműködésben gondolkodik. Alapvető együttműködésük van a helyi önkormányzattal, annak intézményeivel. Czeferner Józsefné polgármester asszony szívügyének tekinti a szervezet segítségét. A városon belül több civil szervezettel, egyházzal is együttműködnek. 2014 karácsonyán többek között a Baptista Szeretetszolgálat, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, a Katolikus és a Református Egyházzal összefogva tudtak 80 családot megajándékozni ruhával, játékkal, élelmiszerrel. Együttműködéseik azonban túlnyúlnak a városhatáron. A környező települések (Csököly, Gige, Jákó, Pálmajor) kisebbségi szervezeteivel is együttműködést alakítottak ki: részt vesznek egymás programjain, megosztják egymás között a jó gyakorlatokat. Ezek a találkozások alkalmasak arra is, hogy megbeszéljék közös gondjaikat, tanácsot adjanak egymásnak.

A szervezet életében azonban a legfontosabb feladat a roma identitás erősítése – a nyelv, a hagyományok, a kultúra sajátosságainak megismertetésén keresztül. Ennek legjobb módját pedig a gyermekekkel való foglalkozásban látják. A mostani, iskoláskorú gyermekek szülei már kezdtek elszakadni saját kultúrájuktól, saját nyelvüktől, tehát ők már nem képesek vagy csak részben képesek

szervezet is partner volt a kulturális közfoglalkoztatásban, a közös beszélgetések, az induló III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program tudott kiutat mutatni a helyzetből.

A márciusban indult programban már a nagybajomi Roma Kisebbségi Önkormányzat is partnerré vált. Lehetőség nyílt Bogdán Lászlóné közösségi munkásként történő foglalkoztatására, illetve az önkormányzat a volt rendőrségi épület használatba adásával – a program indításával egy időben – elhelyezésüket is meg tudta oldani. Bogdán Lászlóné mellett még egy fő közösségi munkás segíti a szervezet tevékenységét.

A közfoglalkoztatási programban a kollégák először is rendbe tették a használatba vett épületet. Volt feladatuk bőven: ajtót, ablakot, falat festettek, udvart rendeztek. Mindez nélkülözhetetlen volt ahhoz, hogy megfelelő feltételeket tudjanak biztosítani a munkához. Persze a két asszony nem egyedül dolgozott ebben – segítséget kaptak az önkormányzattól, saját családjaiktól és mindazoktól, akiknek addig ők segítettek. A közös munka eredménye ma egy szerény méretű, de tiszta, rendezett, saját alkotásokkal szépen díszített közösségi ház – beszélgetésünk helyszíne.

Marikát nem nagyon kellett kérdezni – mondanivalója volt bőven. Örömmel, lelkesedéssel mutatta a házat, mesélt apró, megkapó történeteket a fotókon szereplő mosolygó

gyerekekről, mindarról a munkáról, melyet a szervezet végez. Esett szó komoly dolgokról, célokról, feladatokról, no meg a nyári tábor megmólyogató pillanatairól is.

A Roma Kisebbségi Önkormányzat tavaly őszi megalakulása óta dolgozik azon, hogy a Nagybajomban élő romák, elsősorban a hátrányos helyzetű családok számára segítséget nyújtson. Hetente kétszer tartanak ügyfélfogadást, melyen lehetőség nyílik a problémák felvetésére, megvitatására. Egyik eredményük, hogy lehetőséget tudtak teremteni a kártyás villanyórák beszerelésére, illetve a kártyás befizetés helyben történő megvalósítására. Ez nagy





átadni hagyományait a felnövekvő generációnak. E gondolatból született az a nyári tábor is, melyre eddigi programjaik közül legbüszkébb a szervezet vezetője.

Az Első Roma Nemzetiségi Nyelvi Tábor 2015. július 20-26 között került megrendezésre Nagybajomban, a Roma Közösségi Házban. A napközis táborba 15 gyermeket vártak, de persze minden nap egy picit többen lettek.

A tábor célja a gyerekek identitás tudatának megerősítése volt. Alapvető fontosságú volt, hogy a beás nyelv alapjait elsajátítsák, ismerjék meg saját nyelvüket: tudják egymást üdvözölni, tudjanak egymástól elköszönni, ismerjék meg az alapvető ételek, zöldségek neveit, tanuljanak meg egyszerű mondókákat, és persze, a cigány himnuszt. Mindezt ne szigorú tanórai keretek között, hanem a hagyományban és a mindennapi tevékenységekben alkalmazva. Így történtek a közös főzések: együtt főztek (tanulták a főzés fortélyait), miközben saját nyelvükön is megtanulták a hozzávalók neveit. Ismerkedtek táncaikkal, zenéikkel, meséikkel. Lovaskocsis kirándulásra mentek a közeli Jákóba, ahol egy házaspár segítségével megismerték, fel is próbálhatták viseletüket. Persze a kézműves, kézügyességet igénylő programok sem maradhattak el: festettek, rajzoltak, ajándékot készítettek szüleiknek – amit az egyhetes tábor végén adtak át, egy kicsi, sa-

ját nyelven előadott műsorról együtt. Egy hét nem tűnik hosszú időnek. Mégis, ezeknek a gyerekeknek életre szóló élményt adott. Sok mindent tanultak, amit már soha nem felejtenek el – magukról, egymásról, egymás elfogadásáról is.

A tábor vezetője Farkas Mária romológus volt, aki nem csak nagy szakértelemmel, de nagy szeretettel is foglalkozott a gyerekekkel. Munkáját segítették a közösségi munkások, az egyik elnökségi tag és a tánccsoport vezetője. A tábor létrejöttében nagy szerepe volt a helyi önkormányzatnak, és azoknak a helyi vállalkozóknak is, akik az ügy mellé álltak.

Azonban a tábornak vége. Hogyan tovább? Mi kell ahhoz, hogy ne egy önmagában létező élményről beszélhessünk, egyszeri alkalomról, hanem egy folyamatról, melynek csak egy eleme a tábor? Bogdán Lászlónak természetesen van elképzelése a folytatásról, a folyamatról, az építkezésről – arról, hogy hogyan lehet a gyerekekkel való törődést minél eredmé-

nyesebbé tenni. Először is elindult a Tanoda, mely segítséget ad a gyerekek tanulásához. Természetesen folytatásában a táborozó gyerekek adhatják a társaság gerincét. Aztán van egy tánccsoportjuk, a Négy Évszak csoport, mely hagyományos roma táncokkal foglalkozik. A tánccsoport tagjai felnőttek – de az utánpótlásról így lehet gondoskodni! Marika már beszélt az iskola igazgatójával, aki megígérte, hogy a táboros gyerekek fejlődését az iskolában is fokozott figyelemmel kísérik majd, a táborban megmutatkozott erősségeiket akár az éneklésben, akár másban segítik tovább fejlődni, és lehetőséget kapnak arra is, hogy az iskolai eseményeken megmutathassák magukat.

A szervezet nem csak a kisebb gyerekek tehetséggondozásában, segítségében jeleskedik. Gondolnak a nagyobbakra, a továbbtanulni vágyókra is. Segítik településük hátrányos helyzetű roma származású diákjait az Arany János Tehetséggondozó Programra, a Bursa Hungarica ösztöndíj programra történő felkészülésben, bekerülésben is. Persze, ez hosszú folyamat, folyamatos gondoskodást jelent.

Rövidebb időtávban gondolkodva szeretnék folytatni karácsonyi karitatív tevékenységüket, szeretnének a gyerekek számára minél több programot szervezni, még idén szeretnének egy új programot megvalósítani – egy zenei fesztivált, amely lehetőséget teremt a roma zene megmutatkozására. A kulturális közfoglalkoztatási program folytatásában is bíznak – hiszen többféle segítséget is nyújtott számukra. Elsősorban munkát adott, olyan munkát, mely lehetővé tette, hogy a szervezet céljai kiteljesedjenek. Eszközt adott, mely segíti a feladatellátást. Mindehhez keretet, szakmai segítséget adott, lehetőséget teremtett a kapcsolati háló bővítésére.

SZALAY LILLA 1990-ben szerzett diplomát a JPTE magyar-népművelés szakán. 1986-tól egészen az intézmény megszűntetéséig, 2007-ig a Somogy Megyei Művelődési Központ munkatársa volt. Itt hálózati-módszertani munkát végzett, de művészeti területekkel is foglalkozott. 2007. április 1-től a jogutód Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága munkatársa, majd a közművelődési osztály vezetője. 2013. január 1-től a Nemzeti Művelődési Intézet Somogy Megyei Irodájának vezetője.



## „Új látásmód, fiatalos szemlélet”

### Beszélgetés Zeleiné Papp Bernadettel, a Matyó Népművészeti Egyesület elnökségi tagjával

A Kulturális Közfoglalkoztatási Program fontos résztvevői a partnerszervezetek, akikkel együttműködést hoztunk létre, hogy a tevékenységüket, munkájukat segítsük a programban résztvevő munkaerő által. Ezáltal a közművelődési tevékenységet végző szervezetek nagyobb kapacitással működhetnek, a munkát keresők dolgozhatnak, a Nemzeti Művelődési Intézetnek pedig bővül a szakmai hálózata, és egyre többen ismerik meg ezáltal az intézetet és a megyei irodát és feladatait. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 280 partnerrel dolgozunk együtt, ahol 420 főt foglalkoztatunk. Közülük is kiemelkedő jelentőségű a Matyó Népművészeti Egyesület. Nagyon jó munkakapcsolatot alakítottunk ki, már a kezdetektől fogva.

*Kovács Anikó: Röviden bemutatnád az egyesületet, annak történetét és küldetését?*

Zeleiné Papp Bernadett: A Matyó Népművészeti Egyesület 1991-ban alakult, fő célja akkoriban a matyó folklórral kapcsolatos tevékenységek szervezése, valamint a Matyó Néptáncgyűttes működtetése volt. Később a néptáncosok mellett egyre több tárgyalkotó is csatlakozott a szervezethez, mára a táncosok és a kézművesek egymást jól kiegészítve

dolgoznak a hagyományok megőrzésén és megújításán. Az egyesület tevékenysége nagyon változatos, a saját szervezésű események mellett számos meghívásnak is eleget tesz, legyen az belföldi vagy külföldi szervezésű. Csak a legjelentősebbek a teljesség igénye nélkül: Matyó Húsvét, Pünkösdi Sokadalom Szentendrén, Matyóföldi Folklorfesztivál, Szászorszás Hímzőpályázat és Kiállítás, Mesterségek Ünnepe, Élő Népművészet Pályázat és Kiállítás, Hungarikum Fesztivál. Emellett működtetünk jelenleg négy néptáncscsoportot, hímző szakkört, népművészeti boltot és számtalan szakmai vagy reprezentációs jellegű eseményen veszünk részt. Legnagyobb sikerünk az egész magyar kultúrának a javára válik: kezdeményezésünk alapján a matyó hímzés 2012. óta szerepel az UNESCO reprezentatív listáján. Természetesen része a magyar szellemi örökségeknek és a hungarikumoknak is.

*K. A.: Mekkora stábbal dolgoztok, hány fő vesz részt a folyamatos munkában?*

Z.-né P. B.: A szervezet szerteágazó tevékenységét hosszú éveken keresztül minimális létszámmal (2-3 fő foglalkoztatott) látta el. 2007-től akkreditáltattuk az egyesületet, mint megváltoztatott munkaképességűe-



ket foglalkoztató szervezetet, illetve 2014-től bekapcsolódtunk a kulturális közfoglalkoztatásba, ezeknek köszönhetően sikerült az szervezet munkatársainak létszámát átlagban 8-10 főre emelni. Mindenki tudja, hogy bért milyen nehéz „kitermelni”, azt hiszem a kulturális szférára ez duplán igaz, ezért nagyon nagy segítség, hogy az egyesület közérdekű tevékenységéhez ilyen jellegű segítséget kaptunk.





**Népi Művészetek Háza**

*K. A.: Mióta vagy elnökségi tag? Mivel foglalkoztál előtte, mi a civil foglalkozásod?*

Z.-né P. B.: Alapítástól tagja vagyok az egyesületnek, népművelő a végzettségem, és hímezőként is már régóta tevékenykedem.

*K. A.: Voltak előzményei az együttműködésnek a Nemzeti Művelődési Intézet és a Matyó Népművészeti Egyesület között a Kulturális Közfoglalkoztatási Program előtt?*

Z.-né P. B.: A Nemzeti Művelődési Intézettel már korábban is kapcsolatba kerültünk az „Újra öltünk és örökítünk” című, a hímezőkultúrát újraélesztő nagy sikerű program kapcsán. Különböző szakmai fórumokon lehetett hallani az induló foglalkoztatási programról, mi pedig az elsők között kapcsolódtunk be.

*K. A.: Mit vártatok az együttműködéstől és mit tapasztaltatok a megvalósulás során?*

Z.-né P. B.: Valamennyi programban részt vettünk és nagyon pozitív tapasztalatokkal. Többnyire fiatal, gyakran pályakezdő munkatársakkal dolgoztunk együtt, akik általában nagyon lelkesen vettek részt a munkában. Érdekes, mennyire jól jön időnként egy-egy új látásmód, fiatalos szemlélet, megfogalmazás.

*K. A.: Kik dolgoznak most közfoglalkoztatottként az egyesületnél?*

Z.-né P. B.: Jelenleg három közfoglalkoztatott munkatársunk van, akik

többféle tevékenységben is részt vesznek, nagyon jól be tudtak kapcsolódni a változatos munkába. Aki ebben a szférában dolgozik, az tudja, egy-egy kulturális szakembernek milyen sok „munkaköre” van. Hiszen minden nap más. Egyik nap a folklórfesztivál programjainak szervezése zajlik, másik nap gyerekeknek tartunk kézműves bemutatót, de van, amikor kiállítási anyagot pakolunk, vagy éppen a táncosok ruháit tesszük rendbe. Kata, aki korábbi végzettségét tekintve varrónő, nagyon szívesen és jól sajátította el a népviselet készítés tudományát. Ez nagyon fontos dolog, hiszen ma már a városban összesen két-három, főleg idősebb asszony tudja elkészíteni a matyó viseletet. Szervezetünk hagyományőrző csoportjainak jelenleg kb. 60 tagja van, folyamatos az új darabok készítése, hiszen a rengeteg szereplés miatt nagyon kopnak a ruhák. Ráadásul elindult egy olyan pozitív folyamat is, melynek során „civil” emberek rendelnek meg tőlünk matyó ruhát, amit aztán jeles napokon, családi és ünnepi alkalmakkor szívesen viselnek. Erzsi, akik korábban adminisztrátor volt, évekkal ezelőtt saját elhatározásból elvégezte a népi játszóház vezetői, illetve a csuhéfonó képzéseket. Nálunk mindkettőt nagyon jól tudja kamatoztatni, rendszeresen részt vesz az egyesület bemutatkozásain, viseletbe öltözve tanít hímezést, gyerekeknek tart kézműves foglalkozást, vagy éppen turistáknak mesél a Hadas városrész nevezetességeiről. Aliz még csak néhány hete dolgozik nálunk, de ő is szívesen kapcsolódik be a rendezvények lebonyolításába, emellett lelkesen tanulja a matyó hímezést és remélhetőleg be is tudja mutatni hamarosan.

*K. A.: Milyen konkrét előnyeit látjátok az együttműködésnek?*

Z.-né P. B.: Nagyon sok olyan feladatot tudunk gördülékenyen ellátni, amit korábban nem. Főleg a nyári hónapokban sok olyan meghívásnak is eleget tudunk tenni, amit korábban vissza kellett utasítani. Egy civil szervezet tagsága önkéntes alapon vesz részt a tevékenységben, ami nagyszerű dolog, de van, amikor a programok torlódása miatt valaki a sajátját részesíti előnyben. Viszont a

Matyó Néptáncgyűttes, próba az egyesület épületében Mezőkövesden



**Matyó Néptáncgyűttes, próba az egyesület épületében Mezőkövesden**



Matyó hímző asszonyok



Matyó Néptáncgyűttes

közfoglalkoztatottak „munkaidőben” részt tudnak venni ezeken a programokon is, ráadásul segítségükkel a többi munkatárs munkája is könnyebb.

*K. A.: Hogyan tudták segíteni a szakmai munkát a közfoglalkoztatott kollégák?*

Z.-né P. B.: Szervezetünk tevékenységének nagyon széles a skálája. A kulturális közfoglalkoztatott munkatársaink segítségével tudtuk lebonyolítani az Élő Népművészet Országos Pályázat regionális kiállítását, ami számunkra teljesen új feladat és nagy kihívás volt. Kollégáink közreműködtek az anyagbegyűjtés, a leltározás, kiállítás építés folyamatába, illetve számítottunk munkájukra a bontásban és a budapesti helyszínre való szállításban is. A korábbi években előfordult, hogy egy-egy új program, tevékenység azért nem ke-

rült megvalósításra, mert egyszerűen kevés volt hozzá a kapacitásunk. A napi apró-cseprő dolgok is sok időt igényelnek, ezekből a közfoglalkoztatott kollégák nagyon sok mindent meg tudnak oldani, így több idő jut

**ZELEINÉ PAPP BERNADETT:** népművelő, népi iparművész, a Matyó Népművészeti Egyesület elnökségi tagja. Művelődésszervezőként végzett az egeri főiskolán 1991-ben. 10 éve hímző, csipkekészítő szakképzésben szerzett szakképzetést népi kismesterség oktatóként. Alapító és elnökségi tagja a Matyó Népművészeti Egyesületnek. A napi irodai teendők mellett elsősorban a kézművességgel, kiemelten a hímzéssel kapcsolatos feladatokat látja el, művészeti vezetőként irányítja a hímző műhely és a hímző szakkör munkáját. Kiállításokat, szakági pályázatokat, továbbképzéseket szervez és bonyolít. Hímző alkotóként rendszeresen bemutatja munkáit. Előadások, képzések, bemutatók alkalmával továbbadja tudását. Nagyon fontosnak tartja a civil közösségeket. Hiszi, hogy a boldogsághoz elengedhetetlen az alkotás öröme, biztonságérzetünkhöz pedig az identitástudatunk.

**KOVÁCS ANIKÓ:** a Nemzeti Művelődési Intézet Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Irodája módszertani referense. A Nyíregyházi Főiskolán földrajz-rajz szakos tanárként, majd Egerben az Eszterházy Károly Főiskolán művelődésszervezőként végzett. A vizuális kultúra sokszínűségének feltárása mellett fontosnak tartja a fiatalok folyamatos bemutatkozási lehetőségét, az együttműködés keresését, új kapcsolatok, közösségek kialakítását, az értékek és tehetségek felfedezését és bemutatását, az amatőr alkotók és művészeti csoportok helyének és szerepének megtalálását a mai magyar társadalomban. Hiszi és vallja, hogy a kultúra és az alkotás megváltoztatja az emberek életét.

a szakmai munkára, lehet gondolkodni a korábbi vagy akár új ötletek megvalósításán is. Összességében tényleg valódi segítség a kulturális közfoglalkoztatás számunkra, de minden olyan befogadó szervezet számára is, amelyik valódi tevékenységgel, hasznos munkával, sikert hozó feladatokkal tudja őket ellátni.

*K. A.: Ha úgy adódna, felvennétek „státuszba” a közfoglalkoztatott kollégát?*

Z.-né P. B.: Nagyon szívesen foglalkoztatnák tovább is a már „betanított” kollégákat, hiszen most már, hogy túl vagyunk az „összerázódás” időszakán, igazán hatékonyan együtt lehet dolgozni. Sajnos anyagi források híján továbbra is csak a közfoglalkoztatási programra tudunk támaszkodni.

*K. A.: Milyen terveitek vannak a jövőre nézve?*

Z.-né P. B.: A Matyó Népművészeti Egyesületnél is nagy gond az utánpótlás megkeresése, felnevelése. Ideje nagyon komolyan venni ezt a problémát, ami nemcsak minket, hanem az ország valamennyi népművészettel foglalkozó szervezetét érinti, legyen az táncos vagy kézműves egyaránt. Fontos, hogy a saját „nyelvükön” szólítsuk meg a fiatalokat, legyenek életményeik a népművészettel kapcsolatosan. Ennek a mikéntjét ki kell találnunk, hiszen nekünk nemcsak önként vállalt feladatunk, hanem kötelességünk, hogy 20-30 év múlva is nyíljon a matyó rózsza.





## „Új ötleteket, más szempögből érkező észrevételeket kaphatunk”

### Beszélgetés Bazsó Gabriellával, a Közép-dunántúli Szövetség az Ifjúságért (KÖSZI) elnökével



neven: KÖSZI) 1998 óta létező szervezet. Öt kistéleplés – Nagyvázsony, Tótvázsony, Taliándörög, Monostorapáti, Kapolcs – ifjúsági szervezetei hozták létre azzal a céllal, hogy segítse együttműködésüket.

B. U. M.: *Melyek voltak ezek a szervezetek?*

B. G.: Dörögért Ifjúsági Egyesület Taliándörög; „EXTÁZIS” Ifjúsági Szervezet Monostorapáti; „Fekete Sereg” Ifjúsági Egyesület Nagyvázsony;

Tótvázsonyi Ifjúsági Egyesület, és a Kapolcsi Ifjúsági Klub. Azóta újabbak is csatlakoztak: a Pulai Ifjúsági Klub; TALENTUM Ifjúsági Egyesület, Diszel; Együtt a Jövöért Halimbán Egyesület. A KÖSZI tulajdonképpen szövetség, hiszen tagjai nem magán-személyek, hanem civil szervezetek. Az összefogás erejét az adta, hogy tagszervezeteinkben a vezetők és a fiatalok tele voltak tudással, elképzelésekkel. Fontos volt számunkra, hogy rendszeresen találkozzunk, tudjunk

*A Balaton-felvidéken működő összefogás, a Közép-dunántúli Szövetség az Ifjúságért (KÖSZI) egyre ismertebbé válik az ország más tájegységein is, köszönhetően annak a példaértékű munkának, amelyet a szervezet végez a fiatalokért – a fiatalokkal közösen. A közös munka kezdeteiről, az elért eredményekről és a jövőképről beszélgettünk Bazsó Gabriellával, a szervezet egyik kulcsemberével, „mindenesével”.*

Balogné Uracs Marianna: *Honnan is indult a közös munka, hogyan találta meg egymásra?*

Bazsó Gabriella: A Közép-dunántúli Szövetség az Ifjúságért (rövid



egymás tevékenységéről, településeink fiataljai részt vehessenek egymás programjain. Olyan projektekre pályáztunk, melyek kihatóttak a tagszervezetekre, például képzésre fiataljainknak, melyen megismerkedtek a pályázatírás alapjaival, látóutakra, melyeken bemutathattuk egymásnak településeinket, szervezeteinket. Több mint 10 éve minden tavasszal patakmeder-tisztítási akciót szervezünk, melynek során az Eger-víz mentén több településen összeszedjük a szemetet, a pataktól távolabbi települések fiataljai főznek nekünk, majd a közös étkezés után ismeretterjesztő beszélgetések, játékok zajlanak. Az utóbbi 7-8 évben már túléptünk a tagszervezetek településein. Aktív részesei lettünk egy alakuló helyi vidékfejlesztési (LEADER) csoportnak, az Élhető Balaton-felvidékért Egyesületnek, amely 60 település közös stratégiáját dolgozta ki, és valósította meg 2008–2015 között. Ebben mi is aktívan közreműködtünk, képviselve az ifjúság érdekeit. Letettük a csoport asztalára a fiatalok körében végzett felmérés eredményét, kérve, hogy vegyék figyelembe a tervezés során. 2013–14-ben újra meginterjúvoltuk a fiatalokat, és a következő tervezési időszak megalapozásához elkészítettük térségünk ifjúsági stratégiáját.

B. U. M.: *Úgy tudom, hogy tevékenyen részt vállaltok az értékgyűjtés települési-megyei folyamataiban is.*

B. G.: 2011-ben indult el a Pannon Térség Fejlődéséért Alapítvány (PTFA) köszönhetően a Pannon Ifjúsági Értékkör Hálózat kialakítása.



Szervezetünk aktívan bekapcsolódott ebbe a tevékenységbe, és ott tartunk, hogy mára már felvállaltuk a folyamatosan növekvő hálózat tagjai közötti kapcsolattartást, a program koordinálását is a PTFA segítségével.

B. U. M.: *Hogyan tudtátok biztosítani ehhez a munkához a megfelelő háttérrel: embereket, infrastruktúrát?*

B. G.: Eljutottunk a KÖSZI-vel arra a szintre, ahol már elengedhetetlenné vált a humán kapacitás erősítése és az irodai infrastruktúra kialakítása. Az utóbbit LEADER pályázatok révén sikerült megoldanunk, humán erőforrás bevonását pedig először egy HUNGARIKUM pályázatnak, majd a Nemzeti Művelődési Intézet Kulturális Közfoglalkoztatási Programjának köszönhetően. A programba először olyan fiatalot vontunk be, aki már előtte is dolgo-

zott nálunk Hungarikum pályázat révén, így tudtuk, mire számíthatunk tőle. Balázs új szint, új kompetenciákat hozott szervezetünkbe, a fotózás, facebookos kommunikáció, de főként a kisfilmek készítése terén, majd egyre többen lettünk. A harmadik, mostani programban már három főt fogadhattunk a KÖSZI-vel, Taliándörögd Önkormányzata pedig két főt, akiket bevonhattunk a KÖSZI által végzett tevékenységekbe. Így Balázs, Esztu, Edu és Annamária mellé még egy újabb fiatal, Eszti is csatlakozhatott a csapathoz.

B. U. M.: *Mivel foglalkoznak a közösségi munkások, mennyiben járulnak hozzá a szervezet tevékenységéhez?*

B. G.: Az előző időszakban már tapasztaltuk, hogy bátran lehet „terhelni” a fiatalokat. Első pillanattól számítottunk véleményükre, észrevételeikre, ötleteikre. Korosztályilag szinte azonos a csapat (23–28 év közöttiek), kivéve egy főt, akinek már felnőtt gyermekei vannak. Végzettségben, érdeklődési körben azonban mindegyikük egészen más irányultságú. Ez érdekessé, változatosá teszi a vállalható feladatokat, valamint megkönnyíti az egyes projektekben a feladatok elosztását. 2014 őszén megnyitottuk a „KincsesHáz Pannon Ifjúsági Népfőiskola és Veszprém Megyei Értékek Háza” kapuit itt Taliándörögdön, a KÖSZI-bázison, és ezzel a feladatok újabb sorát vettük magunkra (a felelősségről nem is beszélve). Nem tehettük volna meg, ha nincsenek velünk a kulturális közfoglalkoztatottak!







Esztu fogja össze a Polgármesteri Kollégiumot, Balázs és Eszti felel a dokumentálásért, a kommunikációért (levelezés, honlap, facebook); Edu kezeli adatbázisainkat az összegyűjtött értékekről, dokumentumokról, tárgyokról, Annamária a helyi értékgyűjtés koordinálásában és a Veszprém Megyei Értékek Házának tevékenységében segít Rebekának, aki Hungarikum pályázatnak köszönhetően dolgozik a KÖSZI-nél (majd, ha az lejár, akkor önkéntesként). Mindnyájan segítik a kapcsolattartást az ifjúsági értékör hálózatba bekapcsolódott csoportokkal, illetve ki-ki adott területen a mentorálásukat végzi a programok során. Sok más mellett közösen terveztük és valósítottuk meg az Értékör Szabadegyetemet, kiállításokat terveztünk és rendeztünk, kiadványok létrejöttében működünk közre, helyi rendezvényeket generáltunk és segítettünk megvalósulni, pályázatot írtunk közösen.

*B. U. M.: Bizonyára sok időt, energiát kellett fektetni abba, hogy a fiatalok olyan feladatokat kaphassanak, amik nekik valók, és örömet találjanak a munkájukban. Hogyan tudtátok ezt elérni?*

B. G.: Nagyon fontos hogy mindezekhez folyamatos odafigyelésre, egyeztetésre, tudatos építkezésre van szükség! Néha nem volt könnyű időpontokat találni, amikor mi, akik a KÖSZI tevékenységét koordináljuk (szabadidőnkben, más főállás mellett) le tudtunk ülni a kulturális közfoglalkoztatási program révén hozzánk ke-

rült fiatalokkal. Aki él a program adta lehetőséggel, annak előtte azt is fel kell mérnie, hogy mennyi saját kapacitása van! Ha tud rá időt szánni, hogy kellően odafigyeljen az új munkatársakra, ha hisz bennük, bizalmat ad nekik, ha van ideje megválaszolni fel-

merülő kérdéseiket, odafigyelni esetleges problémáikra, akkor viszont élni kell vele, mert sokszorosan megtérül a szervezet számára a rájuk szánt idő és energia! Új ötleteket, más szempontból érkező észrevételeket kaphatunk, melyek színesítik szervezetünk palettáját, és sokkal eredményesebb, gazdagabb munkát végezhetünk a megnövekedett kapacitás révén.

*Pár napja egyik fiatalunk állásajánlatot kapott. Elmondta, és azt is, hogy úgy gondolja, inkább itt marad.*

Bár nyilvánvalóan hosszabb távra szólna az ajánlat, és magasabb lenne a bér, azonban itt olyan sokat tanul, hogy ez többet jelent számára. Számmunkra ez megerősítés, hogy jól teszszük: feladatot, és vele felelősséget, bizalmat is adunk. Együttal bízunk abban, hogy a KÖSZI-vel is eljutunk majd arra a szintre, amikor saját alkalmazottakat tudunk foglalkoztatni – akkor pedig számíthatunk az itt nevelkedett fiataljainkra!



BAZSÓ GABRIELLA az óvónői szakközépiskolai évei után a Győrben végezte el az Apáczai Csere János tanítóképzőt, majd Kaposváron ének-zene tanári diplomát szerzett. Közel 20 évig tanítóként, ének-zene tanárként dolgozott, míg 2000-ben Taliándörögdön el nem vállalta a Közművelődési Közösségi Ház, Könyvtár, Teleház vezetését. Ebben az időszakban került kapcsolatba a Közösségfejlesztők Egyesületével, melynek azóta is tagja. 2007-től az Élhető Balaton-felvidékért Egyesület egyik vidékfejlesztő szakembere. Taliándörögre kerülése óta tevékenységeiben fontos szerepet kaptak a civil szervezetek, kiemelten az ifjúsági, vagy ifjúsággal foglalkozó csoportok (Dörögdért Ifjúsági Egyesület, Közép-dunántúli Szövetség az Ifjúságért, stb), melyeknek önkéntes segítője. Vidékfejlesztőként is a fiatalok vidéken tartásának lehetőségeit keresi és próbálja segíteni.

DR. BALOGHNÉ URACS MARIANNA népművelő, magyar irodalom és nyelvszakos tanár (1988 Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged), drámapedagógus. Több mint 25 éve dolgozik közművelődésben, ebből 24 évet Pápán, a Jókai Mór Művelődési Központban töltött művelődésszervezőként, szakmai csoportvezetőként majd igazgatóként. 2015 januárjától a Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém Megyei Irodájának területi koordinátora.



## Semmit rólunk, nélkülünk!

### Közösségi munkásokkal a fogyatékkal élőkért



Egerszegi Balázs: A LÁRKE tevékenységének köszönhetően évek óta köztisztviselőként álló polgára vagy Székesfehérvárnak, a Fejér megyében sokféle végzett érzékenyítő tréningjeit, valamint a regionális médiában történő szerepléseitek pedig jócskán a városhatáron túlra vitték a híreket. Honnan jött az ötlet, hogy a kulturális közfoglalkoztatás által kínált lehetőségekkel élve erősítsétek tovább küldetésüket?

Szokó Zsolt: Egy partnerszervezettől hallottunk először a Nemzeti Művelődési Intézetről és az akkor induló Kulturális Közfoglalkoztatási Programról, illetve az előzetes regisztráció lehetőségéről, és úgy döntöttünk, hogy belevágunk. Az első, 2013 decemberében indult öt hónapos programban egy helyet kaptunk, szervezetünk történetének első közösségi munkása pedig jelenleg már egy futó TÁMOP projektünk menedzsereként dolgozik nálunk. A második körben ugyancsak egy fő foglalkoztatására nyílt lehetőségünk, jelenleg viszont már három embert köszönhetünk az aktuális programnak.

E. B.: Melyek azok a tevékenységek, amelyekben a leginkább a segítségükre tud lenni a jelenlegi három közösségi munkásoknak? Volt-e valamelyiküknek olyan szaktudása, amely célzott erősítést jelentett számotokra?

Sz. Zs.: Több projektet futtatunk egymás mellett, amelyekhez nagyon sok kutatási anyagra van szükségünk, ezek elkészítésében pedig kiemelt szerephez jutnak a kifejezetten talpraesett, fiatal kollégák. Szerepvállalásuk azért is nagyon fontos, mert tevékenységük az alapja a megvalósított munkaképességük szociális és munkaerő-piaci állapotfelmérését megvalósító feladatainknak. Konkrét fogyatékkal élőkkel végzendő munkához kapcsolódó ismerettel, illetve közművelődési szaktudással együk sem rendelkezett, ez utóbbit a



A Látássérültek Regionális Közhasznú Egyesületének tagjai és munkatársai – székesfehérvári szóhasználatlaltal „lárkések” – évek óta szervesen kapcsolódnak a megyeszékhely közösségi kezdeményezéseikhez. Szokó Zsolt, a szervezet egy autóbaleset következtében világtalanná vált elnöke mindhárom kulturális közfoglalkoztatási programhoz csatlakozott kis létszámú, de annál lelkesebb csapatával, hogy a közösségi művelődési szakterület által nyújtott segítséget is igénybe véve véghezesse elfogadás növelő tevékenységét.



most nyáron lezajlott százhusz órás képzés során szerezhették meg. Azt, hogy a tanfolyamon elsajátított közösségfejlesztői, illetve egyéb ismereteket mennyire tudják majd hasznosítani a mindennapi tevékenységük során, az elkövetkezendő hónapok döntik el.

*E. B.: Irodai közösségek meglehetősen eltérő státuszú emberekből áll, hiszen a főállásúak és a különböző TÁMOP-os projektek segítségével foglalkoztatott kollégák mellett most itt vannak a közösségi munkások is. Éva, Ábel és Dávid hogyan illeszkedett be a csapatba?*

Sz. Zs: Nincs gond az összhanggal, ráadásul most egy hétvégi öszszetartásra, csapatépítő tréningre készülünk, amelyen közösen szeretnénk meghatározni a LÁRKE rövidtávú stratégiáját. Továbbra is fontosnak tartjuk a társadalmi érzékenyítést, valamint azt, hogy ne csak a látássérülteket szólítsuk meg, hanem szélesebb társadalmi rétegeket érjünk el. Ezekbe a célcsoportokba ugyanúgy beletartoznak a valamilyen más fogyatékkal élők, mint az egészségesek, hiszen az élet minden területére kiterjedő elfogadókészsé-

gük az ilyen úgynevezett érzékenyítő tréningekkel fejleszhető igazán. Mindezek mellett az igazi kitörési pontnak jelenleg a foglalkozási reha-

bilitációt tartjuk, melynek során az abban részt vevő szervezetek célja a betegség vagy baleset miatt megváltozott munkaképességűek foglalkoztatási arányainak javítása.

*E. B.: A Nemzeti Művelődési Intézet Fejér Megyei Irodája által mentorált Kapunyitogató programban történő részvételekkel nemcsak a közfoglalkoztatás, hanem a közművelődési feladatellátás területén is partnerek lettünk. 2014-ben hat különböző Fejér megyei kistélelőpülésen ötvöztük sikerrel a közművelődési feladatellátást az egészséges résztvevőket célzó érzékenyítő tréninggel. Számíthatunk-e erre az együttműködésre a továbbiakban is?*

Sz. Zs: Természetesen! Mint említettem, elengedhetetlennek tartom, hogy az épekkel is megismertethessük a látássérülteként élők mindennapjait, a Kapunyitogató programokhoz kapcsolódó kísérőrendezvényeken tapasztalt reakciók pedig azt igazolták, hogy ezek a rendezvények is megfelelő platformul szolgálhatnak ehhez a tevékenységhez.

SZOKÓ ZSOLT (1969): „Fiatalon autóbalesetben megvakult emberként célom a társadalmi szemléletmódváltás ösztönzése. A LÁRKE alapító tagjaként 2003 óta végzem az egyesület irányítását. A projektek során kiemelt feladatunk a látássérült emberek életminőségének javítása. Tesszük ezt azért, mert meggyőződésem, hogy a tudás megszerzése, a lehetőségek felkínálása eredményeként érhető el a valódi esélyegyenlőség. Gyógymaszszóri képesítésemet követően nonprofit menedzserként szervezem az egyesület működését és alakítom ki magam körül az elhivatott szakemberek csoportját. Huszonhárom éve vakvezető kutyával közlekedek, melynek segítségével teljes értékű életet élek jelenleg is.”

EGERSZEGI BALÁZS (1974): végzettségét tekintve közművelődési szakember. 1997-ben a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskolán szerzett művelődésszervező diplomát. 1997 és 2001 között művelődésszervező több Fejér megyei kistélelőpülésen, 2001 és 2009 között az Origo internetes portál, 2010 és 2012 között a Fejér Megyei Esélyegyenlőségi Iroda szakembere. 2013 óta a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársa.



## A II. Vatikáni Zsinat szellemében a közösségekért

Interjú Jávorka Lajos atyával

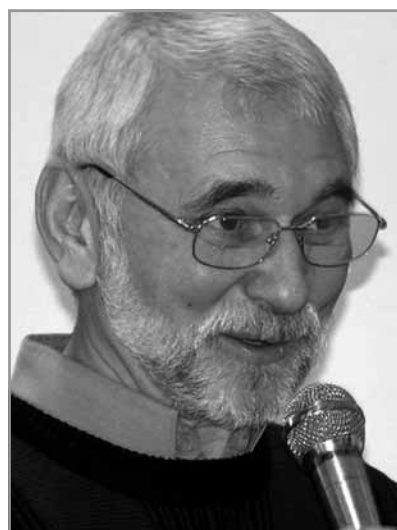
*A Gémes Mihály Alapítvány a tiszakécskei Szentháromság Plébániát több mint fél évszázadig vezető névadó atya szellemi örökségének ápolására és a plébánia működésének támogatására jött létre. Tevékenysége a helyi közösségekre irányul – ebbéli munkájában segíti a szervezetet a Kulturális Közfoglalkoztatási Program keretében dolgozó két közösségi munkás is. Jávorka Lajos, az alapítvány elnöke a vele készült interjúban nemcsak azt mutatta be, miképpen válhat ma egy plébánia élő közösségi terré, hanem a Kulturális Közfoglalkoztatási Program egyházi szervezetek számára nyújtott lehetőségeiről is beszélt.*

**Petőfi Sándor:** *Mondana pár szót az alapítvány munkájáról, történetéről?*

Jávorka Lajos: Meglehetősen hamar kialakult egy segítői kör, először a kortársaim (az akkor 55 évesek) közül, aztán a fiatalabb házások köréből is többen csatlakoztak. Úgy gondolom, jól sikerült meghatározni, hogy melyek azok a dolgok, amelyek a mi egyházi profilunkba beleférnek és a város számára is fontosak lehetnek. Az alapítók – megérdemlik, hogy név szerint is megemlítsük őket: Radics József, Bevíz Miklós, Petőfi Irma, Dr. Hegedűs Livia, Verebely Veronika – mind az egyházközség, mind a város

életében jelentős személyek. Fontosnak tartottuk, hogy olyan emberekkel induljunk, akik értik, hogy a plébánia nemcsak önmagáért van, hanem városért is.

Sokat beszélgettünk arról, hogy a II. Vatikáni Zsinat szellemében szeretnénk tevékenykedni. A Zsinaton a korábbi egyházi eseményekhez képest újszerű volt, hogy az atyák nem dogmákat fogalmaztak meg, hanem alapvető kérdésként fogalmazták meg: „Hogyan segíthet az egyház a világnak, a küzdő emberiségnek?” A munkatársaim ezt a látásmódot szívesen fogadták, megértették és segítettek gondolkodni arról, hogy hol vannak azok a pontok, ahol összefoghatnánk a város nem vallásos, de jó szándékú lakosaival, közösségeivel. Tehát az egész közös gondolkodásból jött létre, és pontosan azért, hogy a civil társadalomban ne csak egyházi intézményként, hanem mint a világ dolgai iránt elkötelezett keresztények jelenhessünk meg, és hogy részt vehessünk pályázatokon is. Érdekes volt, hogy amikor nevet kerestünk az alapítványnak, a városunkban köztisztelőben álló Gémes Mihály atya neve és munkássága vetődött fel a leghamarabb, aki több mint 50 évet töltött a tiszakécskeiek szolgálatában. Azokat a célokat, amelyekre mi is törekszünk, ő már hamarabb megfogalmazta. A város díszpolgárának is



megválasztották. Törekvéseire szépen fel tudtuk fűzni a mi céljainkat. Nyilván, mivel az egyházhoz kapcsolódó alapítvány vagyunk, szerettük volna, ha az egyházi tulajdonban lévő objektumok (templom, plébánia, Kincsem parti templom-rom) jól működjenek. De ezen túl a zsinati szellemiségnek és Gémes atyának is nagyon fontos volt a családok támogatása – ezzel a gondolattal az alapítvány is teljes mértékben azonosult. Az atya szívügye volt a hitoktatás, a gyermekekkel, ifúsággal való törődés, emellett a Honismereti Kör tagjaként erős kulturális elköteleződése is volt. Az ő példáját követve akartunk mi is aktív szerepet vállalni a közéletben. Ami-





kor kuratóriumot kerestünk, akkor az alapítókhoz képest egy fiatalabb korosztályt szerettünk volna megszólítani. Az akkor már szerveződő fiatal családok körből hívtuk meg a kurátorokat, név szerint: Jekkel László, Varga Andrea, Horváth Katalin, Fürstner Judit –, az idősebb korosztályt pedig Rózsa András tanár úr képviseli.

*P. S.: Hogyan fogalmazódtak meg a feladatokat a város felé?*

J. L.: Úgy láttuk, hogy a Művelődési Központ a lehető legszélesebb körben próbálja megszólítani az embereket, ezért az elejétől kezdve próbáltunk több rendezvényükhöz is társszervezőként csatlakozni, és többször kerestek meg őket is azzal miniket, hogy egy-egy nevesebb művész előadásához a templom akusztikája sokat tenne hozzá. Így elég korán jó együttműködés alakult ki. Plébániánk tagja a város díszpolgára Zoboki Józsefné, Ilonka néni, aki újjáélesztette városunkban a citerázás hagyományát, és a szegény családok sorsát is a szívében viseli. Az ő „gyermekének” többször adtunk gyakorlási és fellépési lehetőséget a templomban és sikerült a részükre egy erdélyi kirándulást is megszervezni. Aztán kiderült, hogy a drogellenes küzdelemben az önkormányzattal, az iskolával és a rendőrséggel is együtt tudunk működni. Az ilyen, egész várost érintő emberi és erkölcsi kérdésekben mindig ott voltunk, részt vállalva, adtuk a munkánkat és tapasztalatunkat. Kiemelném még a könyvtárral való jó együttműködésünket, többször fogadták már be rendezvényeinket.

*P. S.: Milyen kiemelkedő programok említhetők az eddigi tevékenységből, és milyen hatással volt Tiszakécske életére az alapítvány?*

J. L.: Az alapítvány nagyon komolyan vállalta a családok ügyeinek segítségét, sok családosoknak szóló programot szervezett a plébánia és az alapítvány közösen. Annak köszönhetően, hogy az alapítvány társszervező volt, sok nem vallásos család is bekapcsolódott a programokba. Többek között a baba-mama klubszoba a templomban és a plébánián egyaránt rendelkezésre áll, ami mindenképpen egyedi.

*P. S.: Az olvasók kedvéért hadd tegyem hozzá, hogy a plébánia sokkal jobban hasonlít egy komplex közösségi térre, mint egy hagyományos paplakra.*

J. L.: Így van, az elmúlt években a látogatóink többször meglepődtek a baba-mama szoba ittlétén, többen meg is jegyezték, hogy látszik, hogy mi egy családbarát templom vagyunk. Ebben az évben az alapítvány támogatásával sikerült felújítanunk és bővítenünk is a plébánia játszótérét,

és mellé tettük a focipályát is, hogy a szülők a kisebb-nagyobb gyermekeiket egyaránt szemmel tarthassák. A gyerekeknek nyárnyitó és nyárzáró programot is szoktunk tartani. Nem csak a helyiek használják a játszótérét, többször jönnek játszani az itt nyaralók gyermekei is. Van két kiemelt programunk, amely egyidejűleg egyházi és kulturális esemény is. Az egyik ilyen a templom búcsúja. Régen az egész falu közösen ünnepelte ilyenkor a templom védőszentjét. A búcsú az elköltözött lakókat és a templomba nem járókat is az eseményre vonzotta, de ez a gyakorlat mára már sok helyen eltűnt. Mi évről évre színvonalas programot próbálunk összeállítani, és az alapítvány segítségével ingyen vagy nagyon kedvezményesen tudjuk a látogatóinkat vendégül látni egy ebédre.

*P. S.: Nyilván ebben az alapítvány humán erőforrásai is elengedhetetlenek.*

J. L.: Igen. Egy-egy rendezvény 30-40 önkéntes segítségével jöhet létre. Ők főleg a tájékoztatást, vendégfogadást, irányítást és az étkeztetést végzik. Továbbá előfordult már, hogy a Máltai Szeretetszolgálattal és a Korda Könyvkereskedéssel együtt szerveztünk rendezvényt. A helyi kézművesek is rendszeresen meghívottjai a rendezvényeinknek. Így módot adunk arra, hogy akik még nem jártak ezekben a műhelyekben, testközelből láthassák kedves népművészeink munkáját. A másik rendezvényünk a szeptember közepén megrendezésre kerülő nyitott templomok éjszakája, ami egy Kárpát-medencei jelentőségű programsorozat része. Ilyenkor a komolyzenei, irodalmi, népzenei prog-





ramok között megtekinthetők egyházunk „kincsei”, melyek között több száz éves kötetek is vannak, például a Káldi féle Szentírás-fordítás. Ilyenkor megnyitjuk a templomtornyot is. Az érdeklődők személyesen is kérdezhetnek a tárgyról, továbbá videóvetítéseket is megtekinthetnek templomunk és közösségünk múltjáról és jelenéről.

*P. S.: A városban miként vélekednek az alapítványról, milyen a fogadtatása a helyi közösségekben?*

J. L.: A város három újságjából egyben rendszeresen, a másik kettőben pedig időről időre megjelennek írásaink, híradásaink, meghívóink. Jó, hogy a helyi sajtó hírt ad a munkánkról, és mivel ezeknek a visszhangja idáig mindig pozitív volt, sokan látogatnak minket az egyház körein kívülül is, és az ő véleményük is kifejezetten kedvező. Elmondhatjuk magunkról, hogy városilag elismert civil szervezet vagyunk. A város rendszeresen meghív a civileknek szóló programokra, és évről évre számítanak ránk a városi és járási rendezvények lebonyolításánál.

*P. S.: Az alapítvány már a kezdektől benne van a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban, amelyből jelenleg a harmadik folyik. Mit jelent a szervezet számára ez a lehetőség?*

J. L.: Két munkatársunk van a programban, az egyiknek szociális munkás végzettsége van, a másiknak érettségije és szakmája. A szociális munkásnak hitoktatói végzettsége is van, ő a családok és gyermekek ügyeivel foglalkozik. Régóta munkanélküli volt, ezért reméljük, hogy az

itt megszerzett gyakorlat segít neki majd a későbbiekben, hogy visszatérhessen a munka világába. Örömmel látom, hogy napról napra ügyesebben foglalkozik a gyermekekkel, és a családok problémáját is egyre jobban kezeli. A másik munkatársunk háromgyermekes családapa, rendkívül jó kezűgyességgel, kreativitással, és szociális téren szerzett komoly tapasztalattal, de ő is régóta munkanélküli volt, onnan „mentettük” ki. Jó érzéke van szociális ügyekhez, ő a plébánia karitatív ügyeiben vállalt részt. Emellett eredeti végzettségére nézve autószerelő, így a műszaki problémákat is ő oldja meg. Technikai tudására rendezvényeken is támaszkodhatunk a hang és a fények beállításánál, és nemcsak mi, de a könyvtár és a művelődési központ is szívesen dolgozik vele együtt. A házunkban jó a légkör, a plébánia és az alapítvány munkatársai, valamint a sok önkéntes között aktív a kapcsolat, mindent megbeszélünk, akár napjában többször is. A két közfoglalkoztatott munkatársunk a Nemzeti Művelődési Intézettől kapott kérdőíves feladatokat különösen nagy lelkesedéssel végzi. Látom, milyen sokat jelent az, hogy ők – mondjuk így, egyszerű emberként – fontos feladatot kapnak, és akár a város vezetőivel is beszélhetnek adott kérdésekről.

*P. S.: A szervezet számára milyen pluszt jelent, hogy itt vannak napi 8 órában?*

J. L.: Az alapítvány nekik köszönhetően folyamatosan végezheti tevékenységét, továbbá ők tartják a kapcsolatot a partnereinkkel, a látogatóinkkal. Az alapítókkal és a kurátorokkal is folyamatosan egyeztetnek. Mivel a feladatok megbeszélésében, tervezésében is részt vesznek, így módon ők is terveink formálóivá, alakítóivá válnak.

*P. S.: Záró gondolatként szóljunk még az alapítvány jövőjéről!*

J. L.: Szeretnénk tovább haladni utunkon a megkezdett célok felé, tovább erősítve partnereinkkel az együttműködést. Az alapítvány és a plébánia egymás segítségére vannak, ezért részben közös, részben egymástól különböző segítői csapata továbbra is hatékonyan együtt fog dolgozni – például az őszi programok megvalósításában. Most épp egy 20-24 oldalas kiadványt készítünk elő az alapítvány működéséről. Tovább akarjuk folytatni és elmélyíteni városunkkal és annak intézményeivel a megkezdett kulturális és szociális együttműködést. Örömmel mondhatom, hogy jók a kapcsolataink, munkatársaink sok jó képességgel és tapasztalattal rendelkeznek, Tiszakécske részéről pedig a teljes fogadókészség. Egyszerűen csak folytatni szeretnénk a munkát. Ezért is jó, hogy vannak a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban foglalkoztatott munkatársaink. Mostanra a kuratórium jól beletanult a munkájába és kitartóan végzi azt. Nincsenek új nagy terveink, csak a meglévő feladatainkat, küldetésünket szeretnénk professzionálisan végezni. Szeretnénk tevékenységünkbe még többeket bevonni, mert a több ember több ötletet is jelent, és így nem csak segítő kezekkel gazdagodunk, hanem újabb látásmódokkal is.

JÁVORKA LAJOS atya, a tiszakécskei Szentháromság Plébánia plébánosa, a Gémes Mihály Alapítvány elnöke.

PETŐFI SÁNDOR művelődésszervező, tanár. Kezdetben az oktatásban dolgozott, majd 2005-től a Bács-Kiskun Megyei Közművelődési Intézetnél, a mai NMI megyei iroda jogelődjénél. Tagként részt vesz a Kecskeméti Megyei Jogú Város Oktatási, Kulturális és Egyházügyi Bizottság munkájában, elnökként irányítja a Bizottság Kulturális Munkacsoportjának tevékenységét, valamint kuratóriumi tagként részt vállal a Pilinszky János Alapítvány feladataiban.



## Beszélgetés Máté Csaba atyával, a Szabolcsveresmarti Görögkatolikus Egyházközség vezetőjével



Pasztoráció + közösségi munka = együttműködés. Ez az egyszerű egyenlet a Szabolcsveresmarti Görögkatolikus Egyházközség működésének alapja, és ebben az egyenletben a Nemzeti Művelődési Intézet is szerepet vállal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. Ennek az egyenletnek a levezetése végett beszélgettem az egyházközség vezetőjével. Kezdjük az elején.

A III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programhoz kapcsolódó 120 órás képzés jó alkalmat adott arra, hogy a megyében dolgozó közösségi munkásokról és a partnerszervezetnél folytatott tevékenységeikről még közelebbi képet kapjunk, így kerültem kapcsolatba a kisvárdai csoporttal. A képzési alkalmak során felmerült számos gyakorlati kérdés,

feladat nyomán gyakran felmerült a Szabolcsveresmarti Görögkatolikus Egyházközség munkája és a fiatal, nyitott, rugalmas Máté Csaba atya személye.

Máté Krisztina: *A kisvárdai képzési csoportban ismertem meg a kolléganőit, akiktől számtalan pozitív példát hallottam az Önök szervezetről, munkájukról, egyik kolléganője meg is jegyezte: „Az Atya egy nagyon nyitott ember.” Csaba atya, mióta képviseli Ön az egyházközséget?*

Máté Csaba: 2005-ben kerültem ennek az egyházközségnek az élére, ekkor nevezett ki Keresztes Szilárd püspök úr parókusnak\*. Amikor Szabolcsveresmartra kerültünk, akkor egy felújításra váró templom és parókia fogadott, és egy elég gyenge közösségi helyzet. Az biztos volt, hogy a Szabolcsveresmarti Görög Katolikus Egyházközségnek még hat filiája van – Dombrád, Újdombrád, Fényeslitke, Tiszakanyár, Kékcse, Döge – és ezeken a területeken kell pasztorális feladatot ellátni 700-800 fő görögkatolikus hívő részére.

M. K.: *Tudomásom szerint azonban Ön nemcsak pasztorális feladatokat lát el, hanem szociális szolgáltatást is nyújt az említett településeken. Miről is van szó pontosan?*

M. Cs.: Igen, ez így van. 2011 márciusától indíthattuk el a Szent Jobb Házi Segítségnyújtó Szolgálatot, s ennek révén foglalkoztatási pont lettünk – ilyen értelemben tehát az egyházközség munkaadóként is tevékenykedik. Mára már 40 szociális gondozónk van a hét településen, akik házi gondozással, segítségnyújtással foglalkoznak. Naponta 315 embert látunk el, egy vezető gondozónó irányítása mellett.

M. K.: *Pasztoráció, szociális szolgálat, kulturális közfoglalkoztatás. A három pillér közül kettőről már beszélünk, hogyan jön képbe a harmadik? A Kulturális Közfoglalkoztatási Programmal mikor és hogyan került kapcsolatba?*

M. Cs.: A Nemzeti Művelődési Intézet programjáról egy ismerősöm szólt, aki akkor, mint koordinátor dolgozott az Intézet megyei irodájánál, és egy egyszerű óvodai beszélgetés során említette ezt a lehetőséget. Akkor még nem tudtam erről semmit igazából, csak annak lehetőségét láttam világosan, hogy az embereket nemcsak pasztorális, nemcsak szociális, hanem kulturális területen is tudjuk majd segíteni. Ekkor regisztráltam a II. Kulturális Közfoglalkoztatási Programba, és már a harmadikban is benne vagyunk.

\* Parókus: a római és görögkatolikus egyházközség vezető papja, áldozópap, akire a megyéspüspök meghatározott parókia gondozását bízta. Eredete: lat. parochus szóból.



### A gondozónők csapatépítő tréningje

M. K.: *Milyen elvárásokkal vágott bele a programba és milyen tapasztalatokat szerzett?*

M. Cs.: Abszolút jó lehetőséget láttam benne, hiszen nagyban segítette a munkánkat. Gondoljon bele, rajtam kívül csak egy harangozó képezi az egyházközség humán erőforrását, és ahhoz, hogy minden településen meg tudjam valósítani azt, amit a közösségi élet fejlesztése céljából szeretnék elérni, elengedhetetlen a segítség. Hosszú távon terveztem és tervezek ezzel a lehetőséggel. Ugyanis 2 évvel ezelőtt egy LEADER pályázat keretében sikerült megvásárolni és helyel-közel felújítani egy régi gazdaházat Fényeslitkén, ami szociális és közösségi házként funkcionál, illetve további tervek is vannak még az épülettel. Szóval szükséges a segítség, hiszen ha sikerül egy másik pályázati forrással befejezni az épületet, akkor a cél az, hogy havi szintű találkozási alkalmaknak adjon teret. A ház mögött egy nagy csűr is található, ami kulturális programokat fogadhatna, például előadásokat, táncszínházat minden korosztály számára. Ezt azért tartom fontosnak, mert jelenleg nem tapasztalom, hogy bármely közösségi megmozdulásban lenne kontinuitás, csak időszakos események történnek. Hosszú távon ezen szeretnék változtatni. Ebben nagy segítséget jelent számunkra a közfoglalkoztatás. A második programban még kerestük a helyünket a közfoglalkoztatott kollégákkal együtt, most a harmadik ütemben már bejárattottá vált a rendszer számunkra is, és a két kolléganő rugalmassága, nyitottsága ezt nagyban támogatja.

M. K.: *Megtenné, hogy néhány mondatban bemutatja őket?*

M. Cs.: Bernadett (23 éves) és Viktória (23 éves) dolgozik velünk a harmadik programban, márciustól munkatársaink az egyházközségnél. A lányok jól kiegészítik egymást, mindketten egészségügyi, valamint szociális területen tanultak eddig, illetve képezik is magukat folyamatosan. Abszolút nyitottak, kreatívak. Szinte bedobtam őket a mélyvízbe, hiszen rengeteg dologgal foglalkozunk egyszerre, így sok mindent ők koordinálnak és oldanak meg nagyon ügyesen.

M. K.: *A képzés során is ezt tapasztaltam a gyakorlati feladatok során. Hozzászólásaik is egyértelmű-*

*en mutatták, hogy tevékenységi körük széles palettán mozog. Ehhez kapcsolódna a következő kérdésem, hogy a képzésen szerzett tapasztalatokat, kompetenciákat, vajon mennyire sikerült hasznosítani a szervezetnél?*

M. Cs.: Teljes mértékben hasznosultak a képzésen szerzett ismeretek, kompetenciák. Ennek bizonyítéka az elmúlt hétféve is, ugyanis dolgozóink számára közös főzéssel egy csapatépítő tréninget szerveztünk a Tisza-parton. Viktóriák rendkívül játékos és ötletes feladatokkal oldották a hangulatot és hozták közelebb egymáshoz a hét településen dolgozó gondozónőket. Nehéz igazi közösségként kezelni hét település 40 dolgozóját, de az ilyen alkalmak ezt segítik, és maguk a dolgozók fogalmazták meg, hogy a hatékony munkavégzéshez hozzájárul az, hogy nincs közöttük széthúzás, tudják egymást segíteni a munka során, ha probléma merül fel. Ez öt év munkájának eredménye.

M. K.: *Az egyházközség számára nagy segítséget nyújt a Kulturális Közfoglalkoztatási Program adta lehetőség. Néhány példán keresztül bemutatná, hogy mennyi mindent segítenek a kollégák?*

M. Cs.: Az egyházközség három célterületre koncentrált: az idősekre, a fiatalokra és a gyerekekre. Mind-



Beszélgetés a fényeslitkei szociális és közösségi házban





**Szabolcsveresmart – Dobrai Viktória közfoglalkoztatott a kérdőívek rendszerezése közben**

három célközönség számára folyamatosan szervezünk közösségépítő alkalmakat, az egyházi ünnepeken kívül anyák napi ünnepséget, idősek műsorát, karácsonyi gyertyagyűjtáshoz kapcsolódó eseményeket, kirándulásokat, filmklubot. Ezért is lényeges, hogy technikai feltételeinket fejlesszük, hogy ezeknek mindig eleget tudjunk tenni. A fényeslitkei közösségi és szociális házunk mellett a parókia udvarán egy ifjúsági pont kialakításán dolgozunk, hogy a fiatalok számára legyen egy találkozási hely. Most van alakulóban egy ifjúsági kör, számukra szeretnénk helyet biztosítani. A közösségi munkások sokat segítenek ennek a folyamatnak az építésében. 80 kis hittanos növendékem is van, számukra is rengeteg programot szervezünk. Jelenleg egy kérdőíves felmérést végzünk a hét településen, mindhárom korosztályt érintve. A három korosztályra eltérő kérdéskörrel, idősek esetében állapotfelmérés, igények felmérése, fiataloknál érdeklődési kör, terveik a jövőre nézve, pl. helyben maradás vagy elköltözés? kérdéskört érintve. A kérdőívek kidolgozása folyamatos, együtt tervezük meg a kérdéseket, a kérdőívezést pedig a lányok végzik. A kérdőívekkel több célunk is van: helyzetkép megrajzolása, véleményfeltárás, hogy ki hogyan látja a közösség kulturális életét, mit látna, csinálna szívesen, valamint megtalálni azokat a személyeket

a nevezett településeken, akikre hosszú távon lehet építeni.

*M. K.: Lett-e valamilyen új szakmai folyamatban tetten érhető hozománya a Kulturális Közfoglalkoztatási Programnak?*

M. Cs.: Amióta a programban részt vesz az egyházközség, nagyon sok kezdeményezés indult el. Több közösségi alkalmat a lányok egyedül dolgoznak ki, valósítják meg, természetesen előzetes egyeztetést követően. Most a legújabb kezdeményezés az előbb említett csapatépítő közösségi alkalom volt, melynek megvalósítását a feladatok kiválasztásától, azok összeállításán keresztül a kivitelezésig a közfoglalkoztatott kolléganők végezték.

*M. K.: Egy már szokásokkal rendelkező, formálódó kollektíva munká-*

*jába nyertünk betekintést, amelyben látható, hogy a fejlődés folyamatos, gyümölcsöző a munkakapcsolat. Melyek a jövőre vonatkozó célok? Milyen tervei vannak?*

M. Cs.: Mindenképpen fontosnak tartjuk, hogy továbbépítsük, amit elkezdtünk. Az említett kérdőívezésben látom az alapját annak, hogy olyan tanulmányt tudjunk készíteni, amely egy-egy pályázat szakmai megalapozásához nyújt majd háttéranyagot. Terveink megvalósításához a pályázatok jelentenek nagy segítséget, hiszen félkész állapotban vagyunk mind az ifjúsági pont, mind pedig a fényeslitkei szociális és közösségi ház tekintetében. A kérdőívekre nagy hangsúlyt fektetünk tehát, így a jövőben ezek kitöltetése és közös kiértékelése lesz számunkra nagy feladat. Továbbá az elindított ifjúsági kör kibővítése, a találkozási alkalmak folyamatossá tétele. És ezek mellett a fiatal családokra is hangsúlyt fektetünk, hamarosan megyünk velük egy közösségépítő kirándulásra. Egyszóval célunk valamennyi korosztály megszólítása, közösségé formálása.

*A beszélgetésünk során sok terv, ötlet hangzott még el, Csaba atya számos területre kitért. Arra a kérdésre, hogy tervezi-e esetleg a jelenlegi közfoglalkoztatottak státuszba történő felvételét, igen volt a válasza, ha anyagi lehetősége lenne, állandósítaná a közösségi munkásokat az egyházközség keretein belül. Addig is keresi erre a lehetőséget, valamint keresi azokat a fiatalokat, akikkel a későbbiekben bővíthetné a munkatársak körét, s keresi az igényeket is, amelyekre tovább lehet építkezni.*

MÁTÉ CSABA atya, görögkatolikus lelkész, 2002-ben szerzett egyetemi diplomát Nyíregyházán, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán. 2005 óta lát el pasztorális szolgálatot Szabolcsveresmarton és a hozzá tartozó 6 filiában. 2011 márciusában indította el a Szent Jobb Házi Segítségnyújtó Szolgálatot a hozzá tartozó 7 településen. Nős, 4 gyermek édesapja.

MÁTÉ KRISZTINA módszertani referens a Nemzeti Művelődési Intézet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Irodájában. A Debreceni Egyetemen végzett történelem tanár és művelődésszervező szakon, jelenleg a Debreceni Egyetem Nevelés-és művelődéstudományi Doktori Program doktorjelöltje. Kutatási témája: Szabadművelődés Szatmár-Bereg vármegyében.



## Egy nagy lépés előre

### A Nemes János Művelődési Központ Hosszúhetényben

*A Nemes János Művelődési Központ Hosszúhetényben az ország egyik legfiatalabb közművelődési színtere – bár előzményei természetesen voltak a művelődési háznak, de a jelenleg működő, sokoldalú és a lakosság körében is népszerű intézményt csak másfél éve alapították. A Nemes János Művelődési Központban és a hozzá tartozó tájházban Papp János intézményvezető, Poór Gabriella tájházvezető, valamint Kropp Krisztina közösségi munkás kalauzol végig, összeszokott csapatként.*

*Kovács Gábor: A Művelődési Intézet nevében szeretnénk megköszönni Jánosnak, hogy rendelkezésünkre állt és körbekalauzolt a kultúrházban és a tájházban. Most a Művelődési Központban beszélgetünk, ami jelenleg is a régi ÁMK helyén van az általános iskolával együtt, bár szervezetenként már teljesen külön áll. Nem egy általános jelenség a közművelődésben az intézményalapítás manapság – hogyan történt ez nálatok?*

*Papp János: A régi ÁMK-ból a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ az általános iskolát vette át, a közművelődés helyzete kérdésessé vált. Tudatos döntés volt, hogy a közművelődést helyben szeretnénk intézni, ezért az intézményalapítást szorgalmaztam, mert állandó zavart okozott, hogy közvetlen önkormány-*

*zati irányítással ki, mikor, mit írhat alá, mi a feladata és a hatásköre. Létezett a könyvtár, a tájház, a kultúrház, logikus volt ezt egy intézménybe öszszesvonni.*

*K. G.: Hogyan vált az intézmény a Kulturális Közfoglalkoztatási Program partnerszervezetévé?*

*P. J.: Az első Kulturális Közfoglalkoztatási Program idején még nem létezett az intézmény, akkor a programban partnerként való részvételre az önkormányzat pályázott. Aztán másfél év alatt sikerült megalapítanunk a Nemes János Művelődési Központot, amely jelenleg a Nemzeti Művelődési Intézet partnere a III. Kulturális Közfoglalkoztatási programban. Tavaly mi kaptuk az Év Tájháza díjat, komoly eszközgyűjteményünk van, most is rendszeresek a múzeumpedagógiai foglalkozásaink, de gyakran használjuk a szabadtéri kemencét is, virul a gyümölcsösünk, fűszernövényeink, konyhakertünk. Szóval igazi élő közösségi színtér a miénk. A Kultúrház kétszintes épülete impozáns, legalább száz éves, eredetileg községi kocsmának épült, de a bérlő rendszeresen panaszkodott az alacsony forgalomra és a magas bérleti díjra. Ezt a falu vezetése végül is akceptálta, és 1938-ban Kultúrházzá nyilvánította. Számos helyi szervezet vette ezek után birtokba, a Hangya Szövetkezettől a Faluszövetségen és*

*a Daloskőrön át a csecsemőgondozó Országos Stefánia Szövetség 291. sz. Védőintézetéig. Jelenleg a földszinten egy üvegművességet bemutató állandó kiállítás van. Az üvegművesség újabb kori kezdete a 18. század végére tehető, gyors felvirágzása a bükkerdők fogyásáig és az épületfa árának emelkedéséig tartott. A 19. század elejére a Kelet-Mecsekben számos üveghuta dolgozott, tárgyi emlékeik a kiállításon is megtalálhatóak. Ehhez kapcsolódóan üvegművészeti kiállításokat, rendezvényeket is szervezünk a többi „üveges” településsel (mint Kis-Újbánya, Óbánya vagy Lovászhetyén) együttműködésben. Az emeleten pe-*



**Papp János intézményvezető**

dig két klubszobánk van: egyik a német közösségé, a másik a Dalosköré. Van még egy kisterem, ahol jelenleg egy trófeakiállítását zártunk, de például képzésekre is használjuk. Egyetlen hiányosságunk, hogy nincs nagyterem, illetve az épület, bár korához képest nincs rossz állapotban, azért modernizálásra szorul: nemsokára épp nyolcvan éve áll a kultúra szolgálatában, ennek emlékére legalább a lépcsőházat szeretnénk rendbe tenni. A lépcsőház akkora, hogy a helyi legenda szerint a levente-parancsnok egyszer lóháton ment fel az irodájába.

Itt az általános iskolával társbérletben van a községi, s egyben iskolai könyvtár, ami a Csorba Győző Könyvtár megyei hálózatába tartozik, itt van az ifjúsági galéria, ahol tehetséges helyi fiatalok munkáit mutatjuk be rendszeresen és itt a tornaterem, ahol a Népi Együttes is próbál, s amit sportra és nagyrendezvényekre használunk. Itt található a központi irodánk, itt vannak a számítógépek, itt vesszük fel



Kropp Krisztina közösségi munkás

a telefont és itt dolgoznak a közösségi munkások, ha nem csoportot vezetnek vagy rendezvényen teljesítenek feladatot. Szóval a három helyszínen minden olyan funkció megtalálható, amivel egy művelődési központnak rendelkeznie kell, s amire önmagában egyik helyszín sem alkalmas.

K. G.: *Mekkora személyzettel dolgozik a Művelődési Központ, hány*



Poór Gabriella tájházvezető

*közösségi munkás, és miben segíti a feladatellátást?*

P. J.: Poór Gabriella, aki a tájházat vezeti, egy félállású könyvtáros, két közösségi munkás, egy takarító, aki szintén közfoglalkoztatott és én, mint intézményvezető alkotjuk a munkatársi gárdát. A közösségi munkások gyakorlatilag mindenben tudnak segíteni. Bizonyos funkciókat, amik eddig esetleg elmaradtak, vagy csak lihegve értünk oda, pont a több telephely miatt, most el tudunk látni, mobilabbak vagyunk. Ha mondjuk, tele vagyunk munkával és ki kell nyitni a Tájházat, nem föltétlenül kell mindent félbehagyni, mert a közösségi munkás is el tud menni tárlatot vezetni.

Kropp Krisztina: Jól jött ki az ideai képzés is, mert nálunk május-június a legsűrűbb időszak, a képzések pedig utána voltak. Bár én az első program képzésén vettem részt Pécsváradon, de a kollégám, aki most szabadságát tölti, csupa jót mondott az ideiről is.

K. G.: *Van-e olyan eredmény, saját kezdeményezés, ami kifejezetten a közösségi munkásokhoz kötődik?*

Poór Gabriella: Hát persze, már az első program óta kifejezetten a Krisztivel akartam dolgozni a Tájházban, az ő szolgáltatásközpontú szemléletmódja és kreativitása nagyon illik ehhez a munkához.

K. K.: Én a Zsolnay gyárban dolgoztam korábban, nagyon szeretek agyagozni és kézműveskedni, ezt jól tudom hasznosítani. Gyerekcsoportokkal is szívesen foglalkozom.

P. J.: Biztos, hogy az élettapasztalat is nagyon sokat számít. A másik közösségi munkásunk, egy pályakezdő fiatalember még nem igazán



A Nemes János Művelődési Központ főépülete



A Tájház udvara



**Papp János tárlatot vezet az üvegművészet bemutatás kiállításán**

tudja, hogy merre menjen tovább, neki az a fontos, hogy kipróbálhassa magát és megtalálja a neki való tevékenységeket.

**K. G.:** *Milyennek látjátok a hosszúhetényi közösségi életet, mennyire vannak jelen a közösségi kezdeményezések a település életében?*

**P. J.:** Van most több jó példa is erre: éppen augusztus elsején volt egy térségi rendezvény, a „Mosolyra fel”, amit minden évben máshol rendeznek meg. Ez egy játékos vetélkedő, melynek vendégül látásában idén Hosszúhetény volt a soros – fel is ajánlottuk a segítséget, de megoldták nélkülünk. Kicsit furcsán éreztük magunkat, de végül is volt bőven feladatunk. A Gyereknapot a helyi Nagycsaládosok Egyesülete szervezte, és ilyen alulról jövő kezdeményezés a trófeakiállítás is, amit most zárunk. Összeültünk a falu ezeréves jubileuma kapcsán, hogy mi az, ami legjobban reprezentálja a falut, ekkor kaptuk a javaslatot a helyi és környékbeli vadászoktól. Az ezeréves jubileum idén nagyon sűrű programot generált, az őszi is zsúfolt lesz, ezért számítottunk és építünk a civil kezdeménye-

zésekre. Mint intézménynek, természetesen kötelességünk a közösségek támogatása. Az Önkormányzatnak is van egy civil alapja, amely minden értelmes kezdeményezést támogat, önkormányzati képviselőként erre kiemelt figyelmet fordítok.

**K. G.:** *A tavalyi évben, a nagy múltú Hosszúhetényi Népi Együttes nagy sikerrel szerepelt több megyei Kapunyitogató programon. Jánostól, mint az együttes vezetőjétől kérdezem, hogy álltok az utánpótlással?*

**P. J.:** Szerencsére valóban elég erős a néptánc-hagyomány a faluban, 1972-ben alakult a jelenlegi együttes, én 1992 óta vezetem. Már az óvodától tanulják a gyerekek a táncot, most is van egy lelkes óvónőnk, aki ebbe az irányba terelgeti a kicsiket. Szeptember utolsó hétvégén 1988 óta rendszeresen megtartjuk a szüreti a felvonulást, ezen sok olyan fiatal is felveszi a néptáncos ruhát, akik évközben nem járnak, de azért akadnak olyanok is, akik rendszeresen jönnek próbákra és fellépésekre.

**K. G.:** *Milyen jövőképet láttok a falu és az intézmény előtt?*

**P. J.:** Biztos, hogy Hosszúhetény hosszútávon létező és élhető település marad a három város között, a nagyságából és az elhelyezkedéséből adódóan (3414 fő, KSH 2014 – ezzel Baranya megyében viszonylag nagyobb településnek számít; a három város: Pécs, Komló, Pécsvárad – megj.: K. G.). Nem célunk a várossá válás, szeretnénk megőrizni a falusias jelleget. A beköltözés és a belső szaporulat

egyelőre stabilan tartja a népességet, bár lehetne jobb a korfa.

**K. G.:** *És az intézmény számára milyen jövőt szeretnétek?*

**P. J.:** Hát, ha mondhatom az álmot, nagyon szeretnénk egy nagytermet, mert ez a tornatermes megoldás senkinek sem az igazi, főleg nem a mindennapi testnevelés bevezetése óta. Van ugyan egy mozi a faluban, megvan még benne az eredeti mozigép és berendezés, de ennek a felújításával tovább nőne a széttagoltság, az már szinte kezelhetetlen lenne, főleg ekkora személyi állománnyal. Szóval az igazi az lenne, ha kapna a falu egy multifunkciós sportcsarnokot, ami testnevelésre és a települési sportrendezvények megtartására is használható, mi pedig hasznosíthatnánk az itteni termet kulturális célra, hiszen sportcélokra enyhén szólva korlátozottan alkalmas.

**K. G.:** *Ha mérleget vonsz, hogyan értékeled a Kulturális Közfoglalkoztatási Program eddigi hosszúhetényi eredményeit?*

**P. J.:** Mindenképpen nagy segítség, most két új munkaállomást tudunk beállítani az új gépekkel, egyet itt az irodában, a másikat fent a könyvtárban. Nagyon fontos lenne, hogy hosszú távon tudjunk tervezni kollégákkal, mert az éves rendezvényeket csak többéves tapasztalattal lehet jól megszervezni, nem tudunk fél évente új embert felkészíteni. A III. Közfoglalkoztatási program egyéves időtartama ebből a szempontból egy nagy lépés előre.

PAPP JÁNOS biológia–testnevelés szakos tanár és népművelő, a Hosszúhetényi Nemes János Művelődési Központ igazgatója. Pályáját 1982-ben a Lábodi általános iskolában kezdte, 1987 óta él és dolgozik Hosszúhetényben, korábban a helyi Általános Művelődési Központ igazgatóhelyettese volt. A Hosszúhetényi Kulturális Alapítvány egyik létrehozója, kuratóriumi tagja. A Hagományörző Egyesület elnöke, a Népi együttes művészeti vezetője, a Muharay Népművészeti Szövetség elnökségi tagja.

KOVÁCS GÁBOR a Nemzeti Művelődési Intézet Baranyai Megyei Irodájának módszertani referense, végzettségét a PTE-n szerezte 2006-ban Művelődési menedzser és 2007-ben Humán szervező szakokon. A közművelődésben hivatásszerűen 2007 óta dolgozik, előbb civil szervezeteknél, később a Csorba Győző Könyvtárban, a Nemzeti Művelődési Intézet Baranya Megyei Irodájának megalakulása óta munkatársa, 37 éves, két gyermek édesapja.





## „A kapcsolati tőke kamatozni fog”

### Interjú Joós Tamással, a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ igazgatójával



*A 19. századi gyökerekkel bíró, Budapest Márka-díjas Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ évtizedek óta meghatározó szereplője Kőbánya kulturális-szabadidős életének. Sokoldalú intézményvezetője, Joós Tamás többféle minőségben is együttműködik a Kulturális Közfoglalkoztatási Program megvalósításában – interjúnkban többféle nézőpontból számol be tapasztalatairól. Joós Tamás a vele készült beszélgetés után pár nappal kapta meg a szakma leg-rangosabb kitüntetését, a Bessenyei György-díjat.*

Szabó Judit Nikolett: *A kezdetek óta több szalon is kötődik a Kulturális Közfoglalkoztatási Programhoz.*

Joós Tamás: A Kulturális Közfoglalkoztatási Programmal kétféle módon kerültem kapcsolatba. Egyrészt a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ vezetőjeként már az első közfoglalkoztatási programban kezdeményeztem, hogy az intézmény partnere lehessen a Nemzeti Művelődési Intézetnek. Másrészt felkérést kaptam arra, hogy a Kulturális Közfoglalkoztatási Program budapesti megvalósulásának az egyik szakmai tanácsadója legyek. Mi, mint kulturális intézmény, értelemszerűen próbálunk olyan kollégákat kiválasztani a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban, akiknek a végzettségük illetve kompetenciájuk hasznosítható számunkra. Tehát volt olyan kolléga, aki szakmai végzettséggel rendelkezett, volt olyan kolléga, aki az itteni tevékenységét azzal fejezte be, hogy nálunk kapott állást (bár a későbbiekben talált más lehetőséget, és elment). Sok lehetőséget, kihasználható alternatívákat látok a programban: egy személy, aki bekerül a közfoglalkoztatási programba, elsősorban munkatapasztalatot szerez, de emellett olyan kapcsolati tőkét is kialakít, ami megkönynyítheti az elhelyezkedését a munka világában. Hiszek benne és a budapesti adatok alapján pontosan tudom

is, hogy nagyon sok példa van arra, hogy a megismert közfoglalkoztatott ott maradt az őt fogadó szervezetnél vagy intézménynél. A közfoglalkoztatás ideje alatt megismerték, megszerették, jól dolgozott – így bent tudott maradni a rendszerben, és ha éppen volt egy üresedés, akkor nem kívülről választottak, hanem az úgymond kipróbált személynek kínálták fel az állást. A közfoglalkoztatottak ebben a programban ugyanis óhatatlanul is kollégák, igazi munkatársak lesznek a partnerszervezet számára.

Sz. J. N.: *A Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ milyen módon profitált szakmailag a közfoglalkoztatási programból?*

J. T.: A Kulturális Közfoglalkoztatási Program a humánerőforrásban mindenképpen segített: kollégáink képzésekre jártak, illetve eléggé leterheltek voltak a programok sokasága miatt, így lehetőség volt arra egy rövid ideig tehermentesítsük őket. Másik oldalról pedig sokkal több programot, rendezvényt tudtunk úgymond „bevállalni”, hiszen a megszervezésre fordítható emberi erőforrásaink javultak. Nagyon érdekes, hogy két helyszínünkön is – az Újhegyi közösségi Házban és a Helytörténeti Gyűjteményben – gyakorlatilag visszajáróként azok a közfoglalkoztatottak vannak, akik az előző projektben is

benne voltak, és már tényleg kollégaként tekint rájuk itt mindenki. Nem árulok el titkot, ha elmondom, hogy – ha éppen úgy alakul – lehetőséget próbálunk majd nekik adni, hogy tartósan nálunk maradhassanak és dolgozhassanak.

*Sz. J. N.: Említetted, hogy szakmai tanácsadói szerepet is vállaltál a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban. Beszélnél erről bővebben? Milyen rálátásod van a program budapesti megvalósulására tanácsadóként?*

J. T.: A Kulturális Közfoglalkoztatási Program budapesti szakmai tanácsadójaként a partneri hálózat összetételére van többek között rálátásom. Elmondhatom, hogy a fővárosi partnerek jelentős része civil szervezet, de kulturális intézmények és önkormányzatok is szép számmal vannak jelen. Komoly szerepe lehet az intézményi hálózattal való kapcsolattartásban a programnak, mert általa még szorosabbá tudtuk tenni a kapcsolatunkat, akár személyesen is – mint tanácsadó –, akár intézményként. Emellett sok olyan civil szervezettel tudtunk kapcsolatba kerülni és megismerkedni, amelyekkel esetlegesen eddig nem volt feladatunk, sem közös munkánk. Ez a kapcsolati tőke később akár egyes szervezetekkel közös projektekben is kamatozni fog.

A Kulturális Közfoglalkoztatási Program budapesti irodája az intézményben, a Kőrösi Csoma Sándor Közbányai Kulturális Központban van. Ezáltal arra is rálátásom van, hogy a Nemzeti Művelődési Intézet kihelyezett egységeiként az operatív feladatokat végző irodák mennyire komoly és nehéz munkát végeznek, és milyen magas színvonalon. A Kulturális Közfoglalkoztatási Program harmadik ütemében a kezdeti nehézségek ellenére az iroda az összes munkatársával együtt – akik szintén közfoglalkoztattak – gördülékenyen végzi a dolgát. Minden dicséretet megérdemelnek ilyen szempontból. Fennakadások persze biztos, hogy voltak és lesznek is, ez ennyi embernél elkerülhetetlen. Jelenleg Budapesten 137 fő van a rendszerünkben. Ugyanakkor arra törekszünk, hogy a közfoglalkoztattak érdekeit szem előtt tartva, a partnerekkel együttműködésben úgy valósítsuk meg a programot, hogy azt a felek pozitív élményként éljék meg. A magam részéről egy nagyon sikeres projektnek tartom a Kulturális Közfoglalkoztatási Programot Budapesten is.

*Sz. J. N.: A Kulturális Közfoglalkoztatási Programban nemcsak partnerszervezet vezetőjeként, hanem oktatóként is együttműködtél a Nemzeti*

*Művelődési Intézettel. Mióta foglalkozol felnőttképzéssel?*

J. T.: 30 éve dolgozom, közművelődési pályán, a felnőttképzés és felnőttoktatás a '90-es évek végén került a látóterembe: egyetemi diplomát többek között ebből a területből szereztem Pécsen. Az egykori Oladi Művelődési Központtal tulajdonképpen Vas megyében is elsőként akkreditáltattuk magunkat felnőttképzési intézményként. Gyakorlatilag innen számolhatom azt, hogy a felnőttképzésben mint képző és oktató részt veszek. Szombathelyen a Berzsenyi Dániel Főiskolán – majd később Egyetemen – rendszeresen vizsgáztattam, államvizsga bizottsági elnök voltam, illetve HEFOP és TÁMOP pályázatok keretében elsősorban kulturális rendezvényszervezést tanítottam. Jelenleg Budapesten egy magáncégnél\* OKJ-s kulturális rendezvényszervező képzésben vagyok oktató, immár ötödik éve. Évente két-három csoportot készítek fel a vizsgákra. Ezzel az oktatói múlttal rendelkezve kértek fel a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban induló képzések részvételében.

*Sz. J. N.: Milyen tapasztalataid vannak a Kulturális közösségi munkás képzés során általad oktatott csoportokról?*

J. T.: Már az első közfoglalkoztatási programban is részt vettem képzőként is: az akkori képzés negyvenhat órás kurzus volt, amely részben hasonlított a mostani harmadik programban lévőhöz. Viszont ott rövidebb idő jutott arra, hogy a szakmai anyagot átadjuk azoknak a kulturális közfoglalkoztatottaknak, akik ezen a képzésen részt vettek. Ettől függetlenül nagyon jó emlékeim vannak már arról a rövidebb képzésről is. A kurzus hangulatos volt, és nagyon jó csapat vett rajta részt. Túlzás nélkül mondhatom, hogy közösség kezdett kialakulni, hiszen a végső záró napon, még a vizsga után tartottunk egy piknik-jellegű bankettet is. Erre a bankettre mindenki hozta a maga kis süteményét, üdítőjét, és alkalmi műsorokat adtak elő a hallgatók. Akkor éppen Pest megyeiket tanítottam. Most a harmadik programban sajnos



\* Prestige Oktatási Stúdió



Fotók: Huszerl József

a munkám miatt a képzés teljes száz-hús óráját nem tudtam felvállalni, csak a felét. A képzés második felében vettem részt oktatóként, amely első-sorban a közösségfejlesztésről szólt, illetve a közösség fejlődéséről, fenntarthatóságáról. Nagyon jó modelleket találtunk ki közösen a hallgatókkal és egy-egy gyakorlaton keresztül „oldot-tunk meg” az általuk megjelölt telepü-lés problémáját, természetesen több csoportban, különböző szituációkkal.

Sz. J. N.: *Vannak általad különö-sen kedvelt oktatási módszerek, ami-ket alkalmaztál?*

J. T.: Az előadás, a gyakorlati mun-ka, a csoportmunka, a terepmunka módszereit egyaránt alkalmaztam, igazodva a tananyag jellegéhez és a tanulók aktivitásához. Emellett na-gyon fontosnak tartottam azt is, hogy – a közösségfejlesztés miatt – a kép-zésen részt vevő hallgatók átérezzék a település ismeretének, megismeré-sének jelentőségét. Így nagyon fon-tos momentum volt a képzésnek a Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény megtekintése. Ott egy délelőtti elő-adás keretén belül mutatta be kollé-gám, Verbai Lajos helytörténész, hogy Kőbányának a helytörténete és annak kezelése mennyire példaértékű. Ezen keresztül vezettük le azt is, hogy az ott meglévő ismeretek miért fontosak egy feladat, egy-egy kulturális rendez-vény szervezése során. Fontos, hogy mennyire ismerik azt a környezetet, azokat a körülményeket, ahol dol-

goznak. Főleg, ha valaki az adott te-lepülés vagy városrész szülötte, akkor pláne illik ismernie a hely történetét, emlékeit, hagyományait, értékeit.

Sz. J. N.: *Mennyire formáltad a „magad képére”, saját elképzeléseid szerint a képzés rugalmasan alakítha-tó részeit?*

J. T.: A képzés szerintem nagyon jól volt összeállítva, mármint olyan értelemben, hogy összeszedett, ko-herens alapot adott arra, hogyan kell egy kulturális rendezvényt meg-szervezni. Előnye a képzési anyag-nak, hogy a rendezvényszervezési ismereteket követően rávilágított arra, hogy a programszervezés során kikkel dolgozik majd együtt a közös-

ségfejlesztő-rendezvényszervező, il-letve kiknek is szólnak helyi szinten a rendezvények. Feltárja, hogyan, milyen technikákkal lehet sikeresen együttműködni a program vagy pro-jekt megvalósítása során. Emlékszem, rettentő meleg volt abban a két hét-ben is, amikor én tanítottam, de egy nagyon jó hangulatú csoporttal dol-goztam együtt, remekül működött minden, és nagyon kreatívak voltak a hallgatók. A hallgatói visszajel-zések is pozitívak voltak, dacára a kánikulai tanulásnak. Nagyon sok új dolgot tanultam meg én is tőlük, olyan információkat kaptam, olyan késztetéseket, melyeket valószínűleg a későbbi munkám során fogok tud-ni hasznosítani. Szerintem nagyon fontos, hogy egy oktató azzal az atti-túddal álljon a képzeletbeli katedrára, hogy nem csak ő ad át ismereteket, hanem bizony ő is kaphat. A tanítás ideális esetben oda-vissza történet. Élettörténeteket, szituációkat hallok, amikből én is tudok építkezni. Tény-leg nagyon jó élményeim vannak a csoportokkal. A képzés résztvevői kö-zül sokan jelezték, hogy hasznosnak tartották az oktatást. Olyan ismerete-ket kaptak, amik reményeim szerint segítheti őket majd abban, hogy eset-leg ebben a szakmában dolgozzanak a későbbiekben. Bízom benne, hogy akár a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban, akár más fórumokon folytathatom az oktatói tevékenysé-get. Meg kell mondanom, szeretek tanítani, ismereteket átadni.

JOÓS TAMÁS a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ Budapest igazgatója. Tanulmányokat folytatott a Szombathelyi Tanárképző Főiskola népművelés- történelem szakán (1981-1985), a Pécsi Egyetem művelődési és felnőttképzési menedzser szakán (1996-2000), 1985-ben kezdte pályáját Vas megyében Kőszegen. 1987-től csoportvezető a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban, majd 1994-től igazgató Szombathelyen az Oladi Művelődési Központban. 2005-től a Vas Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ igazgatója 2011-ig, ezt követően kezdi igazgatni a kőbányai intézményt. 2009-ben Wlas-sics Gyula-díjban részesült, 2015. augusztus 20-án alkalmából Bessenyei György-díjjal tü-nítették ki.

SZABÓ JUDIT NIKOLETTA (1975) közművelődési szakember, újságíró. Tanulmányait a Casus Kortárs Művészeti Menedzserképző Kollégiumban, majd a Pázmány Péter Katoli-kus Egyetem Bölcsészettudományi Karának magyar-esztétika szakpárján végezte. 2001 és 2011 között a Budapesti Művelődési Központban információs munkatárs, később pr-mar-keting menedzser. 2002 óta publikál különböző sajtóorgánokban. 2011 és 2013 között szabadújságíró és kommunikációs tanácsadó. 2013-tól a Nemzeti Művelődési Inté-zet kommunikációs osztályának munkatársa.



## Kecskemét új multifunkcionális közösségi központja: a Hírös Agóra

Interjú Lángné Nagy Máriával,  
a Hírös Agóra közművelődési szakmai vezetőjével



lósulását bár közvetve, de támogatta a Kulturális Közfoglalkoztatási Program is – derül ki Lángné Nagy Mária közművelődési szakmai vezetővel folytatott beszélgetésből.

Tóth Viktor: A Hírös Agóra eddig mindhárom Kulturális Közfoglalkoztatási Programban részt vett partnerszervezetként. Hogyan kezdődött ez a gyümölcsöző együttműködés?

Lángné Nagy Mária: A Nemzeti Művelődési Intézet által szervezett tájékoztató napjain elhangzottak alapján, majd az intézet honlapján megjelentetett információk, illetve a

Nemzeti Művelődési Intézet megyei irodájának munkatársaitól kapott előzetes jelzések alapján kapcsolódtunk be a programba, ahogy mondta, immár harmadik alkalommal.

T. V.: Milyen tapasztalatokat szereztek az első két program alatt, és ez miképpen határozta meg az előző kettőnél hosszabb harmadik ütemben való együttműködést?

L. N. M.: A Hírös Agóra Kecskemét és a térség legnagyobb és leg-sokoldalúbb közművelődési intézménye. A program indulásakor még Kecskeméti Kulturális és Konferencia

2015. június 19-én átadták a Kecskeméti Kulturális és Konferencia Központ HÍRÖS AGÓRA program keretében felújított és átalakított negyven éves épületét. A megyeközpont lakossága és látogatói ezáltal egy olyan sokoldalú közösségi térrel gazdagodtak, mely közművelődési és kulturális programok mellett a civil szervezeteknek, a szakmai tanácsadó szolgáltatásoknak és a tanulásnak egyaránt színvonalas fórumot biztosít. A Kecskeméti Kulturális és Konferencia Központ, a Kecskeméti Ifjúsági Otthon, valamint a Helyi Ifjúsági Iroda és Fejlesztő Műhely összeolvadásából 33 új szolgáltatással létrejött a Hírös Agóra. Elindulását, a projekt sikeres megva-







Központként kötöttünk együttműködést a Művelődési Intézettel, ám időközben szervezetünk átalakuláson esett át. A kulturális központhoz kapcsolták a Kecskeméti Ifjúsági Otthont, valamint a Helpi Ifjúsági Irodát és Fejlesztő Műhelyt, így jött létre a Hírös Agóra. A Kulturális Közfoglalkoztatási Programhoz alapjában véve a napi munkánkat, az általunk működtetett közművelődési folyamatokat megkönnyítő lehetőségként viszonyultunk. Ezzel kapcsolatban eddig pozitívak a tapasztalataink, ezért is csatlakoztunk eddig mindhárom programhoz.

*T. V.: A harmadik ütemben eddig milyen módon hasznosult a Kulturális Közfoglalkoztatási Program nyújtotta segítség?*

L. N. M.: A Kulturális Közfoglalkoztatási Program révén hozzánk került munkatársakat a székhelyen elsősorban a helyi közművelődési információszolgáltatás folyamatába, a rendezvények, programok előkészítésébe és lebonyolításába vontuk be. Telephelyünkön, a Hetényegyházi Közösségi Házban dolgozó közfoglalkoztatott munkatársunk pedig az ifjúsági közösségi tér programjainak kialakítását, megvalósítását végzi.

*T. V.: Indultak a program keretein belül új szakmai folyamatok?*

L. N. M.: Ilyen eddig nem volt. Közvetve a program mégis hozzájárult új szakmai folyamatok kialakításához. A kulturális közfoglalkoztatott munkatársaink munkájukkal „tehermentesítették” a Hírös Agóra szakmai kollégáit egy olyan időszakban, amikor a szakmai menedzsmentünk a multifunkcionális közösségi központ új szolgáltatásait tervezte.

*T. V.: A közfoglalkoztatottak személyes képességeit, kompetenciáit miképpen tudták kiaknázni?*

L. N. M.: Valamennyi közfoglalkoztatottnál igyekeztünk figyelembe venni a személyes kompetenciákat is. Két – művészeti szakközépiskolát és egyetemet végzett – közfoglalkoztatottnak képességeit jól tudtuk hasznosítani plakátjaink, szórólapjaink, kiadványaink grafikai tervezése, valamint művészeti kiállításaink meg-

rendezése során. A harmadik közfoglalkoztatottnak a fogyatékkal élő gyermekek otthonában szerzett munkatapasztalataira is számítottunk az ifjúsági közösségi terünkben végzett munkája során.

*T. V.: Az egyes programok után történt-e továbbfoglalkoztatás, vagy tervezi-e, hogy állandó státuszba veszel közfoglalkoztatott kollégát?*

L. N. M.: Sajnos egyelőre úgy néz ki, hogy a továbbfoglalkoztatásukra státusz hiányában nincsen lehetőségünk.

*T. V.: Milyen tervei vannak az Önök szervezetének a jövőre nézve?*

L. N. M.: A Hírös Agóra közösségi terei 2015. első felében megújultak, új közösségi és élmény funkciók, szolgáltatások kialakítására lettek alkalmasak nemcsak Kecskemét, de a kecskeméti járás lakói számára is. Munkatársainkkal jelenleg ennek a megvalósításán dolgozunk.



LÁNGNÉ NAGY MÁRIA (1954, Salgótarján) a kecskeméti Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft közművelődési szakmai vezetője, közművelődési szakértő, közművelődési és népművelési előadó, magyar nyelv és irodalom szakos középiskolai tanár (KLTE), művelődésszociológus (ELTE). 1976-tól a Hírös Agóra elődintézményeinek munkatársa, osztályvezetője, igazgatóhelyettese, közben 1985-1988-ig a Budapest Főváros XXI. kerületi Tanács VB. közművelődési csoportjának vezetője, a Nemzeti Kulturális Alapprogram Közművelődési Kollégiumának kurátora 1999 – 2005 között. Bessenyei György-díjas népművelő.

TÓTH VIKTOR a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán végzett művelődésszervező-történelem tanár szakon, majd a Pécsi Tudományegyetemen szerzett okleveles művelődésszervező végzettséget 2006-ban. 2015-től a Nemzeti Művelődési Intézet Bács-Kiskun Megyei Irodájának vezetője, azt megelőzően tizenkét évig a kiskunmajsai Konecsni György Kulturális Központ, Helytörténeti Gyűjtemény és Tájház munkatársa, majd igazgatója volt. Oktatóként mozgókép-kultúra és médiaismeret tárgyat tanít a kiskunmajsai Dózsa György Gimnáziumban 2006 óta.



## Ezerarcú könyvtár

### Beszélgetés Békés Megyei Könyvtár vezetőjével, Rakonczás Szilviával

*A Békés Megyei Könyvtár vezetője Rakonczás Szilvia. Az évek alatt sokat változott az intézet küldetése: kibővült, megújult, miközben a könyvtár területe csökkent. A partnerszervezet által fogadott négy kulturális közfoglalkoztatott sokféle tevékenységben próbálhatja ki magát.*

Fekete Katalin: *Mikor értesült először a programról?*

Rakonczás Szilvia: A Nemzeti Művelődési Intézet munkatársaitól közvetlenül hallottam először a kulturális közfoglalkoztatási programról. Rögtön az első lehetőséget megragadtuk és azonnal kértem munkatársakat. Nagyon kellett a segítség, hiszen kevés munkatárs küzdött a sok-sok feladattal. Azóta már a harmadik programnál tartunk és mindig nagyon kedvező tapasztalattal gazdagodtam. Önálló feladatellátásra képes, kreatív munkatársakat biztosított számunkra a Művelődési Intézet, igaz, szerencsére volt is alkalmunk jelezni, kivel szeretnénk dolgozni.

F. K.: *Bemutatná a csapatát?*

R. Sz.: Pillanatnyilag 32 munkatársam van, ehhez jön még átlagosan 13 közfoglalkoztatott, négy kulturális közösségi munkás, de meg kell említeni azt a tíz diákot is, akik júliusban és augusztusban dolgoznak nálunk, illetve folyamatosan feladatot tudunk adni két, három, esetleg négy középiskolásnak is, akik az iskolai

közösségi szolgálatukat töltik nálunk. Az állandó munkatársaknak természetesen nagy segítség, hogy jönnek újak. Általában viszont nehézség, hogy sokan rövid időt töltenek az intézményben, a betanításuk viszont igénybe vesz néhány hetet, meg kell ismerni őket. Éppen ezért örültünk a Kulturális Közfoglalkoztatási Program mostani hosszabb, egyéves periódusának. Ennyi idő alatt ki lehet bontakozni, meg lehet szokni az intézmény légkörét, meg lehet tanulni az aktuális feladatokat. Mindig van olyan munka, amire be lehet tanítani valakit. Mielőtt az első kulturális közfoglalkoztatott megérkezett hozzánk, még nem volt kialakult képem arról, miképpen folyik majd az itteni munkavégzésük. Azóta már sokkal okosabbak vagyunk. A könyvtár kulturális intézmény és közgyűjtemény is, és nekünk is feladatunk, hogy rendezvényeket tartunk. A program nyújtotta segítség révén egyrészt a kulturális szolgáltatásokra hívjuk fel a figyelmet, hogy minél több embert újra és újra hívni tudjunk a könyvtárba és rászoktassuk a könyvtárhatalmatra. A munka másik nagy részét a helyismereti, helytörténeti adatbázisok feltöltése jelenti. A közfoglalkoztatottak előveszik a könyvtárosok által fontosnak tartott régi újságokat, könyveket, és szkennelik őket, felismertetik a karaktereket,

képeket szerkesztenek. Minderre az elektronikus könyvtárunkban, illetve a BékésWiki online helyismereti enciklopédia miatt is szükség van. De más aktuális tevékenységben is közreműködhetnek a közfoglalkoztatottak. Nyáron például a Békéscsabai Jókai Színház előtt, a főutcán működik egyfajta kihelyezett könyvtárként





a „Lapozgató” című sátor, ahova be lehet ülni megpihenni, olvasni, nézelődni.

F. K.: *Megtudhatunk néhány dolgot a könyvtárról?*

R. Sz.: A második világháború után, 1945-ben Féja Géza kezdett könyvtárszervező munkába a gazdátlaná vált könyvgyűjteményeket felhasználva. Az intézményt 1952-ben alapították, a mostani épületet 30 esztendeje adták át – ennek az évfordulóját ünnepeljük a napokban. Az első igazgató Lipták Pál festőművész, néprajzi gyűjtő, Kossuth-díjas könyvtáros volt. Nagy részben neki köszönhető, hogy Békés megyében alapították az első megyei könyvtárat, amely azóta nagyon sokat változott. Kíváncsi lennék, mit szólna hozzá, hogy az általa oly szeretett épület funkciója mennyit változott az elmúlt évek, évtizedek alatt. Én személyesen nem ismerem, de akik dolgoztak vele, azok a mai napig emlegetik, hogy „Pali bácsi” idejében ez így volt vagy úgy volt. Az alapján, amit olvasok róla, kiderül, hogy elég határozott ember volt, és ahhoz, hogy egy ilyen jól működő könyvtárat hozott létre, kellett az ő karakán személyisége. Ugyanígy mély nyomot hagyott Ambrus Zoltán is, aki 1985-től 2008-ig vezette az intézményt, majd következett Hajnal Lajos és Hrabovszki Mihály. Az intézmény 2013 óta újra városi fenntartásban működik.

F. K.: *Ha könyvtárról van szó, egy átlagos ember újságolvasásra, könyvkölcsönzésre, zenehallgatásra gondol. Pedig ennél sokkal több a feladat.*

R. Sz.: Sok olyan munka folyik a háttérben, amit a legtöbben nem látnak. Folyamatosan fejleszteni kell, fel kell tární, meg kell őrizni, esetleg rendelkezésre kell bocsátani a gyűjteményünket, bővíteni kell a könyvtár állományát, de számon is kell tartani a gyűjteményt, biztosítani kell az elektronikus könyvtári dokumentumok elérhetőségét, kulturális, közösségi, közművelődési rendezvényeket kell szervezni, közhasznú információkat kell nyújtani, de folyamatosan

karban is kell tartani a szabadpolcos rendszert, koordinálni kell a települési könyvtárak fejlesztését. A megyei könyvtárhoz 43 kistélepülés tartozik, itt a könyvtár kötelessége könyvet venni, folyóiratot előfizetni, informatikai képzést tartani az olvasóknak, illetve a lakosságnak. De itt is fontos állományellenőrzést végezni vagy éppen válogatni.

F. K.: *Volt olyan munkatársuk, aki bevált, esetleg fel is vették?*

R. Sz.: Az egyik fiatalember, Levente, aki korábban kulturális közfoglalkoztatottként dolgozott a könyvtárban, most már közalkalmazott és nagy hasznát vesszük az informatikai munkájának. A mostani fiatalok is nagyon jól beváltak. Mindenkinek legalább közép fokú végzettsége van, de többen egyetemet is végeztek. A 28 éves Andrea például korábban felsőfokú végzettséggel boltban dolgozott. A Nemzeti Művelődési Intézetnél koordinátor, nálunk digitalizál, kiállításokat szervez, de ha arról van szó, programokon hoszteszként dolgozik. Fanni 19 éves, érettségi után jött hozzánk. Nagyon jól ki tudjuk használni a kezűgyességét. Nagyon kreatív, az ünnepi könyvhétre például tudásvárat épített, helyes, textilfigurákat készített a gyerekkönyvtárba, a kicsiknek rajzol egy tájékoztató füzetet a könyvtárhasználatról, de segít a kölcsönzésben is. Máté a maga 20 évével bővíti a számítógépet, nagyon sokat segít a





nelemből. Akkortájt hallottam a rádióban egy riportot, hogy milyen rossz állapotban vannak az iskolai könyvtárak és elhatároztam, hogy akkor matematika-könyvtár szakra megyek. Felvettem Szombathelyre, de mire végeztem, nagyon nehéz volt elhelyezkedni, és a szívem egy iskolába húzott volna, matematika-könyvtár szakosként. Végül egy kollégiumban helyezkedtem el könyvtárosként 1980-ban. 1984-től a békéscsabai 10-es iskolában dolgoztam, amit nagyon szerettem. Imádtam tanítani, pezsgő könyvtári élet folyt. Utána a Pedagógiai Szakkönyvtárba kerültem. 2007-ben összevonták a megyei művelődési központot, a pedagógiai intézetet és a megyei könyvtárat. Ugyanabban az évben az igazgató úr elment nyugdíjba és a megyei önkormányzat vezetője felkért, hogy igazgatóhelyettesként vezessem az összevont intézményt, hiszen tanári és könyvtár végzettségem is volt, vagyis mindkét területre ráláttam. Amikor jött a felkérés, meglepődtem, szóhoz sem jutottam. Végül is úgy mondtam igent, hogy ez biztosan csak átmeneti helyzet lesz. Az utolsó percig hezitáltam, hogy beadjam-e a pályázatomat.

F. K.: *Könyvtár vezetőjeként bizonyára sokat olvas.*

R. Sz.: Sokat, de nem mindig azt, amit épp szeretnék. Most, hogy készülünk az ünnepségre, Lipták Pált és Féja Gézát olvasom szabadidőmben. Sokat olvasok könyvbemutatókra készülve is, a legtöbb olvasmányt a munkám adja. Viszont ha nyugdíjas leszek, a magam örömeire is falhatom majd a könyveket!

digitalizálásban, de ha programokról van szó, akkor is bármilyen segítő munkával megbízható. Rita felsőfokú végzettséggel bír, 24 éves. Segíti a települési könyvtárakat és állománygyarapító feldolgozó munkát végez. Új kezdeményezésekkel is előállnak. Kitalálták például az irodalmi megfajtott: színészek vezetésével középiskolásoknak általános műveltségi, művészeti délutánt tartanak havonta egyszer.

F. K.: *Volt olyan, akivel nem boldogultak?*

R. Sz.: A kulturális közfoglalkoztatottak közül nem. Velük mindig jobban tudunk együttműködni, mint azokkal a közmunkásokkal, akik három hónapot töltenek nálunk, és igazából időnk sincs megismerni őket. De a „nehéz” emberekkel is megtaláljuk előbb-utóbb a közös hangot, s az együttműködés lehetőségét.

F. K.: *Hosszútávon milyen formában tudna együttműködni a mostani közfoglalkoztatottakkal?*

R. Sz.: Nagy álmom, hogy ne csak gyűjtsük a helytörténeti, helyismereti adatokat, hanem be is mutathassuk a kistelepüléseken. Közérdeklődésre számot tartó programokat szervezünk, az igényfelmérést folyamatosan, szélesebb körben szeretnénk megvalósítani.

F. K.: *Könyvtár szakos közfoglalkoztatottal találkozott már?*

R. Sz.: Személyesen még nem. S szerintem nem azért, mert a könyvtár szakosok olyan könnyen elhelyezkednek a szakmájukban.

F. K.: *A saját pályája hogyan alakult?*

R. Sz.: Érettségi előtt annyit tudtam, hogy szeretnék pedagógusként dolgozni, hiszen a szüleim is tanítók voltak és a népművelő szak is nagyon tetszett. Szeged azonban keresztülhúzta a számításaimat, ugyanis népművelőnek nem magyarból kellett felvételizni, mint addig, hanem törté-

RAKONCZÁS SZILVIA Szombathelyen végzett matematika-könyvtár szakon. 1980-ban kollégiumban könyvtárosként helyezkedett el, majd 1984-től a békéscsabai 10-es iskolában dolgozott. Utána a Pedagógiai Szakkönyvtárba szerződött. 2007 óta vezeti a könyvtárat, előbb igazgató-helyettesként, majd igazgatóként.

FEKETE KATALIN GABRIELLA a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Főiskolai Tanárképző szakán végzett magyar-művelődésszervező szakon. Tizenhárom évig dolgozott a Békés Megyei Hírlapnál újságíróként. 2015. februárja óta a Nemzeti Művelődési Intézet Békés Megyei Irodájában módszertani referens.





## „Élő hálózat alakult ki”

### Család – közösség – érték



A Noszvajon élő Sike Edit GYES-ről visszatérve került a Kulturális Közfoglalkoztatási Programba: koordinátorként két település nyolc partnerszervezetének közösségi munkáit fogja össze. Elmondása szerint sikerült megtalálnia a család és a munka közti egyensúlyt, jórészt a közösségi- és értékszemléletnek köszönhetően.

Cs. S. E.: *Kitől hallottál a Kulturális Közfoglalkoztatási Programról?*

Sike Edit: A Noszvaj Idegenforgalmáért Egyesület elnöke keresett meg, hogy GYES-ről visszaérkezve érdekelne-e egy álláslehetőség a szervezeténél. Tudták, hogy pedagógus végzettséggel rendelkezem, és mindenképp helyben keresek állást. Kisgyermekeim vannak (3 és 7 évesek),

nem szerettem volna másik településre eljárni, tőlük távol dolgozni, így örültem a felkérésnek.

Cs. S. E.: *Milyen lehetőségeket reméltél a programtól és végül mi az, amit valóban nyújtott számodra?*

S. E.: Az igazat megvallva, az volt a mérvadó, hogy előre meg tudjam tervezni a hetem. Fontos számomra, hogy megfelelő időt tudjak a gyermekeimmel tölteni, így adott esetben, ha a hétvégén egy rendezvényen kell segédkezni, tudom, hogy a hétköznap folyamán tudok pihenőnapot tervezni. Széles körben tevékenykedő, sokszínű személyekkel gazdagodott a kapcsolati hálóm, akikkel az együttműködést későbbiekben is hasznosítani tudom. Munkám során különböző területeken szereztem tapasztalatot, ezáltal is folyamatosan fejlesztve saját magam. Nagyon aktív közösséggel rendelkező településen élek, ahol a különböző szervezetek szoros együttműködésben tevékenykednek. Ennek köszönhetően jobban beleláthatok a falum életét formáló ügyekbe, ezáltal is szélesíthetem látóköröm. A partnerszervezetemen belül sem határolódnak el élesen a feladatkörök egymástól, így szakmailag több területtel ismerkedhettem meg.

Cs. S. E.: *Tudnál néhány példát említeni, milyen új tapasztalatokat szereztél?*

S. E.: Pályázatírás turisztikai témában, múzeumpedagógiai játékok előkészítő és lebonyolító folyamatainak figyelemmel kísérése és segítése. Ez utóbbit rendkívül érdekesnek találtam. A foglalkozásokat többnyire nem én tartottam, de részt vehettem a felkészülésben, segíthettem a kollégáimnak és sokat tanulhattam tőlük. Munkámnak köszönhetően teljesen új szemmel látom a saját településem, a fejlesztéseket, kezdeményezéseket, amik a mindennapjaimat is befolyásolják. A III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program során megvalósult képzésen az egyik csoport terepgyakorlati helyszíne Noszvaj volt, ahol a helyi közösség meghatározó személyeivel is beszélgettek (polgármester, jegyző, református lelkész). A velük folytatott beszélgetés közben bizonyos dolgok más megvilágításba kerültek, mely által több nézőpontból is megvizsgálhattam a lakóhelyem helyzetét. Gazdagodott a helyismeretem, és erősödött helyi identitástudatom.

Cs. S. E.: *Milyen viszony alakult ki a téged fogadó partnerszervezettel?*

S. E.: A programba az ő megkeresésükre kerültem be, így meglehetősen pozitívan álltam a velük való munkához. Magát az egyesületet rendkívül rugalmasnak, kreatívnak, családbarát gondolkodásúnak tartom. A kollé-



ne újítani, esetleg színesebbé tenni egy adott programot. A saját kezdeményezéseknek is nagyon örülnek. Amennyiben megvalósíthatónak vélnék egy ötletet, mentorálják, módszertani segítséget kapok hozzá, a fogadó szervezetem pedig lehetőségeihez mérten anyagilag is támogatja.

*Cs. S. E.: Tudsz említeni valamit, ami különösen megragadott a program során?*

Az eddig kialakult értéktárakat nézve, számos helyi értéket magaménak érzek, ami motivál az értéktári munka nyomán követésére, mögöttes tartalmának megértésére, annak közvetítésére. Ez az a munka, amit fontosnak tartok, magaménak érzem, és a későbbiekben szívesen képviselem a fontosságát helyben, a közfoglalkozástól függetlenül is.

*Cs. S. E.: Milyen szakmai teljesítményre vagy különösen büszke?*

Van egy program, ami nagyon közel áll a szívemhez. Egy korábbi kultu-

gáimmal jól kijövök, együttműködő kis csapat vagyunk. Voltak olyan feladatok, amiket előtte még nem csináltam, ez eleinte furcsa volt, de hamar belejöttem, amiben sokat segítettek. A pályázatírás terén például volt egy minimális tapasztalatom, rendezvény-szervezésbe is volt némi betekintésem, de most láttam, tapasztaltam csak meg igazán, mi mindennel jár egy program előkészítése, lebonyolítása. Önkéntesként gyereknapokon többször segítkeztem, de az a szervezésnek csak egy kis részébe engedtem bejelátni.

*Cs. S. E.: Mi jelentett számodra kihívást?*

Apróságnak hangozhat, de az első, ami eszembe jut, az a kézműves foglalkozás. Annak ellenére, hogy pedagógus végzettséggel rendelkezem és vezettem már játszóházakat, a kézműves tevékenységek olykor még rajtam is kifognak, kihívást jelentenek. Kell némi gyakorlás, akár előtte való nap este otthon, míg felkészülök egy-egy ilyen foglalkozásra. Nem gondoltam, hogy egy rendezvény lebonyolítása, egy napi program végigkísérése mennyire fárasztó tud lenni mind fizikailag, mind szellemileg. Nem sejtettem, hogy ekkora állóképesség kell hozzá. Emberileg pedig ki kellett alakítanom egy egyensúlyt. Visszafogott személy vagyok, de a koordinátor

munkaköröm megkövetel bizonyos fokú határozottságot. Meg kellett találnom a közös hangot a hozzám beosztott közösségi munkásokkal, és elérnem, hogy visszafogottságom ellenére is komolyan vegyék a feladatokat és határidőket, amiket tőlem kapnak.

*Cs. S. E.: Hogyan találtad meg a helyedet a szervezetben?*

Teljesen világos volt, hogy mik a feladatok és elvárások, ezeket a legelejen letisztáztuk. Sokan vagyunk, és mindenkinek megtalálták a személyiségéhez illő feladatkört. Az idő múlásával kiderült, kinek mi az erőssége, hogyan segíthetjük, egészíthetjük ki egymás munkáját. Az együttműködés abban is megnyilvánul, hogy a településemen lévő partnerszervezetek közfoglalkoztatottjai is segítik egymást a feladatok elvégzésében, igazi, élő hálózat alakult ki közöttünk.

*Cs. S. E.: Mennyire dolgozhatsz önállóan? Teret engednek a kezdeményezéseidnek?*

Az önálló munka elvárás, melyhez természetesen megkapom a kellő segítséget is. Mind a partnerszervezet, mind a Művelődési Intézet részéről szívesen veszik az új javaslatokat és a régiiek kapcsán is meghallgatják a véleményünket, hogy hogyan lehet-





rális közfoglalkoztatott hölgy és az Idegenforgalmi Egyesület elnöke együttesen hozta létre a Csiri-biri játszóházat, egy népi játszóházat, ahol a gyermekek – többek között – népi mondókákat, dalokat tanulva vehetnek részt késségfejlesztő foglalkozásokon. A projekt nem az én ötletem volt, de megvalósításában részt vettem. Ez egy egyedi és népszerű szolgáltatás, melyet a szülők ingyen vehetnek igénybe a településen. Lehetőséget biztosít a sok esetben egyedülálló szülők részére, hogy amíg dolgoznak, állásinterjúra mennek, gyermekük megfelelő szakképzett felügyelet alatt legyen, és új dolgokat tanulva fejleszthesse készségeit, képességeit. Más, mint egy bölcsőde vagy óvoda, és több, mint egy egyszerű gyermekmegőrző.

*Cs. S. E.: Megváltoztattak az elmúlt hónapokban szerzett ismeretek, tapasztalatok?*

Úgy érzem, a kihívások nyújtotta tapasztalatok segítettek a személyiségem fejlesztését. Sikeresen megtaláltam a hangot a többi közfoglalkoztatottal visszafogottságom ellenére úgy, hogy ne kelljen megemelnem a hangom ahhoz, hogy rám figyeljenek, az elvárásaimat elfogadják. A program indulásakor még voltak kétségeim. El tudom-e látni majd a feladataimat? Megfelelő-e a személyiségem egy ilyen munkakör elvégzéséhez? Tudok munkavezetőként irányítani, határidőket betartatni? És sikerült. Ettől magabiztosabbnak, határozottabbnak érzem magam. Mindig fontos volt, hogy kisgyerekes anyukaként helyben

dolgozhassak. Úgy érzem az elmúlt öt hónapban a helyi közéleti vezetők látóterébe kerültem, és azt tapasztaltam, hogy pozitív benyomás alakult ki rólam. Ezért bízom benne, hogy amennyiben lehetőség adódik, számitanak majd rám, látnak bennem fantáziát.

*Cs. S. E.: Említetted, hogy már más szemmel nézel saját településedre. Esetleg van egy helyi ügy is, ami mellé szívesen állnál?*

Noszvajon a Képviselő testület munkáját segítve szakmai csoportok jöttek létre, ilyen például a területfejlesztési, civil szervezetek, és pályázatfigyelő szakértői csoport, melynek

önkéntes tagja vagyok. Kulturális közfoglalkoztatottként új nézőpontot tudok adni a csoportnak, hiszen teljesen más szemmel tudok megvizsgálni egy kezdeményezést, esetleg problémát. Sokkal több mögöttes információval rendelkezem a munkám kapcsán, melyek teljesebb képet adnak a település életéről. Sok mindent tanultam és úgy érzem, ha csak átmenetileg is, de megtaláltam a helyem. Az életemben eddig csak a családom töltött be meghatározó szerepet, de emellett hasznos tagja akarok lenni a lakóközösségemnek, úgy, hogy valós értéket is teremtek. A kulturális közfoglalkoztatásban, koordinátorként sikerült kialakítanom a három terület közötti egyensúlyt.

SIKE EDIT közösségi koordinátor Heves megyében. Diplomáját a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán szerezte szociológia szakon, területfejlesztési szakirányon. Ezzel párhuzamosan a Kar neveléstudományi kiegészítő szakán középiskolai tanári képzést szerzett. GYES-ről lépett be a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programba, ahol egy kulturális tevékenységet is folytató civil szervezetnél végzi munkáját. A program indítása óta 2 településen összesen 8 partnerszervezetnél tevékenykedik közösségi koordinátorként.

CSATHÓNÉ SEBŐK ERIKA tanító, művelődésszervező, kulturális menedzser. A Nemzeti Művelődési Intézet Heves Megyei Irodájának területi koordinátora, előtte megalakulásától a Heves Megyei Pedagógiai Szakmai és Közművelődési Szolgáltató Intézmény közművelődési szaktanácsadója volt. Az első Kulturális Közfoglalkoztatási Program kezdetétől foglalkozik a program koordinálásával. Egerszóláti lakosként a Községi Könyvtár munkatársa volt, rálátással a közgyűjteményi feladatokra. Több civil szervezet aktív tagja, közreműködött a helyi Civil Kerekasztal létrehozásában és működtetésében, valamint az első egri közösségi alapítvány létrehozásában.

VIRÁG ESZTER szakmai asszisztens Heves megyében. Diplomáját az Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Karán szerezte andragógia szakon, művelődésszervező szakirányon. Szakdolgozati kutatási témája a civil szervezetek szerepe az ifjúsági kultúra formálásában. A főiskola befejezését követően a Heves Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ Foglalkozási Információs Tanácsadó Irodájában volt gyakornok. A Hegyikristály Óko-Park Kft. Aktív Életmód Központban programszervezőként tevékenykedett. 15 éves kora óta végez önkéntes tevékenységet, több civil szervezettel áll kapcsolatban, aktív tagként segíti munkájukat.



## Értékörző gyermekközösség Kabán

*Harsányi Sarolta a kabai Mácsai Sándor Művelődési Házban dolgozó közösségi munkásként nemcsak az értékfeltáró munkában mélyült el, de tapasztalatokat szerzett az értékörzés fontosságának fiatalabb generációk felé közvetítéséről is. Az alábbiakban egyik kedves, s egyben releváns munkatapasztalatot nyújtó élményét, egy nyári hungarikum tábor szervezésében való részvételét osztja meg.*

Immár harmadik alkalommal vettek részt a kulturális közfoglalkoztatott programban közösségi munkásként a kabai Mácsai Sándor Művelődési Ház partnerszervezetnél. Az idei nyáron nagy kihívást és számos lehetőséget jelentett számomra a hungarikum táborban való közreműködés a szervezéstől a megvalósításon át az eredmények összegzéséig. Tapasztalatokat az előző két program során TÁMOP-os táborokban szereztem, melyek négy kreatív iparterületet foglaltak magukban: kerámia, fafaragás, film és elektronikus sajtó. Kabai lakosként ismertem a helyi adottságokat, lehetőségeket, településünk lakóit és értékeit.

A tábor a HUNG-2014 pályázati támogatás keretében valósult meg. A pályázatot a kabai művelődési ház készítette, és a Kabai Általános Iskoláért Alapítvánnyal, mint együttműködő partnerrel nyújtotta be. A program célja Hungarikum klub létrehozása, nemzeti értékeink gyűjtése, bemutatása, népszerűsítése, értékörző tevékenység fejlesztése, a helyi gyermekközösség identitástudatának erősítése, értékítéletének fejlesztése volt.

A megvalósítást team-munkában végeztük, melyben egyaránt részt vettek az alapítvány és a művelődési ház munkatársai, valamint közösségi munkásai, továbbá a Sári Gusztáv Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Irodája, a Népművelők Hajdú-Bihar Megyei Egyesülete, a helyi Ifjúsági Amatőr Színjátszó Kör, a táborvezető, szakértők, helyi intézmények és gazdálkodó szervezetek.

A táborban 25 kabai általános iskolás korú gyermek vett részt. A résztvevők szervezését az iskola vállalta. A jelentkezők fogadása, adataik, nyilatkozataik rögzítése az én felada-

tom volt. Az intézmény elektronikus adatbázisában létrehoztam a Hungarikum klub gyűjtőt, melyben mindezt tároltam, jelenléti íveket szerkesztettem a TÁMOP-os táborok mintájára. A tábor tematikáját, munkafüzetét a táborvezető (Kosina Józsefné földrajz-biológia szakos tanár) állította össze, szakértők (Dr. Nagy Mihály fizika-kémia szakos tanár, a Debreceni Református Gimnázium nyugalmazott igazgatója, Dr. Bérczi Szaniszló, fizikus, csillagász, űrkutató, egyetemi docens) bevonásával. Az érték fogalmát, a hungarikumtörvény tartalmát és jelentőségét a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Irodájának vezetője, Angyal László







ismertette a gyerekekkel. A közösség formálása, építése, a klub kialakítása a Népművelők Egyesületének volt a feladata.

Nagyon aktívan és gyorsan telt el a két hét. Jelentős munkát vállaltam a tábor napi teendőinek előkészítésében. Minden reggel a jelenléti ívek kitöltésével kezdtem a munkát, a nap végét pedig összeggel zártam. A szünetekben játszottunk a gyerekekkel, amit mindnyájan nagyon élveztünk. Az udvaron fogócskáztunk, fociztunk, sportoltunk. Ezt minden nap megismételtük, jól esett a gyerekeknek az aktív időtöltés a mégoly érdekes és elgondolkodtató interaktív előadások után. A programok színesek és változatosak voltak:

– Hungarikum klub létrehozása

– A Kabai Települési Értéktárban és a Hajdú-Bihar Megyei Értéktárban jegyzett kabai meteorit tudományos, kulturális és helytörténeti vonatkozásainak, ismereteinek felkutatása, rendszerezése

– Látogatás a debreceni Varázskuckóban

– Debreceni értékek bemutatása: Református Nagytemplom, Debreceni Református Kollégium, Déry Múzeum, Líciumfa

– A gyűjtött ismeretanyagból kiállítható bemutatótablók és hozzájuk kapcsolódó vetélkedőanyag készítése

– A tablók bemutatása a 4 iskolában, illetve Hajdú-Bihar Megye településein ismeretterjesztő interaktív (vetélkedők) foglalkozások keretében.

Kirándulásokon is részt vettünk. Július 1-én, szerdán a Debreceni Dóczy Gedeon Gimnáziumba mentünk, és Dr. Nagy Mihály kíséretében a Varázskuckót látogattuk meg. Majd elsétáltunk a Debreceni Református Nagytemplomhoz és a templomkertben megnéztük a Líciumfát. Végül a Déry Múzeum kertjében pihentünk meg. Másnap meglátogattuk a kabai meteorit lezuhanásának emlékkövét, és az azt megtaláló Szilágyi Gábor nyughelyét a temetőben, és szülői házát a Hajnal utcán. Feltérképeztük a kabai orvos-festő, Dr. Koháry György csodálatos és gondozott madárbarát kertjét. A táborozókat lenyűgözte a látvány. Növényhatározókat használva minél több növényt kellett felismerniük, és ezt térképen szemlél-

tetniük. A legügyesebbek a hatalmas mogyorófára is felmásztak. A gyűjtött és feldolgozott anyagból a tábor résztvevői javaslatot nyújtottak be a kabai polgármesternek Dr. Koháry György kertjének települési értéktárba történő felvételére.

Lukács Zsolt bőrső műhelyét is meglátogattuk, aki örömmel mutatta meg nekünk munkáit – táskákat, öveket, csatokat, kürtöket – és bepillantást engedett a bőrső szakma fortélyaiába.

Ezután utunk Diczkó László Chilli Manufaktúrájába vezetett, aki az ötlettől a manufaktúra kialakításán, a növények termesztésén és feldolgozásán át a marketingtevékenység bemutatását vállalkozását. Alkalmunk kínálkozott a termékek kóstolására is, ami igen csípős élménynek bizonyult. A szabadidős programok keretében táborosaink két alkalommal a Kabai Városi Gyógyfürdőben is pancsolhattak.

Az írásos dokumentáción túl fotókat készítettem az eseményekről, a helyi televízió felvételeken rögzítette a táborban történeteket.

Egy mozgalmas, érdekes ismeretszerző táboron vagyunk túl. Az iskolások megismerhették a Kaba-kő legendáját, ásványtani, tudománytörténeti jelentőségét, az érték és az értéktár fogalmát, bővítették tudásukat a hungarikumokkal kapcsolatban. A helyi értékek feltárásával közelebb kerültek településünk történelméhez, az itt élők mindennapjaihoz, amik mindenképpen erősítették kötődésüket lakhelyükhöz.

A tábor végeztével nem szakadt meg a munka. Ősztől a Hungarikum klubban értékörzőként tevékenykednek tovább a táborban résztvevők, reményeink szerint kortársaik bevonásával, és nem utolsósorban velünk, közösségi munkásokkal együttműködve.

HARSÁNYI SAROLTA vagyok, 25 éves és Hajdúszoboszlón élek. Már az első két programban is részt vettem. Szeretek gyerekekkel foglalkozni, ezért is végeztem a Nyíregyházi főiskolán csecsemő és kisgyermeknevelő szakon. Ezt a tudásomat kamatoztatni tudtam a Hungarikum Klubtáborban, amelyet én, és szerintem a gyerekek is, nagyon élveztek.



## A néptánctól a népművelésig

*Egy gyerekkori élmény meghatározhatja a pályaválasztásunkat, sőt azt is, milyen társat és életformát álmodunk magunknak. Diós Gergő Mikepércsen gyerekeskedett és a település nevezetessége, a „mikepércsi csárdás” döntően hatott felnőtt életére is.*

Béres András, a Debreceni Népi Együttes alapító koreográfusa, néprajzkutató írta le először ezt a jellegzetes táncot, amelyet a mikepércsiek helyi értéknek tekintenek és ápolják a hagyományát – meséli Gergő. – A mostani polgármester, Tímár Zoltán 2002-ben került a település élére, ő szorgalmazta, hogy tanulják meg a fiatalok. Én akkor hatodikos voltam és a falunapon táncoltam először a csárdást. Azóta Béres András nevét művészeti iskola is őrzi a településen, néhány éve pedig egy Guinness-rekordkísérletben is részt vehettünk,

ekkor ötszáz pár táncolta egy időben a mikepércsi csárdást. A szervezők között volt Béres Zsuzsa újságíró, Béres András lánya is, valamint a Török-né Csécs Lenke által vezetett Főnix Néptáncgyűttes, amelynek magam is tagja voltam – éppen a csárdásunknak köszönhetően.

### Jókor jó helyen

Gergő néptáncos pályafutásának egy focizás közben szerzett csúnya térd sérülés vetett véget, de vonzódása a tánchoz, a népi kultúrához megmaradt. Ha a próbák, fellépések folyamatos fizikai megterhelését nem is tudja vállalni, táncházba, néptáncos rendezvényekre rendszeresen járnak menyasszonyával, akit ugyancsak a táncgyűttesben ismert meg. (Legutóbb éppen Hajdú-Bihar egyik legrangosabb néptáncos eseményén, a Derecskei Verbunktalálkozón vettek részt augusztus végén.) Érdeklődése pedig egyre inkább a néprajz felé fordult, ezért jelentkezett a Debreceni Egyetemre: 2013-ban végzett néprajzkutató-muzeológus alapszakon. Nem talált azonban megfelelő állást, ezért örömmel vágott bele a Kulturális Közfoglalkoztatási Programba, amikor ismerősök révén értesült a lehetőségről.

– A kezdetektől koordinátorként dolgoztam – ez immár közel három év szakmai tapasztalat, ami nagyon sokat jelent. Gyakorlatot és ismeretsegeket gyűjtöttem, amelyek segítenek továbblépni. Szeretek emberekkel foglalkozni, kapcsolatokat ápolni, lételemem a



„mozgás”, élvezettel kapcsolódtam be a Nemzeti Művelődési Intézet projektjeibe. Szerencsésnek tartom magam, mert jókor, vagyis jó életkorban voltam jó helyen. Az elmúlt évek feladatai megerősítették bennem, hogy a közösségi művelődésben szeretnék tevékenykedni továbbra is. A távolabbi terveim között szerepel, hogy elvégezzem az egyetemen a mester szakot, előbb azonban szeretnék egzisztenciát teremteni, kapni valami képet az életéről.

Ehhez Gergő jó úton halad, ugyanis ősszel lesz az esküvője. A lagzi is a hagyományokat követi majd: Gyönyörű Zsigmond, az országos hírnévnek örvendő vőfély irányítja majd a szertartást, a talpalávalót pedig a népszerű Szeredás együttes húzza.



## A közösségért, Mikepércsért

Gergő szélesen mosolyog, amikor arról faggatom, hogyan szánta rá magát ilyen fiatalon a nősülésre. Ezt a kérdést nyilván sokat hallja, hiszen manapság nem „divat” huszonevesen házasodni. Még azzal is „meggyanúsították” a fiatal párt, hogy talán úton van a baba. A válasz viszont számára egészen természetes: ha úgy érzi, megtalálta a párját, ugyan mire várjon? Hogy a neveltetés vagy a hagyományok szerepet játszanak-e ebben? Lehet, bár a lényeg, mondja, „egyszerűen csak” a szerelem, az azonos érdeklődés, az életről alkotott hasonló elképzelések. Ha arra várnak, hogy mindenük meglegyen mire házasodnak, akkor még éveig odázhatnak a közös életet, vallja.

– Szerencsésen alakulnak a dolgaim. A menyasszonyomnak állása van Debrecenben, és én is találtam munkát a Kulturális Közfoglalkoztatási Programnak köszönhetően. Azt tapasztaltam, aki ebben a programban jól teljesít, hamarabb el tud helyezkedni. Én a Debreceni Művelődési Központban folytatom az eddig is



végzett feladataimat. Az még a jövő titka, vajon Debrecenben vagy Mikepércsen telepszünk-e le végleg. Egy biztos: szeretnék minél többet tenni a szülőfalumért.

– Mikepércsnek 4600 fő a lakossága – magyarázza Gergő –, s féltő, beszipantja a nagyváros. Sajnos ugyanazokkal a gondokkal küzd, mint a legtöbb település: elöregszik a lakosság tősgyökeres magja, kevés a munkalehetőség, a fiatalok elvándorolnak. Igaz, hogy sok új család is költözik a településre, ami nagyon közel van Debrecenhez, mindössze 8 kilométer a távolság. Ők azonban nem ápolják a helyi hagyományokat, nem érdeklődnek Mikepércs múltja iránt, nem akarnak olyan tradicionális foglalkozásokba kezdeni, mint a földművelés vagy az állattartás, ami

jellemző volt a falura. A többségük Debrecenben dolgozik és csak estére ér haza, vagyis Mikepércs kezd alvófaluvá válni. Jó lenne megállítani ezt a tendenciát. Szeretnék a településen egy faluházat vagy tájházat kialakítani. Azokon a településeken, ahol jól működik az értéktár vagy elkötelezett a polgármester és az önkormányzat, ez nyilván könnyebb feladat, egyébként a nagyberuházások, mint a csatornázás vagy az útépités élveznek prioritást. Természetesen ezekre is nagy szükség van, de egy tájház kialakítása nemcsak kulturális értelemben fontos, hanem azért is, mert komoly közösség összekovácsoló és megtartó, identitásnövelő erővel bír. A végzettséggel leginkább ilyen jellegű munkát tudnék elképzelni a jövőben.



DIÓS GERGŐ 1991. március 5-én született Debrecenben. Családjával Mikepércsen él, és ott kezdte meg iskolai tanulmányait is. 2013-ban végzett a Debreceni Egyetem néprajzkutató-muzeológus alapszakán. Ugyanebben az évben kapcsolódott be a Kulturális Közfoglalkoztatási Programba, melynek keretében koordinátorként tevékenykedett 2015. augusztus 4-ig. Jelenleg a Debreceni Művelődési Központ főállású munkatársa.

R. SIMOR KATALIN újságíró, közművelődési szakember, a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Irodájának munkatársa.





## „A kortárs kultúra és az underground zenei élet meghonosítása”

– egy kulturális közfoglalkoztatott célkitűzéseai Nyírbátorban

2013 nyarát írtuk, amikor a Nemzeti Művelődési Intézet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Irodájának munkatársai először találkoztak Vigh Gáborral. A Hangfoglalás megyei döntőjén a dobogó második fokára állt föl zenekarával, a Drow-val. 2015 tavaszán már a dobogó első fokán láttuk viszont a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban részt vevő fiatalembert, amikor elnyerte az Év Kulturális Plakátja 2014 pályázat Műhelydíját.

Bisteiné Tóth Enikő: Mit kell tudni rólad, Vigh Gáborról?

Vigh Gábor: Először is meg szeretném köszönni az interjúlehetőséget. 1990 januárjában születtem Nyírbátorban. Ide jártam általános és középiskolába, majd a Nyíregyházi Főiskola – képi ábrázolás szakon festészet diplomát szereztem. Ezt követte a debreceni Medgyessy Ferenc Gimnázium alkalmazott grafikus szakképzése. Mindig is vonzott a képzőművészet, a zene, a filmművészet: nem volt kérdés, hogy ebben az irányban akarok majd dolgozni. Szimplán a festészetből manapság nagyon nehéz megélni, ezért döntöttem úgy főiskola után, hogy reklámgrafikus

leszek. Grafikusként ötvözhetem a tehetségemet az érdeklődési köreimmel és részese lehetek egyszerre több szférának is. A felsőoktatásban eltöltött évek után most újra a szüleimnél élek Nyírbátorban. Annak ellenére, hogy a családommal kifogástalan a viszonyom, nem szeretném, ha sokáig tartana ez az állapot. Édesapám a Nyírbátori Kulturális Központban dolgozik, édesanyám óvónő, a nővérem pedig gyógytornász Debrecenben. Elég tágas baráti körrel rendelkezem, ami a tapasztalataim szerint egyre ritkább, ezért szerencsésnek érzem magam ilyen téren. Van egy zenekarom is, ahol a dobos posztot töltöm be, továbbá mi indítottuk el a nyírbátori DeathCrew fesztivált. Röviden: nehezen bírom a semmittevést.

B.-né T. E.: Hogyan kerültél be a Kulturális Közfoglalkoztatási Programba?

V. G.: Édesapám már korábban is a Nyírbátori Kulturális Központban dolgozott. Itt értesült a programról, mivel a Központ is fogadott közfoglalkoztatottakat. Szólt, hogy van ilyen munkalehetőség, nekem pedig felkeltette az érdeklődésemet a dolog, mivel a partnerszervezetnek nem volt saját







grafikusa. Felvettek, és azóta minden grafikai megjelenésükért én felelek.

B.-né T. E.: *Mit vártál el a programtól, és mi az, ami „bejött”?*

V. G.: Nem voltak komoly elvárásaim. Mivel eddig tanultam, nem volt korábban munkahelyem. Pályakezdőként úgy gondoltam, első állásnak ez tökéletes lesz. Megismerhetem milyen dolgozó-emberként élni, aztán ha eljön az ideje, továbblépek. Szóval inkább a tapasztalatszerzés mondható elvárásnak, ami végül abszolút be is jött. Annak is örülök, hogy van dolgom és nem otthon ülök, bizonytalan kilátásokkal. Konkrétan nagyobb lehetőségeket nem nyújtott: a fizetés csak azért elegendő, mert otthon élek a szüleimmel, így nem kell fizetnem albérletet és kevésbé kell magamról gondoskodni. Sokan nem is értik, miért folytattam, miközben máshol grafikusként a többszörösét is megkereshetném a jelenlegi fizetésemnek. Természetesen ezt én is látom, de a program első munkahelynek tökéletes.

B.-né T. E.: *Hogyan fogadtak a partnerszervezetnél?*

V. G.: Teljesen korrekt fogadtásban volt részem, és ez azóta sem változott. Ami grafikai feladatokat rám bízhatnak, igyekszem a lehető legszínvonalasabban teljesíteni, ezáltal a munkámra nem volt még panaszuk.

B.-né T. E.: *Gondolom viszonylag otthonosan mozgottál az új feladataidat tekintve.*

V. G.: Grafikusként nem voltak problémáim a feladatokkal. Vannak programok, amikkel még ismerkednem kell, de még nem volt olyan megbízás, amit ne tudtam volna megoldani. Néha besegítettem egyéb technikai feladatokban is (színpadépítés és -bontás stb.). Ez a terep ismeretlen volt számomra, de szívesen segítettem bármiben. Az új dolgozók felvé-

tele után, rám már nem volt szükség ilyen területen, így megmaradtam kizárólag grafikusnak.

B.-né T. E.: *Hogyan dolgozol? Szabad kezet kapsz?*

V. G.: Szerencsére elég nagy teret engednek a fantáziámnak, szóval nagyjából minden tekintetben szabad kezet kapok a munkáim elkészítése során. Ha a városi rendezvényekhez kell plakátokat, arculatot vagy hasonló dolgokat készíteni, ott már más a helyzet, mert sokkal több ember elképzelésének kell megfelelni, és mivel nincs belelátásuk a szakmába, gyakran kérnek meredek dolgokat. A saját kezdeményezés lehetősége is adott. Tavasszal a helyi fiatal művészeknek akartam csinálni egy kiállítást. A rendezvény az YPSZYLON nevet kapta, és egy átfogó összművészeti program lett belőle, ahol nyírbátori festők, grafikusok, fotósok, díszlet- és jelmeztervezők, filmesek, írók, költők mutathatták meg munkáikat, továbbá este a helyi fiatal zenekarok adhattak koncerteket. A program megvalósításában teljes mértékben partner volt a Kulturális Központ. Ugyancsak sok segítséget nyújtottak a DeathCrew fesztivál szervezésében, ami azonban nem a partnerszervezethez kötődő történet, hanem egy országos underground metal-, rock-, hardcore- és alternatív zenei fesztivál, megspékelve kiállítással és filmfesztivál-szekcióval. Ezt a zenekarommal és néhány



nyírbátori barátommal indítottuk el. Idén már több mint 20 fellépőnk és 400 látogatónk volt, többek között Budapestről, Szegedről, Pozsonyból, Erdélyből, de a legtöbben Debrecenből, Mátészalkáról, Nyíregyházáról és persze Nyírbátorból érkeztek. Igazából ezeknek a dolgoknak nincs sok köze a közfoglalkoztatási programhoz, de a partnerszervezet nélkül sokkal nehezebb lett volna végigvinni őket.

B.-né T. E.: *Mit tekintesz a legnagyobb szakmai eredményednek?*

V. G.: Az eddigi legnagyobb eredményem, hogy megnyertem az „Év Kulturális Plakátja” pályázat műhelydíját. A pályázatot a Népművelők Hajdú-Bihar Megyei Egyesülete és a Budapesti Népművelők Egyesülete közösen hirdette. Az ambícióimhoz viszont közelebb állnak azok az eredmények, hogy már két budapesti zenekar is felkért a pólmintájuk megtervezéséhez (Kill With Hate, Sin Of Kain). Remélem, a közeljövőben még jobban beleáshatom magam a zenekari merch-tervezésbe (pólódesign, lemezborítók stb.).

B.-né T. E.: *A mostani tapasztalataid és tudásod alapján van-e olyan helyi közösségi ügy, helyzet, aminek megoldásában, változtatásában szívesen részt vennél?*

V. G.: Ha a kortárs kultúra és az underground zenei élet meghonosítása Nyírbátorban ide sorolható, akkor talán ezeket a célkitűzéseket mondanám. Sajnos azt tapasztalom, hogy itt mindenki beletörődik abba, amit a média lenyom a torkukon. Nincs igény az újdonságokra és mindenki megszokta, hogy nem történik velük semmi. Sok esetben még erős ellenállásba is ütközünk, amikor ezen változtatni akarunk. Lehet, bennem van a hiba, de én nyitott szemmel tekintek a világra.

**BABITS MIHÁLY**  
**JÓNÁS KÖNYVE**

**TANTERMI SZÍNHÁZ,**  
ÁCS TAMÁS SZÍNŰVÉSZ INTERAKTÍV ELŐADÁSÁBAN

**2014. DECEMBER 16.**  
**(KEDD) 13.00**

**NYÍRBÁTOR**  
**KULTURÁLIS**  
**KÖZPONT**  
TÁNCTEREM

**RENDEZŐ:**  
PATAKI ANDRÁS  
**AZ ELŐADÁS**  
**IDŐTARTAMA:**  
60 PERC

**BELEPŐ:**  
300 HUF

KIADÓ: NYÍRBÁTORI KULTURÁLIS KÖZPONT  
TERVEZŐ: VIGH GÁBOR  
(WWW.FACEBOOK.COM/VIGHDESIGN)  
CÍM: JONÁS KÖNYVE  
MEGJELENÉS PÉLDÁNSZÁMA: 200 DB  
ELÉRHETŐSÉG: INFO.KULTURALISKOZPONT@GMAIL.COM

VIGH GÁBOR (Nyírbátor, 1990) 2014 szeptembere óta a Nyírbátori Kulturális Központban, a Nemzeti Művelődési Intézet kulturális közfoglalkoztatottjaként dolgozik. A Nyíregyházi Főiskolán végzett képi ábrázolás szakon, festészet szakirányon. Ezt követően a debreceni Medgyessy Ferenc Gimnázium szakképzési szekciójában szerzett alkalmazott grafikus képesítést. Aktívan részt vesz a térség és az ország kulturális és zenei életben. A Drow zenekar dobosaként sokat koncertezik, a nyírbátori YPSZYLON című összművészeti program szervezője, melynek keretein belül a város fiatal tehetségei mutatkozhattak be, emellett a Death-Crew Fesztivál alapítója és egyik rendezője.

BISTEINÉ TÓTH ENIKŐ művelődésszervező, történelem szakos tanár. Szakmai pályafutását a közművelődés civil szektorában kezdte 2004-ben Nyírbátorban. Ahol nemcsak városi rendezvények, fesztiválok előkészítésével, lebonyolításával és utómunkálataival foglalkozott, hanem adminisztrációs feladatok, pályázatfigyelés és készítés, önkéntesekkel való kapcsolattartás is a feladatköréhez tartozott. 2005-től az MMIKL Észak-Alföldi Régió Kulturális Koordinációs Irodájának munkatársaként részt vett megyei és országos konferenciák, valamint a Közkincs, illetve Érdekeltségnövelő pályázatok adminisztrációs teendőinek elvégzésében. Nevéhez fűződik a „Közkulturális intézmények feltérképezése” című országos kutatás Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vizsgálata, valamint a „Művelődési házak/közösségi szinterek átalakítása/építése című kutatás megyei lebonyolítása. 2013. júniusától a Nemzeti Művelődési Intézet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Irodájának munkatársa. Jelenleg a „Többcélú közösségi terek fejlesztése” című, TAMOP-3.2.3./B-12/1C-2013-0001 jelű projekt kulturális koordinátora.



KONCZÉR KATALIN a Nemzeti Művelődési Intézet Zala Megyei Irodájának területi koordinátora. Közművelődési pályafutása a Vas megyei Horvátsidányban indult, majd Zala megyében Letenyén, később Lenti városban folytatódott. 2009-től a Zala Megyei Közművelődési Intézmény igazgatója. A Zala Megyei Értéktár Bizottság elnöke. Nyelvismeretének köszönhetően kapcsolatrendszerét ápol a szomszédos Horvátországgal.

## Új lehetőségek Kallósdon

„...stabil gyökerekkel, értékeink fel- és elismerésével a fenntartható fejlődés esélyei is nagyobbak.”

*Kallósdnak, ennek a védett völgyben meghúzódó Zala megyei kistelepülésnek a lélekszáma nem éri el a 100 főt, zömében idősek lakják. A község múltjának tekintetében a történészek között mind a mai napig nincs egyetértés. Annyi bizonyos, hogy a XIII. században már lakott volt. Büszkesége a gyönyörű táj és az országos jelentőségű műemlék: a románkori Szent Miklós kerektemplom. Valószínűleg a falu egykor közvetlenül a körtemplom alatt feküdt, de a török pusztítások következtében elnéptelenedett, a templom tetőszerkezete leégett, és a romokat lassan benőtte az erdő. Valamikor az 1730-as években találták meg. Megtalálásának legendáját a helybeliek a mai napig életben tartják: A falu bikája egy nap elkóborolt, és hosszas keresés után az erdő mélyén iszalagba keveredve találták meg. Kiszabadítása során vették észre a romos, ám mégis csodálatos templomot. A köznyelv ezért emlegeti „bika találta templom”-ként. Az apró falu kulturális közösségi munkása, Balog Margit igazi lokálpatrióta: februárban az ő kezdeményezésére alakult a település értéktár bizottsága, más inspiráló tervei is vannak, melyekkel Kallósd javára tehet.*

Konczér Katalin: Bevezetesként, kérlek, mondjal magadról, illetve arról néhány gondolatot, hogy mit jelentett számodra a Kulturális Közfoglal-

koztatási Programba történő bekapcsolódás?

Balog Margit: Kislányom betegsége miatt több évig nem dolgoztam klasszikus értelemben vett munkahelyen, tehát „újrakezdő” vagyok. Gyermekeim miatt nem tudom vállalni a napi szintű hosszabb utazgatást, így – gondoltam – jobb híján maradt ez a lehetőség. Előzetes elképzelésemhez képest nagyon kellemesen csalódtam a programban! A már zajló második programba kapcsolódtam be, és hamar „egymásra találtunk” a Nemzeti Művelődési Intézet által meghatározott célkitűzésekkel, a program nyújtotta lehetőségekkel, tetszett az önálló munka, a saját kezdeményezések lehetősége. Szívügyem a helyi identitás erősítése, mert stabil gyökerekkel, értékeink fel- és elismerésével a fenntartható fejlődés esélyei is nagyobbak.

K. K.: Hogyan fogadtak a település önkormányzatánál?

B. M.: Előttem nem volt kulturális szakembere a településnek, így az én foglalkoztatásom hiánypótló a falu életében. A partnerszervezet, a helyi önkormányzat saját forrásból szűkös költségvetése miatt nem tud szakembert foglalkoztatni. Kis települések számára ez a foglalkoztatási forma lehetőség a túlélésre, az újrakedésre, ezért szívélyes volt a fogadtatásom. Közben segítséget is kaptam magam

mellé egy felsőoktatásban esti tagozaton tanuló fiatal személyében, akivel nagyon jó hangulatban és hatékonyan tudunk együtt dolgozni.

K. K.: Mik voltak az első lépések munkád során?

B. M.: Ez év februárjában megalakult kezdeményezésemre Kallósdon a Települési Értéktár Bizottság. Elkezdtem a település helytörténeti gyűjteményének kialakítását, az eddig összegyűjtött darabok a felújítás alatt álló kultúrház egyik helyiségében láthatók. Azóta folyamatosan érkeznek további tárgyi felajánlások, már most kinőtük a helyiséget. A továbbiakban a falu történetének, néphagyományainak feldolgozását, helyi ételek receptjeinek összegyűjtését tervezem. Nagyon fontosnak tartom az ilyen gyűjteményeket, a helyi értékek feltárását, mert ezek által tudatosul(hat) az emberekben, hogy mennyi érték veszi körül őket, milyen gazdag, erős múltra tekinthetnek vissza. Ez pedig tartást, önbecsülést, erőt ad, ezekre támaszkodva pedig elindulhat saját maguk és környezetük építése-szépítése, fejlesztése.

K. K.: Meglehetősen rövid idő alatt ezek csodálatos eredmények! Milyen további terveid vannak és milyen kihívások elé nézel?

B. M.: Tervezem egy Tündérkert kialakítását is, ahol a helyben őshonos



számukra a jövőben saját maguk ellátását, esetleg ez a tudás jövedelemszerzési lehetőséggé is válhat. A termesztett javakat egy közös nyáresti sütés-főzés keretében kóstolnánk meg, ahova minden falubelit meghívánk, ezért tervezzük egy szabadtéri sütő-főző hely kialakítását, terjesztve a bio-ökológia gondolatát, az egészséges életmódot, alkalmat teremtve a közösségi együttlétre is. Az egészséges élelmiszereken túl az egészséges életmód fontos része a mozgás, ezért – ezt a szabadtéri közösségi teret többfunkciósá téve – egy röplabdapályát is kívánunk létesíteni.

K. K.: *Mi volt a projekt konkrét hozadéka?*

B. M.: Programunkkal a több mint háromszáz pályamű közül a legjobb 12 egyikeként meghívást kaptunk Lakitelek Népfőiskolára – egyrészt jutalomként, másrészt a projekt megvalósítására felkészítő tréningen való részvétel érdekében. Itt pedig bennünket választották ki: a mi projektünk megvalósítását támogatják szakmailag és anyagiilag is. Talán még ennél is nagyobb elismerés, öröm és dicséret volt, amikor a csapatból az egyik kislány anyukája megköszönte, hogy a fia eljuthatott Lakitelekre, ahol nagyon jól érezte magát, és hozzátette, hogy hasonló kezdeményezések mellé ők, a szülők is mellé állnának, mert szívesebben dolgoznának a saját településükön, és gyermeküknek is itt szeretnék majd a megélhetést biztosító feltételeket megteremteni. Bár írtuk pályázatunkban, hogy ez a kezdeményezés a település egészét érintő folyamat csírája lehet, arra azért nem számítottam, hogy már a megvalósulás előtt is hatása lesz. Ezek a szavak megerősítést jelentettek számomra, jó látni, hogy – ha lehetőségeket teremtünk rá – szívesebben találnák meg helyben a boldogulásukat az emberek.

gyümölcsfákat gyűjtenénk össze. A hely kiválasztása még folyamatban van.

Az elmúlt fél évben mindössze két rendezvény volt településünkön. A rossz demográfiai helyzet itt halmozottan érvényesül, az itteni lakosok nagyobb része idős, kevés a gyerek, az aktív korú felnőtt. A munkalehetőségek hiánya, a jól fizetett külföldi munka és a múlt század utolsó évtizedeiben jellemző városba költözések, a falusi életmód leértékelődése együttesen jelentkezik. Az Idősek napjára néhány kivétellel szinte az összes meghívott eljött. A polgármester asszony köszöntőjét és a lányom által szavalt verset követően a fellépő zenekar nagy sikert aratott a különböző tájegységek népdalainak előadásával. Mivel az idősek között vannak az Alföldről, Erdélyből idetelepültek is, a zalai dallamokon kívül is sok népdalt együtt énekeltek-dúdoltak a zenekarral. A lélek töltekezése mellett a test táplálásáról sem feledtünk el: bográcsos bagulyás és otthonról hozott házi sütemények, borok képezték a menüt.

Több év kihagyása után az augusztusban megrendezett falunap is sikeres volt, sok elszármazott szintén elfogadta a meghívást erre a rendezvényre.

K. K.: *Tudomásom van róla, hogy más jellegű feladatokat is készségesen felvállalasz.*

B. M.: Szívesen segíték apró-cseprő ügyekben is: például a nyugdíjas zene-tanár néni a csaknem fél évszázados elektromos orgonájához már huzamosabb ideje nem talált szerelőt, míg végül közbenjárásommal a gyártó cég Bécsben található kelet-európai képv-

seletétől sikerült kapcsolási rajzot beszerezni, amely alapján a helyi villanyszerelő meg tudta javítani a hangszert.

K. K.: *Úgy gondolom, nem túlzok, ha azt mondom, egész Zala megyének dicsőséget, elismertséget hozott eredményről is beszámolhatsz a Leleményes hőseink országos program helyi megvalósítása kapcsán.*

B. M.: Igen, nagyon örültem a Leleményes hőseink program adta lehetőségeknek is, ami a múltból merítve egy jelenben megvalósítandó projektet várt a fiataloktól településük fejlesztésére. Mi (a háromfős gyerekcsapat és én segítőként) egy komplex környezetvédelmi projektet dolgoztunk ki. Az alapötlet a település tisztántartása volt, majd az ötletelés során egy összetettebb, átfogóbb terv kezdett körvonalazódni. A település tisztaságának óvásán túl Gyulai Iván ökológus által a Gömör-szőlősi Oktató Központ biogazdaságában kifejlesztett komposztáló kast szándékozunk építeni, melynek alkalmazása során a gyerekek megtanulhatják a vegyszerek nélküli egészséges zöldségek, gyümölcsök termesztését, és így – a komposztálás révén – hasznosulna a jelenleg elégetett zöldhulladék is.\* A biodinamikus gazdálkodás alapjainak ismerete pedig lehetővé teszi

BALOG MARGIT matematika-fizika szakos tanár diplomát, majd tanári pályafutása alatt oktatásinformatikai és mérlegképes könyvelői felsőfokú szakképzést szerzett. Némi orosz és angol nyelvtudással rendelkezik. Felnötteket is tanított mérlegképes könyvelői tanfolyamokon. Nagyobbik gyermeke születését követően saját vállalkozásban ügyvezető igazgatóként tevékenykedett, kisebbik gyermeke születéséig. Azóta – kislánya betegsége miatt – munkahelyen nem dolgozott, egészen a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban való alkalmazásáig.

\* A komposztáló kasról bővebben a <http://kornyezetbarat.hulladekboltermek.hu/erdekesség/komposztkas/> honlapon tájékozódhat az olvasó.





## „Olyan munkát végzek, mely a bensőmből fakad”

### Reménysugarak Velemérben



*A Vas megyei Velemér az ország egy kis eldugott települése az Őrségben. Mégis csodálatossá teszik az ott élők, bár számuk egyre csökken. A Kulturális Közfoglalkoztatás keretében dolgozó munkatársunk, Soós Kálmánné Gyöngyi nem csupán a jelenlegi munkájában jeleskedik, példaértékű gazdaságot vezet a faluban családjával. Az interjú készítése közben, a találkozásunkkor kiderült, hogy az értékek, melyeket oly sokszor fogalmazunk meg, értelmezzünk, kutatunk életünk során, itt egy helyben megtalálhatók. Értékek, amelyekre mindenkinek nagy szüksége van: az egységes család, a régi paraszti gazdálkodás fenntartása a mai viszonyok között, a kultúra iránti őszinte érdeklődés, értékmegőrzés, közösségben, kalákában való gondolkodás.*

Török Károlyné Miszori Marianna: *Kedves Gyöngyi, mesélj kicsit magadról, mik a gyökereid, mióta élsz és tevékenykedsz az országnak ebben a gyönyörű, egyedülálló, még ősi kincseket, értékeket rejtő szegletében, az Őrségben?*

Soós Kálmánné: A Vas megyei Velemérről szomszédos Szentgyörgyvölgy településen születtem. Veleméren nevelkedtem, általános iskolás tanulmányaimat is szintén e kicsiny faluban kezdtem el, a középiskolát pedig Szombathelyen fejeztem be. A Cipőipari Szakközépiskola elvégzését követően sikerült elhelyezkednem a cipőiparban, mint középvezető. 32 év a szakmában eltöltött munkaviszony után rengeteg tapasztalatra és emberismertre tettem szert. A cipőipar hanyatlásával munkahelyváltásra kényszerültem. Több mint egy évtizedig szülőfalumban dolgozhattam egy pályázati forrásnak köszönhetően. Gyermekeim szintén Veleméren, többgenerációs családban nevelkedtek fel, de tanulmányaikat Lentiben végezték, diplomájukat Dunaújvárosban és Budapesten szerezték. Felnőtté válásukat követően továbbra is férjemmel egy őrségi kis faluban, Veleméren élek.

T. K.-né M. M.: *Kérlek, mesélj kicsit Velemérről, ahol jelen pillanatban vagyunk, mondj néhány fontosabb információt a településről! Magam is itt,*

*az Őrségben élek, régóta ismerem ezt a kicsi falut, mégis egészen új oldaláról ismertem meg bemutatásod által.*

S. K.-né: Velemér az ország nyugati szegletében, a Szlovén határ mentén helyezkedik el, egy kicsiny őrségi település a maga 78 lakosával, de óriási vendégszeretettel bír. Az infrastruktúra hiánya következtében a fiatalok a nagyobb városokat preferálják, de az itt maradó emberek összetartása példaértékű. A településen több látnivaló is van, melyből a legjelentősebb az Árpád-kori templom, de nem elhanyagolható a helytörténeti kiállítás sem. A földrajzi elhelyezkedése és a látnivalóinak köszönhetően évente több ezer turista keresi fel, a pihenni vágyókat a helyi vendégházak is fogadják.

T. K.-né M. M.: *Az országban immár hatezren mondhatják el magukról, hogy Kulturális Közfoglalkoztatás területén dolgoznak a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársaiként. Mi a Te történeted, hogyan kerültél kapcsolatba a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programmal?*

S. K.-né: Telefonon kerestek fel a Nemzeti Művelődési Intézet Vas Megyei Irodájának munkatársai. A kapcsolódási pont pedig, hogy a Veleméri Községi Ház megnyitóját Kapunyitogató programmal támogatta a Nemzeti Művelődési Intézet Vas Megyei Irodája. Ehhez tudni kell,



**Soós Kálmáné Hermann Gyöngyi tárlatvezetés közben a veleméri Helytörténeti Gyűjteménynél**

hogy a sikeres Leader projekt révén a településnek lehetősége kínálkozott az 1910-ben épült régi iskolaépület felújítani – itt kapott helyet a Községi Ház –, melynek köszönhetően az épület elnyerte végre hajdani szépségét. A megnyitó során nemcsak az épület került átadásra, hanem a polgárórság is sikeresen pályázott egy autó beszerzésére, mivel a falu elöregedett és így a közbiztonság nagyon fontos a falu életében. Mindenki boldogan szemlélte az eseményeket ekkor Veleméren. A Kapunyitogató program olyan településeken kap különleges szerepet, ahol nincs nyitva tartott művelődési ház, valamint nincs főállású művelődésszervező. A program nagy sikert aratott, színesebbé tette a megnyitót. A falu lakosai nagy részvételi aránnyal jelentek meg az eseményen és nagyon pozitívan vélekedtek a rendezvényről.

*T. K.-né M. M.: Visszatérve a közfoglalkoztatáshoz, kérlek, mondd el, milyen előzetes elvárásaid voltak a közfoglalkoztatási programmal kapcsolatban? Milyen lehetőségeket láttál benne?*

S. K.-né: Mindenképpen új ismeretek megszerzésével és lehetőségekkel kecsegtetett. A lehetőségek közül elsődleges volt az alkalom a helyi értékek feltárására. A Kulturális Közfoglalkoztatási Programban szerzett tapasztalatoknak köszönhetően később értéktár bizottságot is alakítottunk. És más lett a falunapi rendezvényünk, mely minden évben Pünkösöd után lévő vasárnap kerül megrendezésre.

*T. K.-né M. M.: A település számára adott lehetőségeken túl gondolom, személy szerint neked is nyújtott segítséget, kapaszkodókat a kulturális közfoglalkoztatás. Hiszen nem mindegy számodra, hogy a nyugdíjba vonulásodhoz közeli időszak hogy telik...*

S. K.-né: Nagyon jó, hogy a program révén nem kényszerültem ingázásra, valamint az eddig megszerzett tudásomat is bővíthettem. A kulturális közösségi munkás képzésen kiemelkedő művelődéstörténeti ismeretek megszerzésében volt részem, mely a napi munkámban nagymértékben beépíthető.

*T. K.-né M. M.: Mi volt a legjobb, legpozitívabb tény, melyet megállapíthattál a magad számára kezdetben a programba való bekapcsolódáskor?*

S. K.-né: A legelső, hogy olyan dolgokkal foglalkozhatok, melyeket szeretek, azaz közösségfejlesztéssel és művelődésszervezéssel magasabb szinten. A feladatok nem voltak ide-

genek számomra, hisz immár 12 éves tapasztalatom van tárlatvezetőként és könyvtárosként. A veleméri Helytörténeti kiállítás, ahol jelenleg tárlatot vezetek, a település közepén, a hajdani Vass porta helyén található meg. A tárlat a faluról, a helyi szokásokról, a régi gazdasági eszközökről szól, továbbá megtalálható benne Varga Sándor népi iparművész hagyatéka is, mely országszerte híressé vált. Pozitívumként könyvelhető el, hogy a program révén ismeretségi köröm is kibővült, többek között a te személyeddel, valamint a képzésen részt vevők körével is.

*T. K.-né M. M.: Mesélj, kérlek, a munkádról kicsit bővebben!*

S. K.-né: A munkakör eléggé szerteágazó, ezért is fontos számomra a megfelelő önállóság és a nagy munkabírás. Tárlatvezetőként az őrségi embert kell képviselnem, az ő szokásait, értékrendjüket, azaz önmagam, a családomat, mivel a felmenőim több száz éve itt éltek és tevékenykedtek, mint molnár és gerencsér. Ez fontos hajtóerő nekem.

*T. K.-né M. M.: Önállóan dolgozhatsz? Úgy értem, biztosított számodra a saját kezdeményezés lehetősége?*

S. K.-né: Igen, a munkakörömből adódóan az önállóság alapfeltétele a munkavégzésnek. A tárlatvezetésen túl az épület kapcsán felmerülő tevékenységek is az én kompetenciáim közé tartoznak, azaz a világosítás, az épület állagmegóvásával kapcsolatos tevékenységek kezdeményezése, koordinálása, valamint a falunapi rendezvény (Perc Fesztivál), Karácsonyi ünnep, Idősek napja megszervezésével kapcsolatos tevékenységek lebonyolítása.



**Az őrségi csoport a képzésen**

T. K.-né M. M.: *Mik azok a motíváló tényezők, amelyek plusz energiát adnak neked?*

S. K.-né: A munkám során rengeteg emberrel találkozom. Örömmel tölt el, hogy olyan dolgokról kommunikálhatok velük, mely az őrségi emberekről szól, valamint olyan értékekről, melyek már csak a kis falvakban élnek és léteznek. A tárlatvezetéseken személyes tapasztalataimról beszélhetek, így beépíthetem a napi munkámba az életem néhány „szeletét”.

T. K.-né M. M.: *Milyen az őrségi ember és melyek az értékei? Mesélj valamit az életed egy szeletéről, amit a legtöbbször osztasz meg a látogatókkal, vagy ami számodra talán a legfontosabb!*

S. K.-né: Az őrségi emberek becsületesekek, tiszteletudók, dolgozók, vendégszeretők, mindig nyitva áll a vendégek előtt a kapujuk. Az őrségi ember munkaszeretetét magamról is elmondhatom: mindig célt kitűzni, ami kemény munka árán meg is valósítható. Munkám során a nagyszüleimtől hallott és látott, valamint tapasztalt dolgokat osztom meg a látogatókkal, valamint próbálom is szemléltetni az elmondottakat (pl. tökmagolaj készítés, hagyományos őrségi ételek elkészítése, hogyan működött régen a parasztgazdaság és milyenek voltak a munkaeszközei). Büszke vagyok rá, hogy olyan munkát végzek, mely a bensőmből fakad, és örömmel tölt el, hogy képviselhetem az őrségi ember értékeit.

T. K.-né M. M.: *Mit gondolsz, meddig él az őrségi emberi érték, amelyről mesélsz?*

S. K.-né: Sajnos a kilátások nem a legkedvezőbbek, mivel a fiatalok hiánya nagymértékben rányomja a bélyegét a jövőre. Az őrségi ember szokásai és értékrendje továbbra is létezik, de a falvak lélekszámának csökkenésével mindezek veszélybe kerülnek. Komoly gondot okoz például a többgenerációs családok hiánya.

T. K.-né M. M.: *Mi változott meg az életedben a munkád során az elmúlt hónapok alatt?*

S. K.-né: Újabb ismeretekre tettem szert, egyrészt a napi gyakorlat során, másrészt a képzés révén is bővült a tudásom. A képzés számomra különösen hasznos része a művelő-



A veleméri Árpád-kori templom

déstörténeti anyag volt, mely jól beépíthető a napi munkámba. Sokat jelentett továbbá a te szakmai és módszertani munkád, melyet a képzés során a hallgatóknak bemutattál.

T. K.-né M. M.: *Ezt nagyon köszönöm, nekem kimagaslóan nagy élmény volt az őrségi csoportot képezni. Újabb emberi és szakmai tartást és méltóságot adott hosszú időre – az amúgy egyébként gyakran kiszámíthatatlan világunkban. Szóval oktató és hallgató egyaránt profitálhatott emberileg és szakmailag a képzésen. Mik a további terveid?*

S. K.-né: Biztos vagyok benne, hogy a megszerzett tudás révén nagyobb szakértelemmel végzem korábbi munkámat. A tanultakat leginkább a helyi értéktár bizottság megalakulásában és működésében tudom majd alkalmazni. A célom, hogy a szervezetséget és fenntarthatóságot helyezzem előtérbe a mindennapi munkám során.

T. K.-né M. M.: *Mi a jövő szerinted itt a településen, ahol élsz, és mivel tudsz hozzájárulni?*

S. K.-né: Ahogy én látom, a kis falvak mentsváraként szinte kizárólag a pályázati források adta lehetőségek szolgálnak. Továbbra is szeretnék a falu hasznos tagja lenni, a megszerzett tudásom és tapasztalatom révén.

T. K.-né M. M.: *Mi a jövőkép Veleméren?*

S. K.-né: A közösségfejlesztés és a fenntarthatóság a cél, az őrségi értékrend őrzése, továbbadása. Szívből remélem, hogy e csöppnyi falut sikerül talán kímélni a jelenlegi helyzetéből. Számunkra reménysugár a faluban található Árpád-kori templom, a helytörténeti kiállítás és az egyéb helyi látnivalók, értékek. Nem véletlen, hogy e község a Velemér nevet kapta, mivel jelentése „fehér fény” vagy „napsütés”. Bízom benne, hogy a hagyományok, az őrségi ember értékrendje és a közösség tovább erősíti ragaszkodásunkat, szeretetünket Velemér iránt és tenni akarásunkat Velemérért.

SOÓS KÁLMÁNNÉ 1957-ben született a Zala megyei Szentgyörgyvölgyön, Szombathelyen cipőipari szakközépiskolai végzettséget szerez, majd a Savaria Cipőgyárnál, később annak jogutódjánál dolgozik, mint művezető és üzemvezető. Velemérben tárlatvezetőként, könyvtárosként és eMagyarország Pont működtetőként is közreműködött a helyi tudásmegosztásban, az őrségi értékek megőrzésében. Jelenleg kulturális közfoglalkoztatott.

TÖRÖK KÁROLYNÉ MISZORI MARIANNA a Nemzeti Művelődési Intézet Szakmai Módszertani Főosztály Módszertani Osztályának vezetője. A Kulturális Közfoglalkoztatási Program „Kulturális közösségi munkás” képzésén képzőként közreműködött Vas megyében.



## Főállású anyából ismét dolgozó nő lesz

### Szécsiné Terecskei Bernadett gondolatai a programról

Szécsiné Terecskei Bernadett számára négy gyermek édesanyjaként jó lehetőséget jelentett a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program a GYES időszaka után a munkaerőpiacra való visszatérésre. A munkaidőkeret lehetőségével élve nagy könnyebbséget jelentett, hogy a gyerekek mellett egy neki kedvező időbeosztásban dolgozhat. Az őt fogadó partnerszervezet, a Meritum Kulturális és Művelődési Közhasznú Egyesület szerteágazó tevékenységet végez. Történelmi vetélkedőket, tanulmányutakat szerveznek hazai és határon túli diákok számára, sakkversenyeket rendeznek, elhagyott katonai temetőket hoznak rendbe, kiállításokat bonyolítanak le, együttműködésben résztvevői és megvalósítói kulturális eseményeknek. Munkájuk jelentőségét és színvonalát jelzi, hogy 2014-ben megkapták Csongrád Megye Alkotói Díját. Történelemtanárként és pszichológusként Bernadett is nagy hasznára lehet az egyesületnek, s az alábbi soraiból kiderül, hogy közös munkájuk újabb gyümölcsei érnek.

„Az egyesületünk (Meritum Kulturális és Művelődési Közhasznú Egyesület) elnöke, Murányi Gábor említette a kulturális közfoglalkoztatás lehetőségét. Az első közfoglalkoztatási program alatt még gyed-en vol-

tam a negyedik gyermekünkkel, de a második program kezdetére már úgy éreztem, hogy vállalni tudjuk a feltételeket.

Mivel a férjem aktív tagja az egyesületnek, így a csapat tevékenységei nem voltak idegenek számomra. Tudtam, hogy milyen események, programok valósulnak meg a munkájuk nyomán, de egyáltalán nem voltam tisztában azzal, hogy ez pontosan milyen jellegű és mennyi elintéznivalóval jár.

Az egyesületi tagokat is jól ismerem, sokukkal nagyon jó baráti viszonyom van. Ismerős közegbe kerültem, ami tíz, otthon töltött év után jelentősen megkönnyíti a munkába való visszatérést.

Az, hogy személy szerint én mivel fogok foglalkozni, nagyon gyorsan ki-rajzolódott. Az egyesület sikerrel pályázott egy dél-alföldi értéktár nevű honlap létrehozására és működtetésére, így az ezzel kapcsolatos szervezői



Meritum tanulmányút





Meritum Kulturális és Művelődési  
Közhasznú Egyesület

SZEGED

www.meritumegyesulet.hu

feladatok, illetve a honlapra kerülő értékek felvitele lett a legfontosabb tevékenységem. E mellett különféle háttérmunkák (adminisztráció, elszámolás) tartoznak még a teendőim közé.

Alapvetően önállóan dolgozom a feladatokon, de ha probléma vagy kérdés merül fel, mindenben számíthatok az egyesület tagjaira. Nagyon támogató, bátorító a hozzáállásuk. Kezdetben gyakran éreztem, hogy bizonytalan vagyok magamban, kételkedtem benne, hogy valóban képes vagyok-e ellátni a feladataimat, főként a pénzügyi, adminisztratív jellegű teendők tűntek nehéznek. Idővel rájöttem, hogy nem ijesztő, elvégezhetően dolgokról van szó, és a munkában való helytállás sem egy távoli, elérhetetlen cél. GYES után is munkál bennem a tudásvágy, működik bennem az a motiváció, amely alkalmassá tesz a tanulásra, problémamegoldásra, közös munkára. Ebben egyébként nagy segítségemre volt még az Nemzeti Művelődési Intézet által megszervezett négy hetes képzés is, ahol rajtam kívül húsz másik felnőtt (!) emberrel kellett együtt gondolkodnunk. Felnőtt közegben kellett megértetnem, megismertetnem, elfogadtatni magam. Amennyire tartottam ettől, annyira jól éreztem magam, nagyon szívesen emlékszem vissza a csoporttársaimra. A legtöbbet emberként kaptam a



#### Alkotói díj

programtól és a képzéstől. Reményim adott, hogy képes leszek helytállni a későbbiekben. És hogy mik a későbbiek?

Nagyon szeretnék olyan helyen dolgozni, ahol alapvetően emberekkel (ha lehet gyerekekkel) kell együtt dolgozni, mondjuk iskolai közegben, akár délelőtti kötöttebb vagy délutáni

rugalmasabb keretek között. Szívesen tanítanék vagy tartanék önismereti, felzárkóztató vagy pályaválasztással kapcsolatos csoportot. A munkatapasztalatoknak köszönhetően a monoton, adminisztrációs jellegű feladatok sem untatnak. Szívesen dolgozom csapatban, de önállóan is. Hogy mi sikerül? Majd meglátjuk!"

SZÉCSINÉ TERECSKEI BERNADETT pszichológus, történelem tanár. Jelenleg négy gyermeke mellett a kulturális közfoglalkoztatási program lehetőségével élve dolgozik a szegedi Meritum Kulturális és Művelődési Közhasznú Egyesületnél.



## Kunszentmárton közösségi rádiója: a Szent Márton Rádió

*Megérkeztem Kunszentmártonba a régi Körös-hídon át: különleges természeti adottságú város, az első benyomások már jókedvre hangolnak. Lépésben autózva hangolódok az előttem álló beszélgetésre, a régi patinás épületek arányai és szelíd díszítései vezetnek a kisvárosi virágzás emlékei közé. A Szent Márton templom meghatározza a városképet, oldalában a régi plébánia épülettel szoros egységet érzekeltet. Különleges harmóniája van ennek a térnek. Itt, a plébánia épületében indul a Szent Márton Rádió, mely a tiszazugi hátrányos helyzetű térség közösségi rádiója lesz.*

Madarasi Tamást keresem, aki két társával továbbgondolta Kövesdy Zsolt plébános atya kezdeményezését, aki a közösségi rádió létrehozása mellett még számos plébánia körüli közösségi kezdeményezés életre hívója is. Tamás, főiskolai tanulmányai előtt álló kreatív fiatalember, aki médiatechnológus végzettséggel éppen a Nemzeti Művelődési Intézet III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programjában munkatársunk is, összefogja a 18 főből álló tiszazugi közösségi munkásainkat. Ők a 2016. február végéig tartó finanszírozás segítségével a saját településükön be tudtak kapcsolódni a helyi kulturális életbe, így Tiszazug 7 településével kibővülve a térségi kapcsolatépítés lehetősége is szélesebb körű lett, az egymástól látott jó példák megismerése tágtítja a látókört.

Hajnal László: *Mikor vetődött fel a közösségi rádiózás gondolata?*

Madarasi Tamás: 2013 novemberében hallott a plébánia közössége a

„Hallassuk hangunkat” kisközösségi rádiók kialakításával kapcsolatos pályázatról. Későbbiekben a Szent Márton Plébánia jelezte a Mária Rádió irányába – akik a pályázat felelősei –, hogy mi is érdeklődünk a kisközösségi rádiózás iránt. Pályázatot nyújtottunk be, melyről 2014 áprilisában megtudtuk, hogy sikeresen bírálták el, és a Szent Márton Plébánia ötödmagával belekezdhet a rádió előkészítési munkálataiba.

2014 nyár közepéig minden a lehető legnagyobb rendben ment, ám ekkor nem várt dolog történt. Az öt résztvevő közül az egyik római katolikus plébánia önhibáján kívül nem kapott meg egy engedélyt, így az egyik csapat nem vehetett tovább részt a pályázatban. A kezdeményezés veszélybe került. Mivel öten kezdtük el, így öten is kell befejeznünk. A Mária Rádió, mint projektgazda megkérte a még bent lévő résztvevőket, hogy Leader térségük alapján keressenek egy új tagot, hogy ismét teljes legyen a létszám. A Szent Márton Plébánia meg is találta az új résztvevőt a cibakházi Katolikus Plébánia személyében, így az összefogás teljes lett a Tamási-, Mélykúti- és Felső-Bácskai résztvevőkkel. Kezdetben félve ismerkedtünk ezzel a lehetőséggel, ám hamar rájöttünk arra, hogy kitűnő közösségfejlesztő ereje lehet a kezdeményezésnek. Decemberben megtörtént a stúdióhelyiség műszaki átadása. Februárban a rádiózáshoz szükséges műszaki eszközök (adásprocesszor, antenna, adóberendezés stb.) beszerelése is megvalósult. Jelenleg a frekvenciaigény és egyéb adminisztratív folyamatok intézése folyik. 2015. július elején



megalakult a működtető Szent Márton Média Egyesület is: közösségi hangként civil szervezeti működési formát választottunk. Azt nem ígérjük, hogy földfelszíni (rádió)frekvenciával fogható lesz eleinte a rádió, mert az igény elbírálási folyamata akár két évet is igénybe vehet, ám internetes felületen 2015. szeptember 10-től már elérhetővé válunk, amennyiben a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság megfelelőnek találja az általunk benyújtott igényt.

H. L.: *Hányan dolgoztok a rádió indulásán, kik a munkatársaid?*

M. T.: Hárman vagyunk jelen folyamatosan az előkészületekben. Bihari Zsolt informatikusként végzett a kecskeméti főiskolán, jelenleg a Szent Márton Alapítvány munkatársa, ő az informatikai hátteret építi ki. Kasza Anett riporterként vesz részt a műsorok elkészítésében, ő is a Nemzeti Művelődési Intézet kulturális közfoglalkoztatott

munkatársa, s szeptembertől levelező hallgató lesz a Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági Karán. Én szintén felvételt nyertem, ugyancsak levelező szakon a *Kecskeméti Főiskola Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolai Karára*, ez szeptembertől jelent komolyabb elfoglaltságot, s az adások is elkezdődnek szeptember 10-től! A műsorkészítésben öt önkéntes is részt vesz, reméljük a növekvő elfoglaltságaink mellett együttesen meg tudunk oldani minden feladatot a rádióban.

*H. L.: Nem lesztek időmilliomosok, de reméljük, a motiváltság átsegít benneteket a nehézségeken!*

*Hogyan osztjátok meg a feladatokat az önkéntesekkel? Augusztus közepe van – nincs közel ez a szeptemberi kezdés?*

M. T.: Mindenki láthatja, hogy nem egyszerű dolog egy ilyen jellegű rádió létrehozása. A lelegején mi sem gondoltuk, hogy ez ennyi procedúrával fog majd járni! Viszont mindenképp megéri harcolni egy ilyen ügyért. Rengeteg visszajelzést kapunk, mi is meglepődtünk, hogy mennyi embert foglalkoztat a rádió indulása. Először csak piaci pletyka szinten léteztek ezek a megnyilvánulások. Van, aki támogat minket, hogy „igen, ez az, ezt meg kell csinálnotok!”, vagy „éppen ideje, sok sikert a munkátokhoz”, és ugyanakkor bizony ott volt a: „nem lesz ebből semmi” és társai. Mi itt a plébánián úgy gondoljuk, hogy nagyon komoly közösségépítő ereje lehet a kezdeményezésnek. A rádió stábjá gőzerővel dolgozik a mihamarabbi induláson. A kunszentmártoni jeles eseményeket már folyamatosan rögzítjük, ami nem-sokára a hallgatókhoz is elér.

*H. L.: Milyen műsorokra gondoltatok?*

M. T.: Hetente megjelenünk az esélyegyenlőség szellemiségét felvállaló műsorunkkal, melynek szerkesztője Birgés István. A Mozgáskorlátozottak Tiszazugi Egyesülete aktív közreműködésével készülnek az adások. Segítsüinkre lesz Józsa László helytörténész, a szakrális helyeink kutatója, de az általános iskolások saját műsoráról sem feledkezünk meg: a műsorkészítés számukra nem lehetőség,

hanem kiváltság – a legtehetségesebb fiatalokat vonjuk be a közösségi részvétel tanulásába. Önálló ötleteiket ők maguk rakhatják össze itt bent a stúdióban, tanári jelenléttel!

A helyi alkotó embereké a főszerep, mi koordináljuk az aktív szerepvállalásukat. Mivel a katolikus plébániához kötődik a kezdeményezés, így már sokakban felmerült, hogy ez bizony egy vallási és hittérítési műsorokkal foglalkozó médium lesz. Erre csak azt tudjuk mondani, hogy valóban vallásos rádióadóról van szó, de ez a profilunknak csak egy része, és nem az egésze. Mint már említettem, a műsortervben szerepel az általános iskolások műsora, házi praktikák, reggeli beszélgetős műsorok, könyvajánlók, városi- térségi programajánlók és helytörténet is.

*H. L.: Az itt felsorolt műsorokból jól látszik, hogy tényleg egész Kunszentmártont és térségét szeretnétek célba venni adásaitokkal.*

M. T.: Igen, így szeretnénk! Ez nem egyházi rádió, és nem is egy-két személy propagandafelülete, hanem ez a rádió a városé, és a város érdekeit szeretnénk képviselni hosszú távon. Településünk és a Tiszazug hátrányos helyzetű része az országnak. Csak összefogással, rengeteg munkával és egyfajta elkötelezettséggel tudunk itt előrejutni. A távlati céljaink között még nagyon sok minden szerepel. Az egyesületi forma lehetővé teszi, hogy bővítsük a tevékenységeink körét, szeretnénk bérszertvert létrehozni, különböző kisebb-nagyobb grafikai munkákat készíteni, egy digitalizáló részleget is meg szeretnénk valósítani, esetleg

webfelületekkel foglalkozni, és hát a két nagy távlati tervünk, hogy a rádiót akár térségivé fejleszthetnénk. Jó lenne egy televíziót is életre hívni, de ezek a tervek azért még elég távoliak.

*H. L.: Jól sejtettem a motiváltságot bennetek, de ennek most már látom a bátrabb megnyilvánulásait is!*

M. T.: Valóban „fejben” dől el a dolog, a visszafogó fékeket is az esetleges félelmeink építik be, vagy egyszerűen a kishitűségünk. Ezek nélkül nem akadályok vannak, hanem megoldandó feladatok. Miért ne sikerülhetne minden, ami a közösségi összefogáson és egymásrautaltságon alapul? A munkálatokba először önkénteseket szeretnénk bevonni a meglévő háromtagú „állandó” csapatunk mellé, majd mikor sikerült elérnünk egy bizonyos szintet, akkor munkahelyet biztosítani hármmunkának, mert jelenleg, az induláskor mi is különböző közfoglalkoztatási programokban dolgozunk. Több embernek szeretnénk kreatív munkahelyet és a megélhetés kereteit biztosítani, akik munkatársi szinten csatlakoznak hozzánk.

*H. L.: Remélem, a rádióadó működése sikeres lesz! Szívesen veszünk részt mi is a Nemzeti Művelődési Intézet részéről az alkotó közösségek erősítésében, most a kulturális közfoglalkoztatás lehetőségeinek megteremtésével, de később is a közösségi művelődés általalok felvállalt formájának támogatásával, hiszen céljainkat sok átfedés jellemzi az általad megfogalmazottakkal. Köszönöm a beszélgetést, sok sikert kívánok a terveitekhez!*

MADARASI TAMÁS 23 éves, Egerben végezte a főiskolát média technológus szakon, jelenleg a GAMF-ra jár levelező szakra, programtervező informatikusnak tanul. A Nemzeti Művelődési Intézet kulturális közfoglalkoztatási programjában koordinátorként dolgozik. Területe Jász-Nagykun-Szolnok megye Tiszazug tájegysége. A közösségi rádiózás elindítása szakmai kihívást jelent számára a tanulás mellett.

HAJNAL LÁSZLÓ (Törökszentmiklós, 1964) művelődésszervező, közösségfejlesztő. Gyermekkorra a sűrűdülői alföldi tanyai iskolához kötődik, ahol tanító szülei a tanyavilág „lámpásai” voltak. Egyetemi diplomát Pécsen szerzett művelődésszervező szakon, közösségfejlesztést a Civil Kollégiumban tanult Kunbáonyban. Szakmai munkáját lakótelepi környezetben kezdte az Újpalotai Községi Házban, majd civilszervezetekben és kisvárosi művelődési házakban dolgozott. Szakmai állomások: Zsókovári Galéria alapítása pályakezdő képzőművészeknek (Budapest, XV. ker. 2002-), Régi Zene Nyári Egyetem teljes körű szervezése (Tokaj, 2002-2007., mv: Csalog Benedek), Vécsey Emléknep (Törökszentmiklós, 2005-), Lukács Mozgó Ifjúsági Kulturális Központ (Törökszentmiklós, 2007-2011.), Óballai Alkotóház – Óballaért, Törökszentmiklós és Kistérsége Kulturális Fejlődéséért Közhasznú Egyesület alapítása és működtetése (Óballa, 2005-), Óballai Falunap teljes körű szervezése (2005-), Utcazene Fesztivál (Törökszentmiklós, 2008-). A Nemzeti Művelődési Intézet Jász-Nagykun-Szolnok Megyei irodavezetője.



SZÉPVÖLGYI NÓRA 2008-ban végzett a Kodolányi János Főiskolán, művelődésszervező-kommunikáció szakon. A Kulturális Közfoglalkoztatási Programhoz 2015. márciusban csatlakozott. Jelenleg közösségi koordinátor a Nemzeti Művelődési Intézet Komárom-Esztergom Megyei Irodájában.

FALUSINÉ BUKOWSKA MARZENA kulturális közfoglalkoztatott a Nemzeti Művelődési Intézet III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programjában.

## Tatabánya múltját kutatva, lengyel szívvel

*Falusiné Bukowska Marzenával a tatabányai Levéltárban találkozunk, éppen a Levéltár egy csendes sarkában ülve fordítja lengyelre az igazgató egyik legújabb kutatását. Mi ketten már régóta ismerjük egymást, korábban együtt dolgoztunk a Nemzeti Művelődési Intézet Komárom-Esztergom megyei irodájában, most pedig én koordinálom a munkáját.*

**Szépvölgyi Nóra:** *Mit lehet tudni rólad, a családi és szakmai háttéréről? Milyen embernek ismernek mások?*

Falusiné Bukowska Marzena: 1959-ben születtem Lengyelországban. A 80-as évek elején kerültem Magyarországra. Két lányom van. Az idősebb német nemzetiségi tanító, és ő a Tatabányai Német Nemzetiségi Önkormányzat helyettese is. Van egy unokám, akivel szabadidőm nagy részét töltöm. Úgy gondolom, hogy példás, szerető családban élünk, szerencsésnek érzem magam miatta. Mikor Magyarországra kerültem, idegenforgalommal kezdtem el foglalkozni. Utazásszervezőként dolgoztam, lengyel gyerekeket utaztattam Magyarországra. Akik ismernek, mind jó kedélyű, kiegyensúlyozott, segítőkész, családserető embernek tartanak.

**Sz. N.:** *Mikor és hogyan kapcsolódtál be a Kulturális Közfoglalkoztatási Programba?*

F-né B. M.: Tavaly áprilisban, miután elvesztettem korábbi munkahelyemet, regisztráltam a helyi munkügyi kirendeltségen. Augusztusban

telefonáltak, hogy nincs-e kedvem a Nemzeti Művelődési Intézet Komárom-Esztergom Megyei Irodájában dolgozni. Miután megtudtam mi lenne a feladatom, azonnal igent mondtam a munkára. A második körben kapcsolódtam be a Kulturális Közfoglalkoztatási Programba, mint pénzügyi asszisztens. A megyei iroda minden munkatársa nagy szeretettel fogadott. Nem érzékeltették velem azt, hogy én vagyok a legidősebb az irodában. Inkább nagyon fiatalosnak és jó kedélyűnek tartottak. Személyes problémáim miatt a harmadik programban kérésre átkerültem a tatabányai Levéltárba. Úgy gondolom, a legjobb döntés volt, amit hozhattam. A vezetőség és a kollégák pozitívan fogadtak, a csapat teljes értékű tagja lettem a négy fiatal és lelkes kolléga mellett. Teljesen más munkakörbe kerültem. Lengyel származásom miatt kutatómunkát végzek, lengyelről magyarra fordítok. Nagyon hasznosnak érzem magam az új munkámban, és szeretem, amit csinállok. Ez áll hozzám a legközelebb. Első munkám egy kis könyv fordítása volt, az 1938-as lengyel-magyar közös határ témában.

**Sz. N.:** *Szavaidból azt veszem ki, hogy örömmel foglalkozol a feladataiddal, nem teher a munka.*

F-né B. M.: Az, hogy a Levéltárba kerültem, valóban egy nagy fordulat volt. A hely, a feladat pedig folyamatosan motivál.

Számomra megtiszteltetés egy levéltár igazgatójának a kutatását fordítani. Úgy gondolom, hogy egy ilyen



lehetőség nem mindenkinek adatik meg. 56 évesen felemelő érzés számomra, hogy ilyen hasznos munkát végezhetek.

**Sz. N.:** *Emberileg bejártál-e valamilyen utat az elmúlt hónapok alatt?*

F-né B. M.: Lecsendesedtem, a Levéltár környezete és klímája pozitívan hatott rám. Lenyugodtam, megtaláltam a helyem. A családom és a barátaim is észrevették, hogy sokkal kiegyensúlyozottabb vagyok, mint azelőtt.

**Sz. N.:** *Mik a terveid a jövőre nézve?*

F-né B. M.: Négy év múlva nyugdíjba megyek. A vágyam az, hogy ezt az időt itt tölthessem el a Levéltárban, hasonló munkát végezve, mint amit most is csinállok. Emellett egy lengyel kulturális központ létrehozásában is szívesen részt vennék, bár egyelőre úgy érzem, nincs meg hozzá a megfelelő szakmai háttér a városban.





## „...ezt a Börzsöny lábánál fekvő kisvárost nem cserélném el semmiért – nem csak élni, dolgozni is itt szeretnék...”

*Potyecz Enikő a vendéglátás és a kereskedelem vizeiről evezett át a közösségi művelődésére, ahol nemcsak megtalálta a hivatását, de sikerült helyben, főállásban elhelyezkednie. Az alábbiakban ezt az utat mutatja be.*

Potyecz Enikőnek hívnak, születésemtől fogva Rétságom lakom. 2013

novemberében kezdtem el a Nemzeti Művelődési Intézet Kulturális Közfoglalkoztatási Programjának keretein belül városunk Művelődési Központ és Könyvtárában dolgozni. A programmal az intézmény vezetőjén és a helyi könyvtárosokon keresztül kerültem kapcsolatba.

Mindig is vonzottak a könyvek, a kézművesség, a kultúra és a művelődés világa, ennek ellenére korábban mégsem merült fel bennem, hogy ezen a területen helyezkedem majd el – hogy itt találom meg a helyem.

Tanulmányaimat Balassagyarmaton végeztem, az érettségi bizonyítványt a Szent-Györgyi Albert Gimnázium és Szakközépiskolában szereztem meg, majd a Mikszáth Kálmán Szakközépiskolában és Szakiskolában kereskedő és boltvezető képesítésre tettem szert. Pályakezdként mégis a vendéglátásban sikerült elhelyezkednem, majd több munkaterületen is kipróbáltam magam, de egyiket sem éreztem hivatásomnak. Munkatapasztalat nélkül, egy 3000 lelket számláló kis településen nem volt egyszerű az álláskereső. Mindig is kötődtem szülővárosomhoz, számomra nem volt kérdéses az, hogy ezt a Börzsöny lábánál fekvő kisvárost nem cserélném el semmiért – nem csak élni, dolgozni is itt szeretnék... Több hónapja voltam álláskereső,

mikor a könyvtárba betérve az intézmény vezetője megkérdezett – mint a könyvtár aktív látogatóját –, hogy szeretnék-e a Nemzeti Művelődési Intézet szervezésében induló országos közfoglalkoztatási program keretein belül a művelődési központ és könyvtár feladatait ellátó intézményben dolgozni. Természetesen örömmel mondtam igent a lehetőségre, majd rövid időn belül munkába is álltam.

Már az első néhány héten sikerült kamatoztatnom korábbi munkahelyeimen megszerzett munkatapasztalataimat. December elejétől az évről évre megrendezésre kerülő karácsonyi ünnepségre készültünk. Mindig is szerettem a kreatív feladatokat, és szívesen dolgozom csapatban, így nagy örömmre szolgált, hogy részt vehettem a szervezésben, az előkészületekben és a dekoráció megtervezésében, az ünnepségen pedig kézműves foglalkozást vezettem.

A karácsonyi ünnepek eltelte után, januárban, munkahelyemre visszatérve időm nagy részét a kulturális programok szervezésének, lebonyolításának és a könyvtári feladatok ellátásának tanulásával töltöttem. Gyorsan megtanultam a könyvek kölcsönzésének menetét, a számítógépes kölcsönző program és az irodai gépek kezelését. Közben munkatársammal megkezdtuk a többi, jobbára értékel-



Dr. Bódi Istvánnal  
interjúkészítés közben

tárásra irányuló feladat előkészületeit. Sok segítséget nyújtottak a program keretein belül megvalósult képzésen szerzett új ismereteink, és rövid időn belül felvettük a kapcsolatot városunk több lakosával is, értékteremtő/értéktörző, igaz értékeket képviselő emberekkel. Ezekből a találkozásokból két interjú is született. Riportot készítettünk dr. Bódi Istvánnal, a már nyugdíjas éveit töltő háziorvosunkkal, akit csodálatos faragásai és kerámiagyűjteménye miatt kerestünk meg, és Pfaff Lászlóval, aki az otthonában levő, katonai ritkaságokból, híradástechnikai eszközökből és honvédségi vegyi védelmi felszerelésekből álló gyűjteményének múzeumában kalauzolt végig minket. Plusz motivációként szolgált, hogy ez utóbbi cikkünk a Szín – Közösségi Művelődés folyóiratban is megjelenhetett.

A II. Kulturális Közfoglalkoztatási Programba a korábbi periódusban szerzett tapasztalatokkal gazdagodva vágtam bele. A program ideje alatt vált bizonyossá, hogy a jövőben egy kolleganő távozása miatt megüresedett helyet jómagam tölthetem majd be. Így az elkövetkező hónapok a kiállítások, könyvbemutatók, író-olvasó találkozók, és további rendezvények szervezésén túl újabb könyvtári ismeretek elsajátításával, tanulóssal teltek. Ezek között szerepelt például a könyvtári állomány gyarapítása és apasztása, könyvek állományba vételének menete, katalógusba sorolása és a leltárkönyv vezetése... Így a második program befejezése után, március elsején boldogan álltam ismét munkába, immár nem közfoglalkoztatotként, hanem könyvtári munkatársként – mint közalkalmazott.



POTYECZ ENIKŐ: Rétságán lakik. 2013 novemberében kezdett el a Nemzeti Művelődési Intézet Kulturális Közfoglalkoztatási Programjának keretein belül a város Művelődési Központ és Könyvtárában dolgozni. A Kulturális Közfoglalkoztatási Program második ütemének befejezése után, 2014. március elsejétől főállású könyvtári munkatárs.